

BİLMEDİKLERİM

*FELSEFİ OKUMA VE YAZMA
Mezuniyet Özel Sayısı*

*Hasan Âli Yücel
Sosyal Bilimler Lisesi*

2023

“Bir şeyi bilmemek yeni bir bilgi edinme yolunda bir aşamadır.”

Jostein Gaarder

SBÇ

SOSYOLOJİ

2019 Mezunları

İÇİNDEKİLER

BİG EYES	HARRY HOXEY
PROKSEMİK YASA	UYKUDA KOL BACAK OYNAMASI
EFSENEVİ CONCORDE	DÜNYANIN AĞIRLIĞI
TASARIM BEBEKLER: LULU ve NANA	İSKAMBİL KÂĞITLARININ ANLAMLARI
AKILLI HAP	RADBRUCH FORMÜLÜ
ÇERNOBİL FİL AYAĞI	KUZEY KORE
JOLLY ROGER	AND DAĞLARI UÇAK KAZASI
GLİESE 581G	KAPI ETKİSİ
ALİCE HARİKALAR DİYARINDA SENDROMU	KUTUPLARA BALONLA SEYAHAT
DYOJEN SENDROMU	SARGASSUM
EMRULLAH ALİ YILDIZ	İLGİNÇ DOĞA OLAYLARI
ATILLA HÜLAGÜ	HANSEL VE GRATEL
UZAK DOĞU: SPRİTÜEL VE MİSTİK	EŞEK ARILARI
DEĞİŞİK FESTİVLLER	DAMASCUS ÇELİĞİ
BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU KOYU	GEOMETRİK ŞEKİLLERİN FELSEFESİ
MARDİN BELEDİYESİ EŞEKLERİ	TİTANİC'TEN KURTULAN TÜRK
GOETHE: DOĞU BATI DİVANI	SUYUN HAFIZASI

BİG EYES

Ressam Margaret Keane ve büyük gözlü çocukları. Bu adaleti arayan bir sanatçının öyküsü aynı zamanda erkeklerin arkasına saklanarak var olmaya zorlanmış kadınların zaferlerinin de öyküsü.

Hikâyemizin başrolleri ressam Margaret Keane ve (eski) eşi Walter Keane. 1927 doğumlu ressam Margaret, ilk eşinden şiddet görmesi sonucunda boşanarak kızıyla beraber başka bir şehre, başka bir hayata başlıyor ve sonunda yıllardır içinde tuttuğu ressamlık tutkusunu ortaya çıkartma fırsatı elde ediyor. Hikâyemiz de böylece başlamış oluyor. 1950'lerin Amerika'sında boşanmış bir kadın olarak elinde boyaları ve fırçaları dışında hiçbir şey kalmayınca sokak ressamlığı yaparak günlerini geçirmeye başlıyor ve yine sokak sanatçılığı yaptığı bir gün hayatını sonsuza kadar değiştirecek olan Walter'la yolları kesişiyor. Walter bu sırada sanat simsarları tarafından başarısız bulunan resimler üretmekte olan ancak çok zengin olma hayalleri olan bir ressam olarak sanat piyasasında varlığını sürdüren, orta yaşlı bir adam olarak hayatını sürdürmektedir.

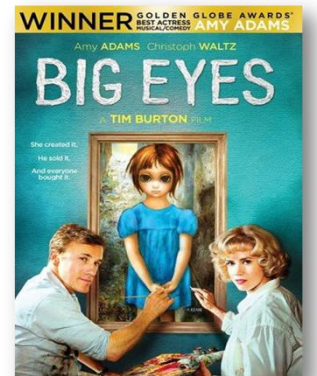
Margaret ve Walter kısa bir süre içinde birbirlerine âşık olup evlenirler ancak her şey ilk baştaki kadar tozpembe yürümez. Margaret eşi Walter'ın altında bir "hayalet ressam" olarak hayatını sürdürmeye başlar. Margaret resimleri çizer ancak resimlerin altında başka birinin, kocası Walter'ın imzası vardır artık. Ticari zekâsı ve kurnazlığıyla eşinin yaptığı çocuk portrelerinin altına kendi imzasını atarak sanat camiasının önüne çıkan Walter, kısa bir süre zarfında ülke çapında büyük bir şöhrete ve paraya kavuşur.

Aslında eşine ait olan bu karakterli resimleri kendi imzasıyla pazarlayıp bu ticaretten kendi adını taşıyan galerisini açacak kadar çok para kazanan Walter, bu sırada Margaret'ı ve onun kızını duygusal yönden oldukça yıpratır. Para konusundaki hırsı oldukça aşıkâr olan Walter daha fazla resim çizmesi ve atölyesinden çıkmaması için Margaret'ı baskı altında tutar. Margaret onu reddettiği zaman onu öldürmeye dahi teşebbüs eder. Zamanla bu baskıya dayanamayan Margaret, kızını da alıp ardında her şeyi bırakarak evi terk eder ve Walter'la olan tüm iletişimini keser. Hayalet ressamını kaybeden Walter'a neden daha fazla resim çizmediği konusunda büyük sanat çevrelerince baskılar gelmeye başlar ve böylece Walter'ın foyası yavaş yavaş ortaya çıkmaya başlar. Yine de kaçtıktan beş sene sonra hala olayların aslı hakkında ağzını açmayan Margaret, ancak bir gün bir televizyon programında çizdiği resimlerin ilhamını 2. Dünya Savaşında hayatını kaybeden çocuklardan aldığını söyleyen Walter'ı görünce bu yalanlara daha fazla katlanamaz ve ona dava açar. Dava Margaret adına sonuçlanır ve böylece sahtekâr ressam Walter Keane'nin de yalanı ortaya çıkar ve intihâl suçundan yüklü bir cezaya çarptırılır. Böylelikle geç de olsa Margaret hayalindeki sanat hayatına kavuşur. Sahip olduğu tüm şöhreti ve birikimi kaybeden Walter'ın şu anda Amerika'da oldukça fakir ve yalnız bir yaşam sürdürdüğü bilinmektedir. Asıl güzel olan şey ise, bugün hala Margaret Keane bir ressam olarak hayatını sürdürmeye ve çizgisinden şaşmadan resim çizmeye devam etmektedir.

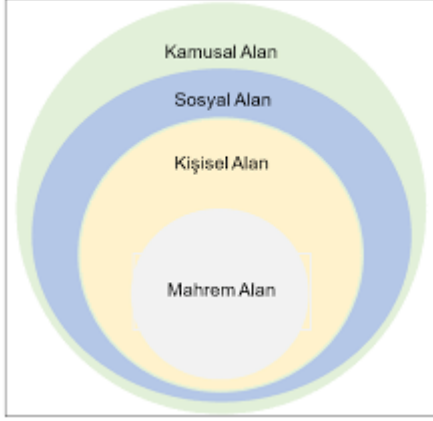
Margaret Keane, belki tarihteki en iyi ressam olmasa da en çarpıcı hikâyeye sahip ressamlardan biri olarak tarihe geçiyor. Onlarca insana hikâyesiyle ilham veren o, artık dünya tarihinde "büyük gözlü çocukların ressamı" Margaret Keane olarak anılıyor.

Ayrıca bu hikâyeyi sinema perdesine taşıyan ve hem yapımcı hem de yönetmen koltuğunda gördüğümüz Tim Burton'un 2014 yapımı "Büyük Gözler" isimli filmi de . Burton'un yönetmenliğini üstlendiği diğer 17 uzun metraj filminin aksine bu kez gerçeğin sınırlarını çok da zorlamadan anlatıyor bize hikâyeyi. Yönetmenin belki de en "normal" filmi diyebiliriz *Büyük Gözler* için, bunda elbette hikâyenin gerçeğe dayanması büyük söz sahibi.

PROKSEMİK YASA (Kişisel Alan Teorisi): Bize Ne Kadar Boşluk Lazım?

Edward Twitchell Hall Antropolog

İnsanların sokakta yürüme şekli, görünüşe göre sonu olmayan bir hayal kırıklığı gibidir. Çok yavaş yürümek, birisinin topuğuna basmak, özür bile dilemeden birisinin omzuna çarparak geçmek. Bunlar sonucunda günlük rutinlerimizdir.

Sorun elbette sadece sokakta yürürken karşınıza çıkmaz. Bindiğimiz metroda, alışveriş yaparken çoğu zaman kendimizi kalabalıktan kaçıp, bir köşeye sığınmaya çalışırken buluruz. Bu konuda kendinizi huzursuz hissediyorsanız yalnız değilsiniz. Sonucunda hepimizin kişisel alanı vardır. Bu alanın içine tanımadığımız kişilerin dahil olmasından çok da mutlu olmayız.

Yazımızın başlığında yer alan kişisel alan bir ortamında iki kişi arasındaki fiziksel mesafeyi ifade eder. Kişisel alanınızı, kendi etrafınızda oluşturduğunuz, vücudunuzun görünmez bir kalkarı gibi düşünebilirsiniz. Bu kalkarı kişiyi ne kadar iyi tanıdığınız, o kişiyle olan ilişkiniz, ona ne kadar güvendiğiniz ve kültürünüz gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak değişir.

Tanımadığınız biri size gereğinden fazla yaklaştığında kişisel alanınızı ihlal eder. Bu durum da kendinizi rahatsız hissetmenize neden olur. Kalabalık bir otobüse bindiğiniz zaman hissettiğiniz tedirginlik, birine yaklaşmak için adım attığınızda onun istemsizce geri çekilmesi de aynı sebeptendir. Bu kişisel alanların incelenmesine de proksemik adı verilir.

Kişisel alan ile ilgili çalışmalar ilk olarak Antropolog Edward Hall (1966) tarafından yapılmıştı. Kendisi kişisel mesafenin duygusal mesafe ile pozitif yönde ilişkili olduğunu gözlemlemiş ve The Hidden Dimension isimli kitabında 4 kişisel alan seviyesi belirlemişti. Kendimizi rahat ya da rahatsız hissetmemiz bu örtük kurallar tarafından belirlenmektedir.

Mahrem Bölge: (45 santimetreye kadar) Kucaklaşma gibi yakın ilişkileri sergilediğimiz bu bölgeye yalnız ailemiz, evcil hayvanlarımız ve yakın arkadaşlarımız girebiliyor.

Kişisel Alan: (45 cm ile 1.2 metre arası) Arkadaşlar ve tanıdıklar bu bölgeye dahil olur. Ancak yabancıları bu bölgeye dahil etmek istemeyiz.

Sosyal Alan: (1.2 metre arası ile 3.6 metre arası) Rutin sosyal etkileşimler esnasında kendimizi rahat hissettiğimiz bölge burasıdır.

Kamu Alanı: (3.6 metre ile 7.6 metre arası) Kamu içindeki iletişim alanıdır. Parkta veya alışveriş merkezinde yürürken insanlar ile aramızda bulunmasını tercih ettiğimiz mesafedir.

Yukarıda okuduğunuz rakamlar Amerika'da yaşayan vatandaşlar üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda elde edilmiştir. Ancak kişisel alan kültürden önemli ölçüde etkilenmektedir. Birçok Latin ve Orta Doğu ülkesinde kişisel alan nispeten yakındır. Oysa birçok İskandinav ve Asya ülkesinde kişisel alan daha uzaktır. Bu nedenle yukarıdaki rakamları sadece ortalamalar olarak kabul etmek gerekir.

Yakın zamanda yapılan bir çalışma da bu bulguları aslında bir kere daha doğruluyor. Hollanda'da bulunan bir tren istasyonundaki yayaların hareketlerini inceleyen fizikçiler, bizi diğer yolculara çarpmaktan neyin alıkoyduğunu çözmüşler. Bunun için, en az 75 santimetrelilik bir alanın gerektiği ortaya çıkmış. Ayrıca, iki kişi biraz fazla yakınlaştıkları zaman dahi, diğer insanlardan kaçınmak amacıyla farkında olmadan güzergâhlarını değiştiriyorlarmış. Yani aslında farkında olmadan bir biçimde kendi kişisel alanlarımıza çekiliyoruz. Proksemik yasa, belirli bir alandaki insan etkileşimlerinin mesafeye bağlı olarak azalıp çoğalmasını ifade etmektedir. Moles'e göre tarih boyunca iletişim dünyamızda meydana gelen değişiklikleri, mesafenin iletişimdeki rolünün değişimi olarak özetlemek mümkündür. Zira iki insan veya iki grup arasında bir iletişim kanalı kurmanın pahası, mesafeye bağlıdır ve bu nedenle insanlar arası ilişkilerin sosyal organizasyonu, her şeyden önce yakınlık etkisine göre gerçekleşir.

İnsan toplulukları, birbirine yakın olanların ilişkisini düzenleyerek gelişirler; etnolojide kültürlerin birbiriyle ilişkisindeki proksemik yasalar bunun en belirgin örnekleridir; bu yasaya göre, tüm diğer faktörler sabit kalmak üzere, iki kültür alanı coğrafi olarak birbirine ne kadar yakınsa, o kadar çok ortak öğeler içerirler.

Modern zamanlar öncesinde iletişim, büyük ölçüde doğrudan alışverişler biçiminde cereyan etmektedir. Bu dönemlerde iki insan ancak bir araya gelerek birbiriyle konuşuyor, birbirine dokunuyor veya duygularını belirtiyordu. Burada etkileşim, ikisinin yanyanalığına, birbirine bitişikliğine dayanmaktadır.

Karizmatik etkileşime uygun olan bu tarz, içerdiği yer değiştirme çabası ve zaman pahası yüzünden yakın olanla sınırlı ve dolayısıyla yereldir. Geleneksel uygarlık, iletme pahasının, örneğin çeşitli varlıkları taşıma maliyetinin büyük olduğu ve bu yüzden tüm uzaktan ilişki süreçlerinin sınırlandırıldığı bir toplum modeli inşa etmiştir; burada paha, mesafeye doğrusal ve aşılabilir bir tarzda doğru orantılıdır; uzak ilişkiler, yakın ilişkilerle kıyasla bir tür çaba vergisine tabidir, yani derin ve sık ilişkiler, genellikle, yaşamlarında mekân planında birbirine yakın insanlar arasında oluşur. Bu proksemik nitelikli ekolojide, insan etkileşimlerinin (eş bulmak, iş yapmak, haber almak, vs.) sayısı, mesafeye bağlı olarak azalır. Bu, insan etkinliklerinin temel bir yasası, yani proksemik yasadır.

Moles'in proksemi analizi, 'insanın kabukları' adını verdiği ikinci bir alanda daha ilerler. İnsanın mekânsal kabukları, merkezinde bireyin yer aldığı ve içten dışa genişleyen bir dizi tabakayı (vücuttan geniş dünyaya doğru sıralanan sekiz tabaka) ifade etmektedir.

Tabakalar, sadece 'burası' noktasına olan mesafelerine göre birbirinden ayrılmazlar; asıl önemli olan bireyin yaşantıları, yani farklı tabakalara ilişkin temsildir; zira Moles'in üzerinde durduğu asıl nokta, bireyin sokağa, mahalleye, kente ilişkin deneyimlerinin birbirinden farklı olmasıdır.

Kişisel alan ve hatta mahrem alanın yabancılar tarafından ihlal edildiği zamanlar vardır. Michael Argyle ve Janet Dean kişinin yakınlık sinyalleri arttığında diğer yöntemlerde (örneğin göz teması) azalma yaşandığını öngören bir yakınlık-denge teorisi önermişlerdir. Tanıdık bir örnek verelim. Uzakta olan bir yabancıya yaklaşırken, yüzüne rahatça bakabilirsiniz. Ancak yakınlaştığınız zaman bakışınızı kaçırır ve uzaklara bakarsınız.

Bir başka örnek de kalabalık bir asansörde meydana gelebilir. Yakınlık-denge teorisine göre, yanıp sönen kat numaralarına dikkatle bakarak yakınlık ipuçlarını azaltabiliriz. Dolu bir metroda ise bu durum daha rahatsız edicidir.

İstenmeyen gereksiz yakınlık, fiziksel itişmeler eşliğinde hatırı sayılır bir süre boyunca devam edebilir. İnsanlar genellikle bu durumla başa çıkabilmek için, gözlerini kapatarak veya kulaklıkla müzik dinleyerek kendilerini durumdan psikolojik olarak uzaklaştırarak alanlarının ihlalinin verdiği rahatsızlığı geçiştirmeye çalışırlar.

SESTEN İKİ KAT HIZLI UÇAN YOLCU UÇAĞI: EFSANEVİ CONCORDE

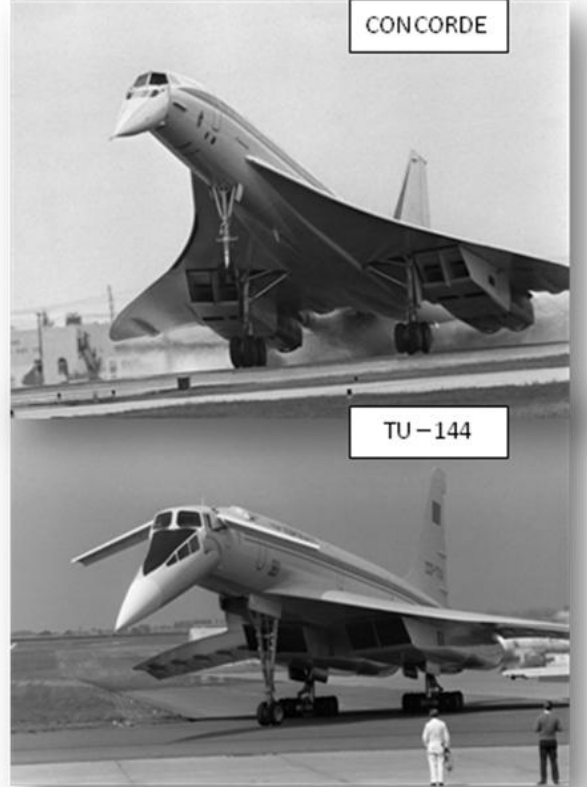
- Concorde, yolcu uçağı olarak hazırlanmış hava taşıtı.
- Dünyada sestten hızlı uçakla uçan ilk insan, II. Dünya Savaşı pilotlarından Charles Yeager'di.
- Concorde projesi, İngiliz-Fransız ortak yapımı olarak gerçekleştirildi.
- Concorde uçağı, ilk uçuş denemesini 2 Mart 1969'da Fransa'nın Toulouse kentinde yaptı.

Concorde'un ilk ticari uçuşu ise Londra-Bahreyn arasında gerçekleşti. Fransız Concorde'unun ilk uçuşu da Paris-Dakar arasında yapıldı. Air France, 1977 yılından itibaren Paris-New York arasında sestten hızlı uçaklarla yolcu taşımaya başladı. Concorde'un ülkemize 1976-1977 yıllarında Air Condor ve Air France şirketleri envanterinde kayıtlı uçaklarıyla sınırlı uçuşları olmuşsa da İstanbul Atatürk Havalimanının teknik altyapısı o yıllarda gerekli donanımı sağlayamadığı için ilerleyen yıllarda bu uçuşlardan vazgeçilmiştir.

➤ Concorde uçakları, normal uçuşlarında saatte 2 bin 132 kilometre hıza erişiyor ve yerden 18 bin 200 metre yüksekten uçuyordu. Uçaklar, Atlantik'i normal koşullarda 3 saatte aşabiliyordu.

➤ Başlıca amacı hız yapmak olan Concorde uçaklarının dış yüzeyi, çok hafif ve ısıya dayanıklı titanyum maddesinden üretilirdi. Uçuş sırasında sürtünme nedeniyle uçağın dış cephesindeki sıcaklık 92, burun kısmındaki sıcaklık ise 130 dereceye çıkıyordu. Isınma nedeniyle uçağın boyunun uçuş sırasında 7.5 santim uzadığı saptandı. Dev yolcu uçakları 200 yolcuyu rahatlıkla taşıırken, dar gövdeli Concorde'un yolcu kapasitesi 125 kişiydi. Yolcuların büyük çoğunluğunu zengin ve ünlüler oluşturuyordu, çünkü Concorde'un New York-Paris arasında tek gidiş için bilet fiyatı 12 bin doları buluyordu. 30 yıllık macerası boyunca toplam 16 Concorde uçağı üretilirdi. Bunların tanesinin maliyeti 42 milyon dolardı.

- Concorde Uçağı Sesüstü olarak tasarlanmıştır. 25 Temmuz 2000 tarihinde Paris-Charles de Gaulle Havaalanı'ndan kalkışından 1,5 dk sonra geçirdiği kaza ile uçuşları durdurulmuştur. Güvenilirliğinin az, yüksek maliyeti ve sınırlı yolcu kapasitesi olduğu için üretimden kaldırılmıştır.
- Concorde uçaklarının son ticari seferi, 24 Ekim 2003'te Londra-NewYork arasında yapıldı. Concorde uçuş süresinin %60'ında full power & afterburn kullanmaktadır. Afterburn yakıt tüketimini oldukça artırmaktadır
- 1 concorde kaldırmak 6 adet boeing 747 seferine eşdeğer maliyet gerektirir. (B747-400 bir yolcu için operasyon maliyeti 100 km de yalnızca 3.2 lt'dir)
- Concorde için sadece sestten hızlı demek yeterli olmaz. Concorde, sesin tam iki katı hızla uçabilmekteydi.
- Rolls-Royce motorları o kadar kuvvetliydi ki, bu durum uçağın yerde taksi yapmasını güçleştiriyordu. Pilotlar bu yüzden, taksi yaparken, uçağın dört motorundan sadece ikisini kullanıyordu.
- Concorde'un azamî uçuş yüksekliği 18 bin metreydi. Bu sayede, seyir esnasında pencereden dışarı baktığınızda, dünyanın yuvarlaklığını ve uzayın karanlığını görmeniz mümkün oluyordu. İrtifanın bu denli fazla olması, uçuş sırasında ekibin ve yolcuların maruz kaldığı radyasyon miktarının da sürekli bir biçimde takip edilmesini gerektiriyordu.
- Uçuş sırasında yolcular uçağın hızını ve irtifayı, kabin içerisinde yerleştirilmiş olan ekranlardan takip edebiliyordu. O dönemki diğer yolcu uçaklarında böyle bir imkân bulunmuyordu.
- Her bir Concorde'un maliyeti, gelişmiş savaş uçaklarından dahi daha fazlaydı. Bugünkü değere göre hesaplandığında bir Concorde'un maliyeti neredeyse 200 milyon USD'ye denk geliyor.
- Concorde, "fly-by-wire" olarak tâbir edilen seyrüsefer sistemleriyle kumanda edilen ilk yolcu uçağıdır.
- Concorde'u sevenler olduğu kadar, sevmeyenler de vardı. Özellikle ses hızını aşarken meydana getirdiği sonik patlamalar, Concorde'un bir çok ülkede kara üzerinde ses üstü hızlarla uçuşunun yasaklanmasına sebep olmuştur.
- Concorde'un bir de Sovyet rakibi bulunuyordu. Tupolev Tu-144 adlı bu uçak aslında uçuşlara Concorde'dan daha önce başlamıştı. Ama Tu-144 arka arkaya yaptığı kazalar sebebiyle, hizmete girmeden emekli olmak zorunda kalmıştı.
- Concorde'un kanatlarının şekline, geç Orta Çağ dönemi mimarisinde çok popüler olan "deveboynu kemer" adı verilmişti.
- Concorde'un azamî süratini sınırlayan şey motor gücü değil; sıcaklıktı. Zira ses hızının iki katına ulaşıldığında, uçağın özellikle burun kısmındaki sıcaklık neredeyse, alüminyum kaplamanın yumuşamaya başlayacağı seviyeye kadar yükseliyordu.
- Concorde'ların gövdesi, sıcaklığı düşük tutabilmek amacıyla çok büyük oranda beyaza boyanıyordu.
- Uçağın burnu, iniş ve kalkış esnasında pilotlara daha iyi bir görüş sağlayabilmek amacıyla aşağıya indiriliyordu.
- Bir hayli dik olan iniş açısı sebebiyle, tekerleklerden önce motorların yere değme riski vardı. Bunu önlemek için uçağın kuyruğuna ilave bir tekerlek eklenmiştir.
- Dunlop firması Concorde için özel bir karbon fren sistemi üretmişti. Concorde'un iniş hızının neredeyse 300 km/s olduğu düşünüldüğünde, neden özel bir üretim yapıldığı daha kolay anlaşılacaktır.
- Concorde adı, uçağı üreten İngiltere ve Fransa'nın yaptığı işbirliğini simgeliyordu. Zira "concord" kelimesi anlaşma, bağdaşma, ahenk gibi anlamlara sahiptir.
- Concorde'un ABD içerisinde tarifeli sefer yaptığı ilk havalimanı Dallas Fort-Worth'tur.
- Toplam 20 adet üretilen Concorde'lerden günümüzde sadece ikisi bizimle değıldir. Geri kalan 18 uçak, dünyanın çeşitli yerlerinde sergilenmektedir.

LULU VE NANA: DÜNYANIN İLK GENETİK TASARIM BEBEKLERİ

Son 66 yılda DNA'yı keşfedip bir de onun nasıl işlediğini çözdük. Onu okuyan makinalar yaptık. Ve nihayet son 6 yılda da onu değiştirebilecek araçlar geliştirdik. Artık bu araçları kullanarak doğmamış bebekleri tasarlamaya başlayacağımız yeni bir döneme giriyoruz. Bizden çok daha güçlü, dayanıklı ve yakışıklı, güzel çocuklarımızın olduğu bir gelecek... Mutlaka gelecek ama gerçekten güzel mi olacak?

"**GERMLİNE GEN DÜZENLEME**" teknikleri var. Bunlar üreme hücreleri üzerinde yapılan değişiklikler. Bunu yaparsanız sadece o kişiyi değil ondan doğacak çocukları da değiştirmiş oluyorsunuz. Pek çok bilim insanına göre **germline gen düzenlemesini** yapabilmek için henüz çok erken. Ayrıca dünyada 25 ülke bunu kanunlarla yasaklamış durumda.

Bu uygulamanın yasak olmadığı iki ülke var: ABD ve Çin. Gen düzenleme teknikleri konusunda en fazla araştırma yapan iki ülke de bunlar.

Tasarlanmış deniliyor ama doktorları bunların genlerinin sadece iyileştirme amacıyla değiştirildiğini söylüyor. HIV virüsüne karşı bağışıklıkları var. Hayatlarında hiç AIDS olmayacaklar. Onların çocukları da olmayacak. "Ne kadar güzel bir şey!" diye düşünsek de bu konu büyük tartışmalara yol açıyor. Çünkü yapılan bu değişikliğin başka sonuçları olup olmayacağını bilmiyoruz.

Bilim insanı He Jiankui, dünyanın ilk genetiği değiştirilmiş ikizleri Lulu ve Nana'nın dünyaya gelmesini sağladı. He Jiankui, Kasım ayında tüp bebek tedavisi yöntemiyle dünyaya gelen ikiz kız bebeklerin DNA'larını, CRISPR-Cas9 olarak bilinen bir teknik kullanarak değiştirdiğini açıklamıştı. İddiaya göre Çin Güney Bilim ve Teknoloji Üniversitesinde gerçekleştirilen projede Amerikan bilimci Michael Deem'de He'ye yardım etti.

AIDS hastalığına neden olan virüsün insana bulaşmasını kolaylaştıran CCR5 geninde bir değişiklik yaptığını ve değişiklik yapılan embriyolardan iki tanesinin tüp bebek yöntemi ile rahime aktarıldığını açıklayan He Jiankui, isimleri Lulu ve Nana olan iki sağlıklı kız bebeğin doğduğunu açıkladı. He Jiankui, doğurganlık tedavileri sırasında yedi çiftin embriyolarını değiştirdi. Şimdiye kadar, sadece ikizlerin hamileliği başarılı oldu.

Bu ikizler için ne anlama geliyor? Lulu ve Nana'yı bekleyen son hala belirsiz. Ancak bilim dünyasının çalkalandığı kuşku götürmez bir gerçek.

Şimdi, bu yolu izlemeye çalışmanın tehlikelerini vurgulayan birçok bilim adamı var. Hatta bazıları bu durumu, bilimsel bir makale yayınlanmadığı gibi, söz konusu ebeveynlerin kim olduğu, nereden geldikleri ve bu insan deneyinin nerede yapıldığı bilinmediği için kıradı. He Jiankui, kimliğinin açıklanmasını istemeyenlerin kendileri olduğunu ve görüşmeye müsait olmadıklarını söylüyor. Bebeklerin fotoğrafları da yayınlanmadı.

Etik kaygıların yanı sıra bilim dünyası tarafından kuşkuyla karşılanan iddia, Çinli ikizler Nana ve Lulu'nun beyinlerinin bilim ekibinin yürüttüğü tartışmalı tedavi sırasında istenmeden değiştirilmiş olma olasılığı. Bir grup bilim insanı bu sayede bebeklerin daha akıllı olabileceğini iddia ediyor.

İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü veya halk arasında bilinen adıyla HIV, hücrelere girmek için CCR5 kullanır.

HIV virüsüne karşı bebeklerin dirençlerini artırmak için embriyolardan çıkartılan CCR5'in insanları tehlikeli virüslere karşı korumadan çok daha öteye geçen sonuçlar doğurabileceği ifade ediliyor. Söz gelimi bu genden yoksun olarak doğan insanların, felç geçirmesi halinde normal insanlara kıyasla çok daha çabuk iyileşebileceği ve hatta okulda daha başarılı olabileceği belirtiliyor. Zira Çinli bilim insanlarının iddia ettikleri sonuçları fareler üzerinde yapılan deneyler destekliyor.

Francis Crick Enstitüsü'nden Profesör Robin Lovell-Badge: "İkiz kızların taşıdığı mutasyonların herhangi bir etkisi olup olmayacağını tahmin etmek imkânsız." Çalışmadaki mutasyonları taşıyan herkes genç ölmeyebilir ama olmayacağını da hiçbir garantisiz. Çünkü yaşam beklentisi, doğduğunuz DNA'nın ve içinde yaşadığınız dünyanın karmaşık bir karışımına bağlıdır." Yorumunu yaptı.

Testler ve belgeler yetersiz. He'nin çalışmasının herhangi bir bilimsel dergide yayımlanmadığını ya da diğer bilimciler tarafından kontrol edilmediğini belirtmek gerek. Yani bağımsız bir kaynak bu çalışmanın doğruluğunu onaylamadı.

Genetiği değiştirilmiş bebekler birçok ülkede yasak. Lulu ve Nana olayında da ne Çin bilim kurulları, ne üniversite çalışanları bu olayda bir sorumluluk kabul etmiyor. Ancak He Jiankui'nin çalışmaları dünyayı yeni düzenlemelere ve kurullara itecek görünüyor. Zira embriyonun DNA'sında yapılan herhangi bir değişikliğin sperm veya yumurtalar da dâhil olmak üzere tüm hücreleri etkilemesi, üstelik bu genetik değişikliklerin gelecek tüm nesillere aktarılması yüksek bir olasılık taşıyor. Bu çalışması nedeniyle He Jiankui hakkında soruşturma açıldı.

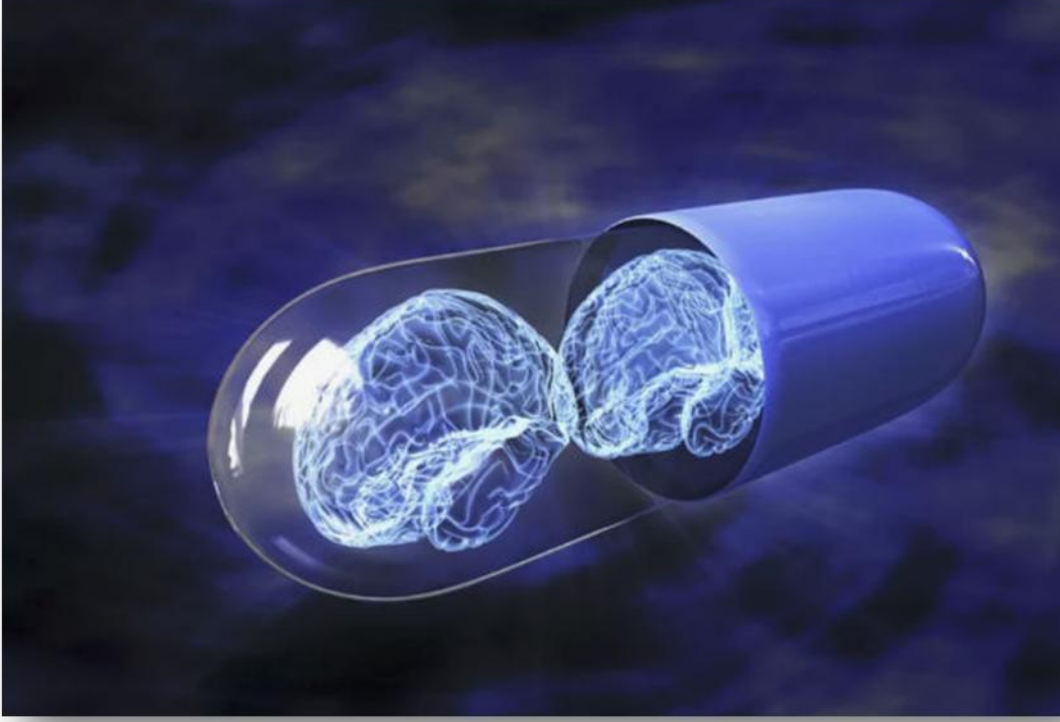
Konuyu biraz daha derinlemesine düşündüğümüzde aklımıza Yuval Noah Harari'nin kitapları geliyor. "Hayvanlardan Tanrılara – Sapiens" kitabının yazarı Yuval Noah Harari'ye göre insanlığı 3 büyük tehlike bekliyor: Nükleer savaş, iklim değişikliği ve teknolojik karmaşa. "Teknolojik yıkım diğerlerine göre çok daha karmaşık bir problem. Çünkü neyle mücadele edeceğimiz belli değil. Teknolojik ilerlemenin durdurulamayacağı

ve zaten durdurulmaması gerektiği aşikar. Ancak yapay zekâyla ve biyo mühendislikle yapacaklarımız konusunda ortak bir vizyon yaratmak çok zor. Mesela daha geçenlerde haberlerde gördük, Çin'de bir doktor ilk kez ikiz bebeklerin embriyosunda genetik değişiklik yaptı ve o bebekler dünyaya geldi. Bunun önüne geçemezsiniz; bu teknoloji ve bu değişim doludizgin geliyor. Tarihte ilk kez ekonomik eşitsizlik biyolojik eşitsizliğe dönüşür. Yoksullar sadece daha alt sınıf mensubu olmakla kalmaz, alt türe de dönüşebilir. Böyle bir uçurum olursa bir daha arayı kapamak neredeyse imkânsız olur."

Kuzey Amerika bilim evreninde de bu yolu savunanlar da var. Harvard Üniversitesi'nden George Church'ün durumu - "halk sağlığı için büyük ve büyüyen bir tehdit" olan AIDS virüsüne yakalanmamak için genlerin değiştirilmesinin "haklı olduğunu" anlayan kişi. Deneye katılan tüm erkeklerde HIV vardı ve kadınların hiçbirinde bu hastalık yoktu. Ancak, son yıllarda ebeveynlere ilaç verildiğini, hastalığın görülme sıklığını azaltmayı başardığını ve genleri değiştirmeden nesillerini enfekte etmelerini önlemenin daha basit yolları olduğunu akılda tutmak önemlidir. Çiftler bu deneyimden etkilenmiş ve onlara doğumda gelecekte AIDS virüsü bulaşmasından korunabilecek bir çocuk sahibi olma fırsatı sunmuştur. Üstelik bu tür enfeksiyonlar Çin'de büyük bir sorun.

AKILLI HAP

1992 yılında, Jerome Schentag ve David D'Andrea tarafından patenti alınan akıllı hap, aynı yıl Popular Science dergisi tarafından en büyük icatlarından biri olarak seçilmiş ve böylece icadın popülerliği artmıştır. Ancak bugün akıllı hap denildiğinde, hasta tarafından alındıktan sonra bilgisayar tarafından kontrol edilebilen ve izlenebilen ilaçlar anlaşılmaktadır.

Buffalo Üniversitesi'nde farmasötik bilimler profesörü Jerome Schentag (soldaki fotoğraf), elektronik olarak izlenebilen, gastrointestinal kanalda önceden belirlenmiş bir yere gitmek üzere bilgisayardan verilen talimata uygun hareket edebilen bir cihaz geliştirmiştir. Akıllı hap adı verilen cihazın geliştirilmesine ortaklık eden mucit ise David D'Andrea olmuştur.

Akıllı hap, mikro elektronik mühendisliği, makine mühendisliği, yazılım mühendisliği ve eczacılık bilimlerinin ortak ürünüdür. Bu kapsül tıbbi teknolojiye önemli bir gelişim adımı temsil etmektedir. Karmaşık elektronik bir sistem küçültülerek hasta tarafından yutulabilecek bir kapsülün içine sığdırılmıştır. Yani aslında akıllı hap kimyasal bir ürün olmakla birlikte aynı zamanda tıbbi bir cihazdır.

Akıllı hap günümüzde pek çok kanser türünde kullanılıyor. Kanserli hücreyi hedefleyici özelliği sayesinde sağlıklı hücelere neredeyse hiç zarar vermiyor. Kemoterapi yerine akıllı hap tedavisinin uygulanması sayesinde kemoterapiye bağlı bazı yan etkiler (örneğin saç ve kaş dökülmesi) de büyük ölçüde önlenmiş oluyor. Ancak tüm hastalara akıllı hap yöntemi

kullanılamıyor. Akıllı hapın kullanılabilmesi için örneğin tümörlerde belli mutasyonların tespit edilmesi gerekiyor.

KANSERDE AKILLI HAP NEDİR?

Kanser, normal vücut hücrelerinin genetik yapısında meydana gelen değişimler (mutasyonlar) sonucu kontrolsüz çoğalma özelliği kazanmasıyla ortaya çıkar. Mutasyonların sebep olduğu değişiklikler ile kanser hücreleri; büyüme, gelişme ve yayılma özelliği elde ederler. Her kanser türünde mutasyonlar, hücrelerde ilgili kanser türüne özgü değişimlere sebep olabilirler. Bilim insanlarının bu değişimleri keşfetmeye başlaması ve kanser hakkında bilinenlerin artmasıyla kanser tedavisinde hedefe yönelik terapi önem kazanmaya başlamıştır.

Hedefe yönelik terapinin en önemli araçlarından olan akıllı ilaç, kanser hücrelerinin kazandığı kontrolsüz çoğalma ve yayılma özelliğini engellemeyi amaçlar. Mutasyonlarla kazanılan bu özellikleri durdurmaya çalışan molekülleri içeren akıllı ilaç kullanımı, kanser tedavisinde giderek önemini artıran bir yöntemdir.

- Bağırsık sisteminin kanser hücrelerini yok etmesini kolaylaştırır
- Kanser hücrelerinin büyümesini durdurur
- Tümör içindeki damar gelişimini engeller
- Kanser öldürücü ilaçları kanser hücrelerine taşır
- Tümör gelişimi için gerekli olan hormonların etkisini engeller

ÇERNOBİL FİL AYAĞI, PRİPYAT, UKRAYNA, 1986

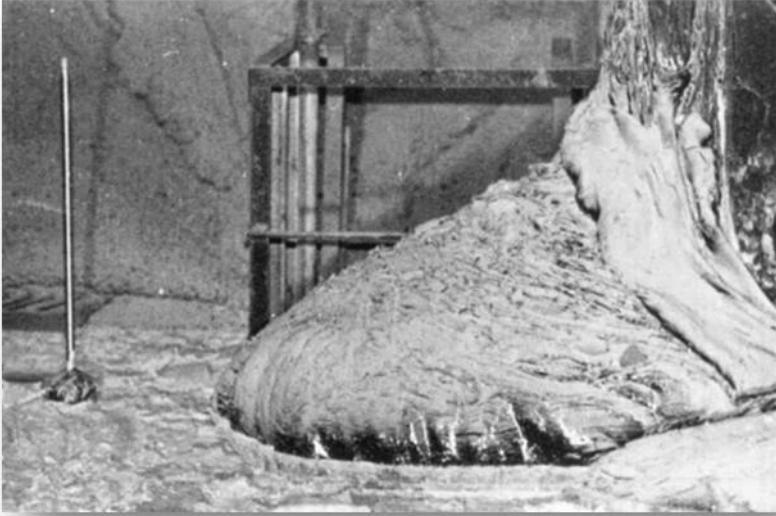
Bu felaketten bir canavar doğdu: Çernobil Fil Ayağı. Reaktör kalıntılarının derinliklerinde gizlenen bu canavar, dünyadaki en tehlikeli nesneler arasında yer alır. Erimenin hemen ardından oluşan bu canavarın yanında 300 saniye geçirmek kesin bir ölümle sonuçlanacaktır. Bugün bile, gücü zayıflamış olmasına rağmen etrafına ısı ve ölüm yaymaya devam etmektedir.

ÇERNOBİL FİL AYAĞI NASIL OLUŞTU?

Çernobil felaketinde, 26 Nisan 1986 günü gece yarısı saat 01:23'te, yüksek sıcaklıktaki nükleer yakıt çubuklarını soğutmak için kullanılan su seviyesinin düşmesi ve reaktörlerin tasarımından kaynaklı kusurları sonucu muazzam miktarda buhar ortaya çıktı. Ortaya çıkan buhar 4. reaktör çekirdeğini çevreleyerek, radyasyonu tutan, soğutucu akışkan ile reaktöre arasındaki 1000 tonluk plakayı yerinden sökerek büyük bir patlamaya neden oldu. Birkaç saniye sonra, ilkinden çok daha büyük bir ikinci patlama, reaktör binasını harabeye çevirdi. Daha sonra hasarlı reaktör ve 3 numaralı reaktörde yangın çıktı. Patlamalar sırasında reaktörler hala çalışıyordu.

Bu fotoğraf felaketten 10 yıl sonra çekildi, bu fotoğraf çekildiğinde Çernobil Fil Ayağı ilk günün sadece onda biri kadar radyasyon yayıyordu. Yine de, bu radyasyona 500 saniye maruz kalmanız ölümcül olabilir.

Nükleer yangın nihayet kontrol altına alındıktan sonra, işçiler reaktör çekirdeğinin ne durumda olduğunu öğrenmeye çalıştılar. Reaktörün altındaki beton katman çok sıcaktı ve kırılmıştı. Uzaktan kontrollü bir kamera yardımıyla, 4. reaktörün bodrumunda, iki metreden daha geniş ve yüzlerce ton ağırlığındaki, "Fil Ayağı" olarak adlandırılan yoğun radyoaktif kütle görüntülendi.

ÇERNOBİL FİL AYAĞI İÇERİĞİ

Fil Ayağı olarak adlandırılan bu kütle, erimiş beton, kum gibi malzemelerin radyoaktif maddelerle birleşmesinden oluşan katı bir kütledir. Normalde bulunması gereken katın bir altındaki bodrum katında bulunmuştur. 1986'daki "Fil Ayağı'nda" radyasyon seviyesi saatte 10.000 röntgen olarak ölçüldü, bu seviye her dakika için ölümcül seviyede radyoaktif parçacık saçıldığını gösteriyor. Sadece 30 saniye maruz kaldıktan sonra kurbanlarda baş dönmesi ve halsizlik görülür, bir hafta içindede kurban ölür. İki dakika boyunca maruz kalınırsa, kurbanın vücudunda hücresel kanamalar başlar; dört dakikada: kusma, ishal ve ateş görülürken, 300 saniye maruz kalan kişinin sadece iki gün ömrü kalmış demektir.

1986 Mayıs'ında, santralde bir inşaat başladı, santralin üzeri kalın bir beton tabakası ile örtüldü. Ancak tamamen kapatılmadı:

araştırmacıların ve çalışanların girebilmesi yada gözlem yapabilmeleri için bazı noktalar açık bırakıldı. Çernobil'in en iyi ihtimalle en az önümüzdeki 100.000 yıl boyunca zehirli radyoaktif madde saçmaya devam edeceği tahmin ediliyor. Patlamadan sonra reaktörde çalışan insanların tamamı ise olaydan bir yıl kadar sonra öldüler.

Neden Çernobil felaketindeki tüm fotoğraflar puslu diye soracak olursanız; sebebi Sovyetler Birliği'nin fotoğrafçılık teknolojisinde geri kalmış olması değil, radyasyonun fotoğraf filmlerini etkiliyor olması.

Peki bu kadar yüksek radyasyonda bu fotoğraflar nasıl çekildi?

Güvenli bir mesafeden, tekerlekli bir kamera yardımıyla Fil Ayağı görüntülendi. Dikkatli bir incelemeyle Fil Ayağı'nın tamamının radyoaktif maddeden oluşmadığı saptandı. Aslında, kütlenin sadece küçük bir kısmı radyoaktif maddeden oluşuyordu; geri kalan kısım erimiş ve birbirine karışmış beton, kum ve diğer maddelerden oluşuyordu. Zamanla, Fil Ayağı parçalandı, kabardı ve yüzeyi çatladı. Ancak yıllarca yaklaşılması yine de çok tehlikeli.

Radyasyon neden tehlikelidir?

Radyoaktif atomlardan yayılan parçacıklar çarptıkları atomları ve molekülleri bozmak için yeterli enerjiye sahiptirler. Radyasyonun kanser riskini artırmasının nedeni, bozucu partiküllerin vücudumuzda ölümcül tahripler yaratmasıdır. DNA'mız kromozomlardan oluşuyor, kromozomlar ise zincir şeklinde milyarlarca yapı taşından. Ancak radyasyon, bu zincir dizilerini parçalayabiliyor, DNA'yı (ve diğer önemli molekülleri) bir arada tutan bağları yok edebiliyor veya değiştirebiliyor. Kilit bileşenlere yeterince hasar vermesi halinde hücrelerde düzensiz bir çalışma meydana geliyor ve bu da ölümcül etkilere yol açıyor. Örneğin, hasar gören hücrelerin kontrolsüz bir şekilde çoğalmasına neden olarak kanser ortaya çıkıyor.

Radyasyon neden tehlikelidir?

Radyoaktif atomlardan yayılan parçacıklar çarptıkları atomları ve molekülleri bozmak için yeterli enerjiye sahiptirler. Radyasyonun kanser riskini artırmasının nedeni, bozucu partiküllerin vücudumuzda ölümcül tahripler yaratmasıdır. DNA'mız kromozomlardan oluşuyor, kromozomlar ise zincir şeklinde milyarlarca yapı taşından. Ancak radyasyon, bu zincir dizilerini parçalayabiliyor, DNA'yı (ve diğer önemli molekülleri) bir arada tutan bağları yok edebiliyor veya değiştirebiliyor. Kilit bileşenlere yeterince hasar vermesi halinde hücrelerde düzensiz bir çalışma meydana geliyor ve bu da ölümcül etkilere yol açıyor. Örneğin, hasar gören hücrelerin kontrolsüz bir şekilde çoğalmasına neden olarak kanser ortaya çıkıyor.

“JOLLY ROGER: KORSAN BAYRAKLARI”

Korsan bayraklarının en eski açıklamalarından biri 1724'te basılan ve ismi bilimsel tartışmalardaki yerini alan Kaptan Charles Johnson'ın eliyle alan "En Azılı Korsanların Soygunları ve Cinayetlerinin Genel Tarihi (*General History of the Robberies & Murders of the Most Notorious Pirates*)"nde yer alıyor. Bazı tarihçiler, bu yazarın Robinson Cruose romanının yazarı Daniel Defoe veya Whig Partisi karşıtı *Mist's Weekly Journal*'ı hazırlayan İngiliz bir matbaacı ve gazeteci olan Nathaniel Mist olabileceğini düşünüyorlar.

Bu bayraklara Jolly Roger denir ve korsan gemilerinin bir saldırı öncesinde veya sırasında kullandıkları bir semboldür. Korsan bayraklarının kökenine indiğimizde ise bazı kaynaklara göre bu terim fransız korsanlar tarafından kullanılan bir kırmızı bayrağa atıfta bulunmak için Joli Rouge (güzel – iyi kırmızı) kelimesinden geldiği ya da türediği iddia edilir. Korsanların öldürmeye hazır olduklarını ve dökülecek kana atfedildiği düşünülür.

Başka bir kaynağa göre ise şeytan anlamına gelen İngilizce Old Roger teriminden geldiği düşünülür. Korsanlar devlet otoritesinin dışında bulunsalar da kendi içlerinde katı kuralları bulunuyordu. Kendilerini örgütlemeyi iyi biliyorlar ve disiplinli bir yönetimin bir parçası haline gelebiliyorlardı.

1650'ler ve 1730'lar döneminde yaşanan Korsanlığın Altın Çağ boyunca, korsanlık üç dönemden oluşuyor:

Korsanlık Dönemi: Fransız denizcilerinin İspanyol kolonilerine ve Karayipler ile Doğu Pasifik'teki gemilere saldırıp ele geçirdiği dönem.

Korsan Rotası: Hint Okyanusu ve Kızıldeniz'deki Müslüman ve Doğu Hindistan Şirketi gemilerini hedef alan çoğunlukla İngiliz korsanlardan oluşan güzergâh. Rotayı takip eden korsanlara kimi zaman Roundsmen (Devriye) deniyordu.

İspanya Veraset Sonrası Dönem: İspanya Veraset Savaşı'nın sonuna gelirken işsiz kalan Anglo-Amerikan denizciler ve korsanlar Karayipler, Hint Okyanusu, Kuzey Amerika'nın doğu kıyısı ve Batı Afrika kıyılarında korsanlığa geçiş yaptılar.

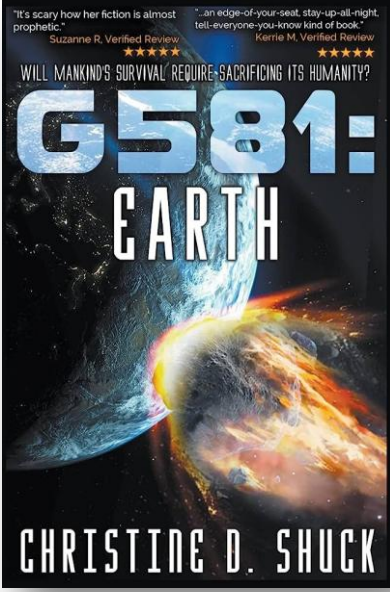
Üzerinde pala tutan kol, insan kafası, kuru kafa, çapraz kemik ve kum saati gibi pek çok sembollerin bulunduğu çeşitli korsan bayrakları da ilk olarak Akdeniz'de ortaya çıkmıştı, bu bayraklar daha sonraki dönemlerde korsanlar tarafından da benimsenmişti. Karayipler'de "Jolly Roger" adıyla efsaneleşen kuru kafalı ve çapraz kemikli siyah bayrak Cezayirli korsanlar tarafından çok daha önceleri kullanılıyordu.

Normalde korsan gemileri sahte bayrakla ya da düşman gemiler atış menzillerine yaklaşıp kadar renksiz yelken dalgalandırır. Daha sonra Jolly Roger'ı, sadece bir uyarı atışı olarak kullanmaya başladılar. Böylece hedef gemilere saldırmadan teslim olmalarına karar verme fırsatı tanındılar. Jolly Roger ile denize açılmak, korsan olduğunu göstermenin güvenilir bir yoluydu. Fakat bir korsan Jolly Roger'ı dalgalandırması aynı zamanda idam tehdidi altında olması demekti.

ÜNLÜ KORSANLARIN KULLANDIKLARI BAYRAKLAR

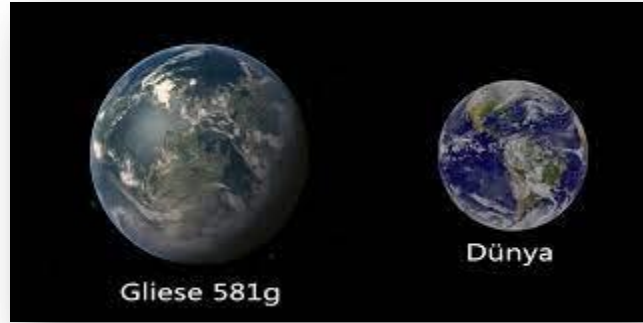
GLİESE 581G GEZEĞENİ

Dünya'dan yaklaşık 20 ışık yılı uzaklıktaki Gliese 581, çevresinde çok sayıda gezegen keşfedilen ve yaşanabilir bir gezegene sahip olma ihtimali en yüksek görülen yıldız konumunda.

En son keşfedildiği düşünülen gezegeni ise, Dünya benzeri gezegen arayışında belki de bulduğumuz en uygun şartlara sahip gezegen. Gliese 581 yıldızı, oldukça küçük bir yıldızdır. Güneş'in sadece %30'u kadar kütleyle sahiptir. Çapı yaklaşık olarak 400 bin km'dir ve yaydığı ışınlam Güneş'in %1'inden birazcık daha fazladır.

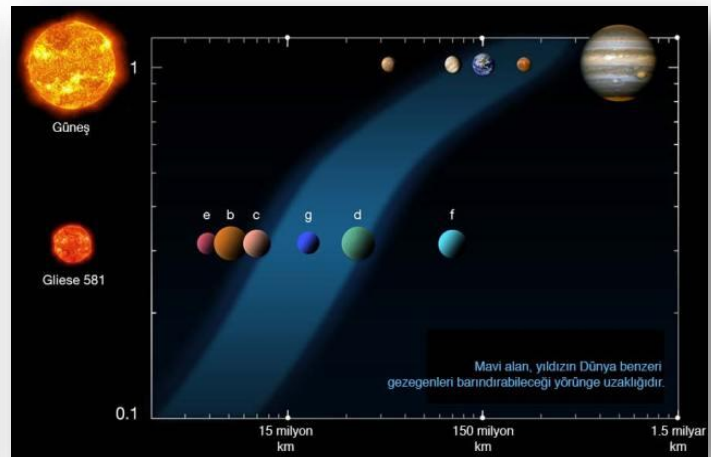
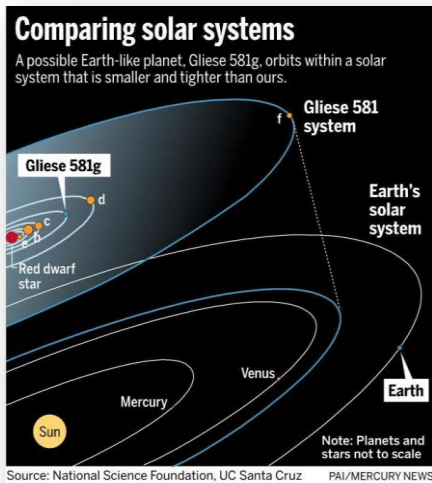
Kırmızı cüce denilen, Güneş'in yarısından küçük kütleyle sahip bu tür yıldızlarda, "yaşam kuşağı" da doğal olarak yıldıza daha yakın konumlarda bulunuyor. Kırmızı cüce yıldızların çevresindeki gezegenler, suyu sıvı halde tutabilecek ısıyı almak için yıldıza oldukça yakın konumda bir yörüngede olmak zorunda.

Burada Gliese 581g gezegeni, çevresinde döndüğü yıldız Gliese 581'e oldukça yakın, yaklaşık 0.14 ab (21 milyon km) uzaklıkta yer aldığı için kütleçekim kilidi nedeniyle bir yüzü sürekli yıldıza dönük biçimde dönmekte. Kendi yıldızına dünya-güneş ikilisi gibi, sıvı su varlığı için gayet uygun bir uzaklıkta olmasına karşın, kütleçekim kilidi (tidally locked) altında olması "gelişkin yaşam" için işleri biraz zorlaştırıyor.

Yani, gezegenin bir tarafı sürekli aydınlıkken, diğer tarafı da sürekli karanlık. Bu şu anlama geliyor; yıldıza bakan tarafı sürekli ısınırken, arkada kalan yüzü hiçbir biçimde ısınmıyor. Arka yüzünü, Dünya'nın çok az Güneş ışığı aldığı için çok soğuk olan, buz tutmuş kutupları gibi düşünebilirsiniz. Tabii, gezegenin kutupları da yine çok eğik ışık aldığından, kutup bölgeleri de çok soğuk olacak. Yıldızdan ışık alıp yaşama elverişli sıcaklığa sahip tek alanlar yıldıza bakan yüzdeki ekvator bölgesi ve kutuplara kadar olan orta enlemler sadece. Gezegenin geri kalan her yanı buz tutmuş durumda.

Bu durumdaki gezegenlerde, yıldızdan gelen ısının homojen dağılımı için gezegen atmosferinin biraz kalın olması; karanlık yüzdeki iklimi daha sıcak hale getirmesi, aydınlık yüzü de biraz soğutması açısından önemli. Aksi halde, ne aydınlık, ne de karanlık yüzde "gelişkin yaşam" için uygun ortamlar "oluşmayabilir". Örneğin, böyle bir gezegende ısının homojen dağılımı için Dünya'nın atmosferi çok incedir ve ısıyı homojen biçimde dağıtamaz. Ekvator bölgemiz çok ısınır, kutuplar ve Dünya'nın arka yüzü tümüyle buz tutmuş halde olurdu.

ALİCE HARİKALAR DİYARINDA SENDROMU

Lewis Carrol'un yazdığı romandan ismini alan Alice Harikalar Diyarı'nda Sendromu, ilk olarak psikiyatrist John Todd tarafından gözlemlenmiştir ve semptomların bu hikayedeki olaylarla benzerliği dolayısıyla bu şekilde isimlendirilmiştir. Belki şans eseri belki değil; ama

romanın yazarı olan Carrol'un da migrenin yanı sıra bu hastalıktan şikâyetçi olduğu bilinmektedir.

Sendrom, gözlerle beyin arasındaki sinyallerin tam ve doğru çalışmamasından kaynaklanan nörolojik bir hastalıktır. Hastalığın teşhisi sırasında gözlerin sağlıklı olduğunun farkında olmak önemlidir. Bu nörolojik sorunun sonucunda görüş bozukluğu ortaya çıkar. Hasta çeşitli halüsinasyonlar gördüğünü düşünür; onun için şaşırtıcı ve korkutucu olan bir dünyada yaşadığını ve yanıltıcı sanrılar yüzünden delirdiğini sanır. Migren belirtileri, bu hastalığın belirgin bir özelliğidir.

Belirtilerin en başında vücut şeklinde farklılıklar görmek, özellikle el ve ayakların vücuda göre orantısız büyüklükte olduğu sanrısı gelir. Hastalar aynaya baktıklarında kendi kafalarını ve ellerini çok büyük görürler. Başka cisimlerin büyüklüklerini de yanlış bir şekilde algırlar. Mobilyaların büyüklüğü, kapalı alanların yer ve tavan seviyeleri ve gittikleri yolun uzunluğunda yanılabirler. Dokunma duygusu konusunda da sıkıntı yaşadıkları görülür; yürüdükleri asfaltın yumuşak olduğunu hissine kapılabilirler örneğin. Dokunarak bir eşyanın ne olduğunu anlama konusunda da yanılgıya düşebilirler. Oluşabilecek bir diğer sorunsal sesle ilgilidir, olmayan bir sesi duyma sanrısı gibi.

Ayrıca Alice Harikalar Diyarı'nda Sendromu'na sahip hastaların zaman kavramı yoktur. Onlar için bazen çok yavaş ilerleyen

zaman, bazense aşırı bir hızla ilerler. Zaman belirsizliği hastalarda sürat belirsizliğine de yol açar. Yani normal şekilde yaşamak için gerekli olan farkındalıkların pek çoğundan çok uzaktadırlar.

Hastalığın sebeplerinden bir kısmı; migren, psikoaktif ilaçların sık kullanımı, beyin tümörüdür. Epstein Barr virüsü enfeksiyonunun ilk semptomu olarak görüldüğü kaydedilmiştir. Bazı profesörler tarafından bu sendrom başka hastalıkların değişik bir belirtisi olarak görülmektedir. Belirli bir yaş grubu, cinsiyete bağlı değildir. Küçük çocuklarda daha yaygın görülür.

Alice Harikalar Diyarı'nda Sendromu ne yazık ki hâlâ hakkında çok az şey bilinen bir hastalıktır. Bilinen bir tedavisi yoktur; ancak erken tanıda önüne geçilebilecek önlemler alınabilir. Bunlar, migren tedavisinde kullanılan yöntemlerin benzeri uygulamalardır. Kronik vakalar için bilinen bir çözümse henüz yoktur; fakat eninde sonunda ortaya çıkacaktır. En iyi tedavi yöntemi dinlenmedir. Belirtiler tehlikeli değildir ama hasta şaşkınlık, korku krizleri geçirebilir. Uzmanlar danışmanlarına destek gruplarına katılmayı önermektedir. Tecrübeleri başkalarıyla paylaşmak, hastalıkla en iyi başa çıkabilme yoludur.

İnternet üzerinde rahatlıkla ulaşılabilir, hastaların tecrübelerini sanal ortam üzerinden dünyanın her yerinde benzer deneyimleri yaşayan insanlarla paylaşılabilen destek grupları bulunmaktadır.

21 yaşında sendromun ilk belirtilerini yaşayan bir kadın, 31 yaşında gelip bu deneyimlerini anlatırken ilk başlarda yaşadıkları konusunda büyük sıkıntılar çektiğini, yaşadığının psikolojik bir hastalık olmadığını, tedavi için birçok yöntem denediğini, migrenler yüzünden aldığı hiçbir ağrı kesici ilacın işe yaramadığını, "Dünyanın benimle ne derdi var?" diye düşündüğünü söylüyor. fiimdi ise artık bu hastalığı kabullenmek zorunda olduğunu anladığını, onunla yaşayabileceği şekilde ve tabii yapabildiği kadar, dizginlemeye çalıştığını ve hayatını normal bir şekilde, sadece diğer insanlardan daha zorlu olarak yaşadığını söylüyor. "Bazen yatağımda uzanırken kendimi birden pencerenin kenarında dışarıyı izlerken buluyordum. Ağaçların üzerinden uçan kargaları izliyordum. Uzakta olmasına rağmen sanki çok yakınmış gibi bütün kuşların üzerindeki detayları görebiliyordum ve ağaçlar sadece bir kol uzunluğundaydı. Bir süredir bu küçük etkileri görmüyorum ve özledim diyebilirim."

DYOJEN SENDROMU

Hiç çöp atmayıp biriktirme ve bunu yaparken kendini toplumdan izole etme, Diyojen Sendromunu en iyi anlatan kelimeler olabilir.

Ünlü Filozof Diyojen, kurallara bağlı yaşamı reddediyordu ve halka açık yerlerde yatıp, dilenip, kendini toplumdan dışlıyordu. Bu rahatsızlığa sahip olan insanlar tıpkı Diyojen'in yaptıklarını uyguladığı için ismi Diyojen Sendromu.

DİYOJEN SENDROMU

Diyojen sendromu, günümüzde de pek çok insanda görülen psikoloji sorunlarından biridir. Bir nevi istifleme hastalığı olarak da bilinen diyojen hastalığı, çöpleri atmayıp biriktirme ve kendilerini toplumdan izole etme durumudur. Çevreden asla yardım talep etmeyen bu insanlar, yalnız yaşarlar ve büyük duygusal çöküntüyle baş ederler. Çoğu zaman ileri yaşlardaki bireylerde görülen bu psikoloji problemi, bir tür davranış bozukluğu olarak da nitelendirilebilmektedir.

Diyojen hastalığının en önemli nedeni yaşlılık ve yalnız kalma korkusu olarak bilinmektedir. Bunun yanı sıra ileri seviyede bunama, şizofreni, beyin tümörü ve beyindeki dejeneratif hastalıklar da diyojen sendromu nedenleri olarak gösterilebilmektedir.

Diyojen sendromu belirtileri ise hastaya göre değişiklik gösterirken, en dikkat çeken belirti insanların dış görünüşleridir. Diyojen sendromuna yakalanan pek çok insan dış görünüşüne önem vermezken, bu kişiler çoğu zaman pis kokulu, bakımsız ve kirli olabilmektedir. Öz bakım becerileri büyük ölçüde zayıflayan bu kişilerde açık ve enfeksiyonlu yaralar da görülebilmektedir.

Öte yandan sosyokültürel seviyesi üst düzeylerde olan bu kişiler, çevresindeki insanlarla ilişkilerini kesmekte ve bu süreçte sosyal duygularında çöküş yaşamaktadır. Sağlığı büyük ölçüde tehlike altında olan bu hastaların mutlaka bir klinikte uzman psikologlar eşliğinde tedavi altına alınması gerekmektedir. Genel olarak diyojen hastalığının tedavisi diğer pek çok psikolojik problemde olduğu üzere terapi yöntemi ile gerçekleştirilmektedir. Durumu ağır olan hastalarda ise bazen ilaç tedavisine de başvurulabilmektedir.

BİR TÜRK EFSANESİ EMRULLAH ALİ YILDIZ

Ulu Önder Atatürk'ün 'Türk milleti zekidir, Türk milleti çalışkandır' sözünün vücut bulmuş hali Emrullah Ali Yıldız... O, bugün bile birçok insanın hayal bile edemeyeceği başarıya 1900'lü yılların ilk yarısında ulaşan idealist bir Türk mucit... NASA'nın peşinden koştuğu Yıldız ilk "Selfie"yi, ilk otomatik açılan paraşütü bulan kişi...

Emrullah Ali Yıldız, 1909'da Vidinli bir baba ve Kafkas bir annenin oğlu olarak Bursa'da dünyaya geldi. 17 yaşında Türk Tayyare Cemiyeti tarafından İstanbul Yeşilköy'de açılan Tayyare Makinist Mektebi'ne kayıt oldu. 1927'de bu mektepten birincilikle mezun oldu. Bu okul, Hava Kuvvetleri'ne makinist yetiştiren bir astsubay okulu olduğu için okula başlarken tüm öğrenciler, mezun olduktan sonra dört yıl mecburi hizmet yapmak için bir taahhütname imzalamak zorundaydı. Yıldız da o taahhütnameyi imzaladığı için 1928-1931 yılları arasında Eskişehir Askeri Hava Okulu Hazırlama Bölüğü'nde Teyyare Makinisti olarak görev yaptı. Mecburi hizmet biter bitmez, istifa edip Bursa'ya döndü. Kardeşiyle birlikte bir fotoğraf stüdyosu açtı. Ancak akıllı her zaman olduğu gibi tayyarelerde ve gökyüzündeydi. Zaten ancak böyle bir sevda bir mucide ilham verebilirdi.

KENDİ KENDİNE HAVALANAN PLANÖR YAPTI

Tarihler 1935 yılını gösterdiğinde yerden kendi kuvvetiyle havalanan bir planör yaptı. Bir yıl sonra da tek kişilik planörle tam olarak 18 saat 35 dakika havada kalarak Türkiye rekoru kırdı. Ama asıl rekor 1938 yılında gelecek ve bütün dünya buna şahit olacaktı. New York'ta yaşayan Alman asıllı Ernest Jochmann, arkadaşası Flessdorf'la birlikte iki kişilik planörle 13 saat 59 dakika havada kalarak dünya rekoru kırmıştı. Herkes bu rekorun daha çok uzun süreler kırılmayacağını düşünürken, 1938 yılında öğrencisi Sezai Göksu'yu planörün arkasına oturtan Emrullah Ali Yıldız, tam 14 saat 20 dakika havada kalmayı başardı ve adını dünya tarihini yazdırdı.

OTOMATİK AÇILAN PARAŞÜTÜ DE BULDU

Bu o dönem için çok büyük bir başarıydı. Ancak Yıldız için yeterli değildi. Akıllı fikri havacılıkta ve gökyüzünde olmaya devam etti. Herkes başka işlere kafa yorarken o bu konuda çalışmaya devam etti. 1941-1949 yılları arasında Etimesgut Tayyare Fabrikası'nda görev yapan Yıldız, 1943 yılında otomatik paraşüt açma sistemini buldu. Yıldız, Havacılık ve Spor dergisinin Haziran 1943 sayısında bu icadı şöyle anlatacağı: "Bugünün tayyarelerinin sürati, paraşüt gaye süratinden çok daha fazla olduğundan, motoru duran, kopan, kanadı kırılan veya yanan bir tayyarenin pilotu, tayyaresini terk ettikten sonra paraşütünü açmayı geciktirmek mecburiyetindedir. Lazım gelen bu gecikme için pilotun birçok saniyelik atlayışları olan tecrübeli bir paraşütçü olması şarttır. Bugün bunun imkansızlığı içinde pilotun bir de yaralı olabileceği göz önüne getirilirse paraşütten istifade bir tesadüften ibaret kalmaktadır. Hâlbuki her pilotun paraşütüne takılabilecek olan bu alet, pilotu hem büyük bir yükten kurtaracak, hem de erken veya geç açma gibi hatalardan koruyacaktır. Alet, pilotun kendi istediği ile paraşütünü açmasına bir mani teşkil etmemektedir. Pilot, icap ederse istediği anda paraşütünü kendi inisiyatifıyla açabilir ve kullanabilir."

AMERİKALILAR İCADA EL KOYDU

"Yıldız'ın bu icadı ile Türkiye havacılıkta çığır atladı" diyeceksiniz, ama öyle olmadı. Maalesef Emrullah Ali Yıldız'ın dünya havacılık tarihinin en büyük yeniliklerinden biri olan bu buluşu, kimsenin ilgisini çekmedi. NASA'dan gelen Amerikalılar hariç. Emrullah Ali Yıldız için "Gökteki Venüs" isimli bir kitap yazan Bahattin Adıgüzel, bu kitabında söz konusu buluşun nasıl Amerikalılar'ın icadymış gibi lanse edildiğini Yıldız'ın ağzından dökülen şu cümlelerle anlatıyor:

"İşte bu sıralarda karşıma iki yabancı mühendis çıktı. Keşfimle çok yakından ilgilendi. Tetkik ettirmek üzere benden hesap ve projeler istendi. Hepsini aldı gitti. Aradan tam bir sene geçtikten sonra cevap geldi. Geldi ama, artık bizim keşif, keşif olmaktan, icat olmaktan, ihtira olmaktan çıkmıştı. Tabii tıpkısı değil, fakat benimkine benzer bir alet, şimdi Amerika havacılığında muvaffakiyetle tatbik ediliyor."

DIKEY KALKAN HELİKOPTER İCAT ETTİ

Emrullah Ali Yıldız tam olarak bir cevher... O dönemlerde Türkiye için pek çok atımda bulunmuş ama ne yazık ki hiçbir karşılığını alamamıştı. Küstüğü dönemler de oldu. Hatta ölmeden önce 1993 yılında, kendisiyle söyleşi yapan Hasan Erkan Karaca'ya kırılganlıklarını şöyle dile getirmiş: "Biz üretilen bir hava aracını test etmek için tecrübe uçuşunu canımız pahasına yapardık da, üretime devam kararını yetkililer alamazdı." Yine bir başka söyleşide başka bir icadını ise şu sözlerle anlatmış: 'Helikopter patentini de 1956 yılında aldım. Ancak ona da ilgi duyan olmadı. Dikey kalkış yapan Harrier'e benzer bir patent çalışmam daha olmuştu. İlgisizlik nedeniyle bunu da değerlendiremedim. Sonraki yıllarda Harrier uçağını görünce içim sızladı."

BULUŞUNU SATMAK ZORUNDA KALDI

Uçakların pervane yapımıyla ilgili icadın sahibi de Emrullah Ali Yıldız... 1952 yılında bu icadının patentini alan Yıldız, buluşunu kabul ettiremedi ve yine Amerika'ya 1000 dolara satmak zorunda kaldı. O dönemde ABD'liler için bir belge imzalar ve belge şu cümlelerle başlar: "Bendeniz, Emrullah Ali Yıldız, İstanbul'da yaşayan bir Türk vatandaşı olarak Variable

Propeller Mechanism For Winged Aircraft için bir icat yaptım ve 1 Ağustos 1952'de Birleşik Devletler Patent Ofisi'nde 302.046 numaralı başvuru formunu doldurdum." İşte bir ülkenin kaderini değiştirebilecek bir icat ve bir mucit hafızalarımıza yer ettirilmeden hayatımızdan geçip gitmek üzeredir. Nitekim tüm bu olup bitenler Emrullah Ali Yıldız'ı da bezdirmişti. Havacılığı bırakır. İstanbul'a gelir ve kardeşiyle birlikte Galatasaray'da bir fotoğraf stüdyosu açarak gökyüzüne veda eder. Artık ayağı yere basıyordu ve ayakları yere basan icatlar yapmaya devam eder.

YÜZYILIN İCADI: GÖR-ÇEK

Henüz selfie bir yana polaroid makinelerin bile esamesi okunmazken, Emrullah Ali Yıldız bir başka icada imza atar. Sistemi, Fikret Kaplanoğlu'ndan alıp geliştiren Emrullah Ali Yıldız, fotoğraf çekirmek isteyen müşterilerinin bir kabine girmesini ve karşısındaki aynaya bakarak isteği pozunu kendisinin vermesini ister. Müşteri istediği pozunu yakaladığı zaman kordonun ucundaki düğmeye basması yeterli olacaktır. Böylece müşteri kendi fotoğrafının çekecektir. Bunun da mucidi Emrullah Ali Yıldız'dır. Yıldız bu icadına "Gör-çek" adını vermiştir. Ve bu sistem yıllar sonra polaroid firması tarafından kullanılmış ve bütün dünyada yaygınlaşmıştır. Günümüze ise selfie adıyla ulaşacaktır.

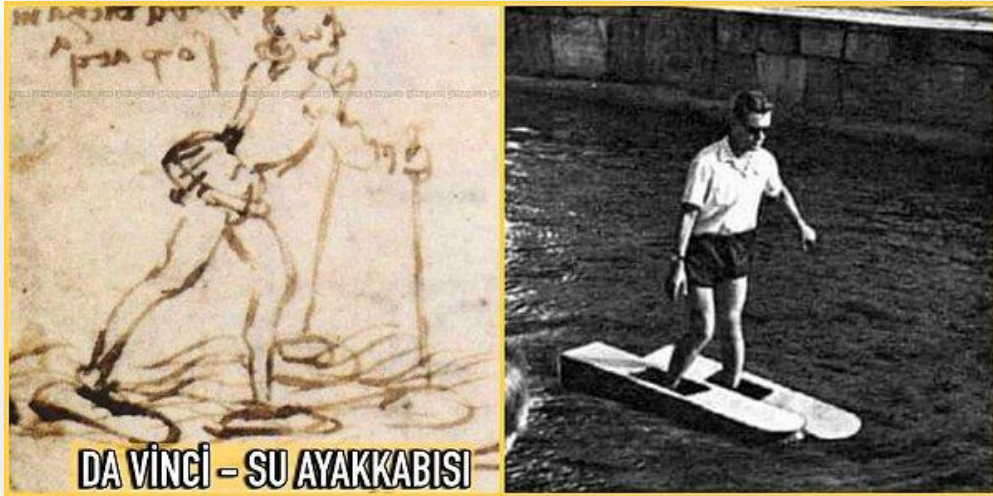

BOĞAZI YÜRÜYEREK GEÇEN TÜRK ATILLA HÜLAGÜ

Hanım ben bir boğazda yürüyüp geleceğim diyip evden çıkınca, gerçekten boğazda yani boğazın hemen üstünde yani suyun üstünde yürüyebilecek bir hayalperest geçti bu ülkeden. İşte kendi yaptığı özel ayakkabılarla suyun üstünde yürüyebilen Atilla Hülügü'nün hikayesi.

Hayal etmesi Leonardo Da Vinci'den gerçekleştirmesi Türk denizci Atilla Hülügü'den. Da Vinci su üstünde yürüyen insan çizimleri Atilla bey için ne kadar ilham kaynağı oldu orası muamma fakat en çok da eşinin desteğiyle suda yürüyen ayakkabılar için çalışmaya başladı ve yaklaşık 2 yıllık titiz bir çalışma sürecinin sonunda ufak tekneleri andıran ayakkabılarıyla suyun üstünde yürümeye hazırıldı. 1961 de bir yaz günü 3. denemesinde Atilla Hülügü boğazı yürüyerek geçmeyi başardı.

Ayakkabılarla yürümek o kadar da kolay değil güç gerektiriyor, denge gerektiriyor bu sebeplerden başarısız olan iki deneme Hülügü'yü asla durdurmadı. Hatta ayakkabılardan biri denemeleri yaptığı dönemde kayboluyor ama hedefine ulaşmaya odaklanmış biri için bu sadece aşılması gereken başka bir mesele. Atilla Hülügü boğazın bir yakasından diğerine 56 dakikada geçti. O zamanlar gazetede bu haber çıkınca kimi demiş ki bunlar makine altında motor var. Ama öyle değildi durum tabi ki ayakkabılar için 2,9 metrekare teneke, 50 gram lehim, 3 metre lastik, 1 metrekare alüminyum plaka kullanılmıştı. 3 temel fizik kanunu mucit yüzbaşının rehberi olmuş. üretim esnasında bir tenekeciye "bana içi boş gibi iki ayakkabı yapacaksın, ayak sokmak için iki delik açacaksın, alüminyum plakayı 20'ye bölüp 10'ar 10'ar altlarına dizeceksin demiş.

Ayakkabılar yapıldığına göre deneme vakti öyle laps diye boğaza inmek olmaz, önce Beylerbeyi Astsubay Hazırlık okulunda yürüyüş denemeleri yapılmış. Buradaki denemelerden sonra nihayetinde asıl deneme için Küçüksuya gidiyor, 2200 metrelik yolu su üstünde 4452 adımla geçiyor. Tabi bu buluşun deniz piyadeleri için çok faydalı olacağını düşünüyor. Sitemi değiştirilmemek üzere ayakkabıların küçültülüp daha pratik hale getirilebileceğinin farkında fakat bu icat askeriye denince öyle çok da destek görmüyor. Mucit denizci bu ayakkabılarla ne Süveyş kanalını ne de Cebelitarık boğazını geçmeyi hedeflemiş, aslında hedefinde Manş Denizini geçmek varmış. Ordudaki hizmetinde görevini layığıyla yerine getirirken mucit kimliği de kendini gösterirmiş, bazen bu durumun takdirini de görmüş. Askeriyeden sonra yaratıcı fikirlerini sivil hayatta denemek istemiş, reklamcılık da şansını denemiş. Fakat reklamcılıktan çabuk sıkılan Atilla Hülügü yine denizlere dönüp kaptanlık yapmaya başlamış.

UZAK DOĞU: SPİRİTÜEL VE MİSTİK

Uzak Doğu coğrafyasında sayısı binleri bulan dini inançlar bugün varlıklarını hâlâ sürdürüyor. Birçok inanç asırlardır yerelliğini korurken, içinde bulunduğumuz yüzyılda Uzak Doğu toplumlarına ait inanç ve felsefi düşünceler kendi etkinlik alanlarından çıkarak Batı toplumlarını da hızla etkisi altına almaya başlıyor. Budizm, Hinduizm, Taoizm, Konfüçyanizm gibi Uzak Doğu toplumlarının geleneksel dini inançları hem kendi bölgelerinde hem de tüm dünyada varlıklarını devam ettirirken 20. yüzyılda toplumsal bunalımlar ve savaşlar, kültürel yapıların değişimi, seküler düşüncenin yaygınlaşarak bireyselliğin önem kazanması ve maneviyat arayışları gibi sebeplerden dolayı bu dünya ve öbür dünyada gerçek mutluluk ve kurtuluş vaat eden liderler öncülüğünde alternatif yeni dini hareketler ve topluluklar oluşmaya başladı.

Uzak Doğu'da Batı'daki alternatif hareketlere kıyasla daha hızlı kurumsallaşan ve yayılan birçok yeni dini oluşumla karşılaşılıyor. Bunlardan en çok ses getireni Hindistan'da 1970'li yıllarda Osho (Shree Rajneesh) isimli bir guru oldu. Kişisel gelişim ve meditasyon tekniklerini öğrettiği bir manastır açan ve süreç içinde fiziki ve duygusal açıdan kontrol altına alınan binlerce müridiyle popülerleşerek ABD'de bir arazide kendi şehrinin kuran Osho kendisini de o şehrin "tanrısı" ilan etti.

Japonya ve Tayland başta olmak üzere yaklaşık 1 milyon üyesi bulunan Sekai Kyusei Kyo (1955) isimli hareket ise bitkisel ilaçlarla yapılan şifa ritüeliyle kişiye ilahi şifa vererek hem bireyi hem doğayı iyileştirmeye ve yeryüzünde cenneti inşa etmeye dayanıyordu.

Bir kadın çiftçi liderliğinde kurulan Tenrikyō (1838) ise hayırseverlik, iyimserlik ve neşe yoluyla hastalıkları iyileştirerek insanın asıl amacı olan hastalıktan ve acıdan arınmış mutlu bir yaşama ulaşma doktrini vaaz ediyordu. Bu inanç hareketinin hala yaklaşık 3 milyon üyesi bulunuyor. Bunlara benzer irili ufaklı birçok spiritüel hareket ve şahsiyet hala bu coğrafyadan çıkarak dünyada karşılık bulmaya devam ediyor.

FARKLI CENAZE RİTÜELLERİ

Her kültürün kimseye benzemeyen, kendine has ölüm ritüelleri vardır elbette fakat Uzak Doğu'nun kimi topluluklarında yüzyıllardır yaşatılan bazı köklü gelenekleri ölüme dair bakış açısının kültürden kültüre ne kadar değişebileceğinin en büyük göstergesi. Bu topluluklarda ölümlerinin üzerinden uzun seneler geçse dahi ölümler şaşırtıcı bir şekilde birçok ritüelin parçası olabiliyor. Endonezya'da yaşayan Toraja halkı için ölüm, yas tutulacak bir durum değil, aksine yaşamın doruk noktası ve kutlamaya değer bir olay olarak görülüyor. Bu sebeple yüzlerce yıldır ölümlerin ruhlarını onurlandırmak, onları atalarının yanına, ruhun son varış noktasına, ebedi dinlenme yerine teslim etmek amacıyla gösterişli cenaze törenleri ve ayinler düzenliyorlar.

Günlerce dans edilen, eğlenceler düzenlenen, ziyafetler verilen Rambu Solo adını verdikleri bu sıra dışı cenaze töreni hazırlanana kadar ölen kişiye kendi evinde bir ceset gibi değil, hasta bir insanmış gibi muamele ediliyor; canlı bir insan gibi onunla konuşuluyor ve yemek ikram ediliyor. Yine aynı topluluk defnettikleri ölümlerini her üç senede büyük bir törenle mezarlarından çıkararak temizleyip sevdiği güzel kıyafetleri giydiren ve tekrar mezarlarına gömüyorlar. Ma'hene isimli bu gelenek ölen yakınları onurlandırmanın, onlarla bağı koparmamanın ve sürekli olarak saygı göstermenin bir yolu. Endonezya halklarının büyük kalabalıklar halinde gerçekleştirdikleri buna benzer geleneksel cenaze törenleri bugün dünyanın farklı yerlerinden gelen turistlere de oldukça farklı tecrübeler yaşıyor.

GİZEMLİ BİR ŞEHİR: VARANASI

Yaklaşık 3 bin yıllık bir tarihi ile dünyanın yaşayan en eski şehirlerinden biri olan Hindistan'daki Varanasi, Uzak Doğu'nun en yaygın dini olan Hinduluğun kutsal şehri olmasının yanı sıra kendine ait farklı bir kültüre, geleneklere ve ritüellere sahip. Varanasi bu özellikleriyle dünyanın en mistik şehirlerinden biri sayılıyor. Uzak Doğu'nun farklı kültürleri de burayı "ölüm şehri" olarak anıyor zira buranın insanları için ölüm bir lütf olarak kabul ediliyor. Dünyadaki herhangi bir şehirden çok farklı günlük rutinleri olan bu şehir, her gün öleceği günü beklemek için bambaşka coğrafyalardan gelen yüzlerce hasta, yaşlı ya da sıradan insanları ağırıyor. Burada ölmenin reenkarnasyon döngüsünü sona erdirerek insanı kurtuluşa ve özgürlüğe kavuşturacağı inancı gereği ölüm, bu topraklarda gündelik hayatın doğal bir parçası.

Ganj Nehri'nin insanların günahlarını temizlediği inancı aslında nehrin bu şehrin sınırları içinde kalan kısmı için geçerli. Bu nedenle Ganj kıyılarında günahlardan arınmak için yıkanan büyük kitlelerin yanında her gün yaklaşık 300 ölü yakma ritüeli gerçekleşiyor. Kremasyon adı verilen bu gösterişli ritüel sonucu ölen kişinin külleri Ganj Nehri'ne saçılıyor. Ölen çocuklar ve hamile kadınlar yakılmadan doğrudan nehre bırakılırken yılan sokması sonucu ölenler bu yakma ritüeline dahil edilmiyor çünkü bir başka inanca göre yılanın şifa veren kutsal bir hayvan olduğuna inanılıyor. Bu şehirde bir başka önemli ritüel ise Ganga tanrısı için her gün güneş batarken kalabalık gruplarla müzikler ve ateşler eşliğinde gerçekleşen Ganga Aarti törenleri. "Ölümleri aydınlatan ışık şehri" olarak gelenekte yer alan bu eski şehir spiritüel ve mistik öğretilerin, yoga gibi uygulamaların başkenti sayıldığı için hem bölge halkından hem de dünyadan yüzbinlerce kişinin uğrak yeri olmuş durumda.

MİLYONLARCA İNSANI BİRLEŞTİREN EN DEĞİŞİK FESTİVALLER

Bugün dünyanın en çok turist çeken aktivitesi, aynı zamanda dünyanın en neşeli festivali Hindistan'da asırlardır devam eden ve baharın başlangıcını işaret eden, iyiliğin kötülüğe karşı zaferinin simgeleyen geleneksel Holi festivali. Her sene yerel halk ve binlerce turistle gerçekleşen bu festivalde sokağa çıkan Hindistan halkı davul ve müzik eşliğinde birbirlerine renkli tozlar ve renkli su balonlarını fırlatarak rengârenk bir şekilde baharı kutluyor. Yine Hindistan'da 12 senede bir yapılan ve dünyanın en büyük festivali olma özelliğini taşıyan Kumbh Mela ise düzenlendiği senelerde yaklaşık 60 milyon kişiyi toplayabiliyor. Kökeninin Hint mitolojisine dayandığı bu dini festival günlerce sürüyor ve yoga yapmak, Ganj Nehri'nde yıkanmak gibi içerisinde birçok farklı ritüeli barındırıyor. Hindular, Budistler, Müslümanlar ve Hristiyanlardan oluşan Uzak Doğu'nun zengin etnik ve kültüründe yaşanacak yüzlerce festival yani her gün yeni bir kutlama var.

HAYVAN DÜĞÜNLERİ ve BEBEKLERİ YÜKSEKTEN ATMA GELENEĞİ

Bu coğrafyadaki gelenekler alışkın olduğumuzun aksine tuhaf ve bir o kadar ürkütücü. Sayısız etnik çeşitliliğin olduğu bu coğrafyada yüzlerce yıllık geçmişe sahip olan değişik gelenekler oldukça doğal karşılanıyor.

Hindistan başta olmak üzere bölgenin farklı kesimlerinde gerçekleşen "hayvan düğünleri" bunlardan biri. Bir çeşit yağmur yağdırma ritüellerinden olan kurbağa, köpek gibi hayvanlarla evlilik, günler süren büyük kutlamalarla gerçekleşen önemli bir gelenek.

700'ü aşkın senedir Hindular tarafından iyi şans getirdiği inancıyla bebekleri yaklaşık 15 metre yükseklikten atma ritüeli ise akıl alması güç bir başka adet. Binanın altında açılan çarşaf yardımıyla ölümden kurtulan çocuğu daha güçlü yaptığına inanılsa da pek çok çocuğun sakatlık yaşadığı, hatta hayatını kaybettiği kayıtlara geçmiş.

İLGİNÇ KABİLELER VE ALIŞILMADIK ADETLERİ

Uzak Doğu'nun etnik çeşitliliği en fazla barındıran Endonezya, 17 binden fazla adadan oluşuyor ve bünyesinde yaklaşık 1340 etnik grubu birden barındırıyor. Bu etnik gruplar ve kabilelerin kültürlerinde alışılmadık ve turistler tarafından ilgi çekici bulunan birçok farklı geleneksel uygulama yer alıyor. Örneğin dünyanın en büyük anaerik topluluğu olan Minangkabau kabilesinde soy anneden devam ediyor; evliliklerde damat gelinin evine yerleşiyor, miras anneden kızına kalıyor ve önemli pozisyonlardaki liderlikleri kadınlar üstleniyor. Halkın tamamının Müslüman olduğu bu büyük toplulukta toplumsal işleyiş ve geleneksel ritüeller İslam'la örtüştürülen bir sistemle sürdürülüyor.

BEDRİ RAHİMİ EYÜPOĞLU KOYUNDA BALIK OLMAK

Göcek in en güzel koylarından biri olan Bedri Rahmi Koyuna doğru rotamızı belirliyoruz. İlk olarak yanaştığımızda iskele gözümüze çarpıyor. İnip çam ağaçları arasında gezebiliyorsunuz. Önceden Taşra koyu diye adlandırılmış burası. Ta ki Bedri Rahmi Eyüboğlu buraya bir iz bırakana kadar. Göcek koylarında mavi yolculuğunu başlatan ressam 1974 yılında bu koya gelir ve taş kayanın üzerine çerçevesi balık gibi görünen aslında içinde 6 hayvanı tasvir ettiği resmi çizer.

Resim koyun girişinden de gözükmetedir. Cidden çok etkileyici olmakla birlikte etrafa baktığınızda kaya mezarlarını da görebilirsiniz.

Ve buranın diğer bir özelliği ise tatlı kaynak suyunun denize karışmasıdır. Özellikle tur tekneleri buraya su için yanaşıyorlar. Bedri rahminin eserinin orda bir tabela dikkatiniz çekecek ki Sarsala koyuna 9 km gidileceği. Çam ağaçları arasında oksijenin bol hissedildiği bu yerde yürümek eşsiz olabilir.

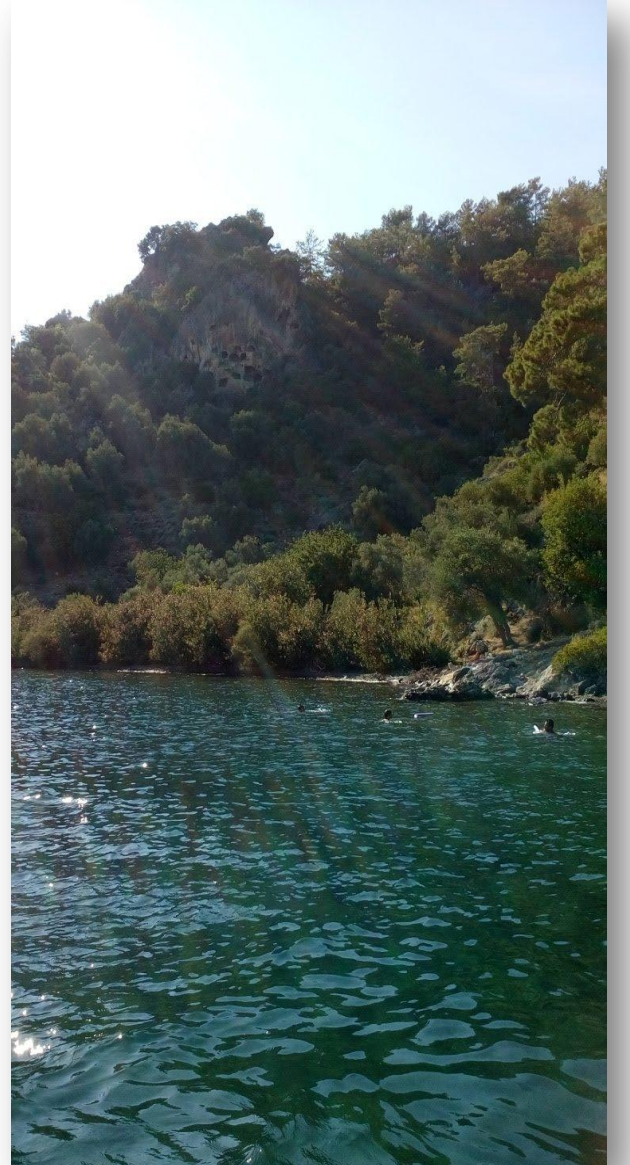
Bedri Rahminin buraya bu çizimleri bırakmasından sonra ise bu koyun adı Bedri Rahmi Koyu olmuştur.

MAVİ GEZİ

Mavi gezi bir ağaçtır Dalları deniz.
 Mavi gezi bir bahçedir Gülleri deniz.
 Mavi gezi bir gelindir Telleri deniz.
 Mavi gezi bir beşiktir Bebeği deniz.
 Bebeğimin: gözleri deniz elleri deniz dişleri deniz.
 Mavi gezi bir rüyadır görülmemiş.
 Mavi gezi bir cennettir ellenmemiş dillenmemiş.
 Mavi gezi bir masaldır söylenmemiş yazılmamış çizilmemiş.
 Mavi gezi bir mavidir, adı yok.
 Ağam sensiz bu mavinin tadı yok.
 Ağlamak yok, sızlamak yok mavi var
 Dünya boyunca yürek dolusu İman boyunca Allah dolusu
 Otur çakıllarını boya mavi yavrusu
 Hey betine bereketine, kalınlığına
 Etine buduna kurban olduğum, dibi görünen su.
 Bir kızım olursa adı DURUSU.

Bedri Rahmi EYUBOĞLU

MARDİN'DE BELEDİYEDE KADROLU ÇALIŞAN 3 EŞEK EMEKLİYE AYRILDI

Mardin Artuklu Belediyesinde çöp toplama görevinde bulunan ve kadrolu olan 3 eşek, yaşları geldiği için emekliye ayrıldı. (Fotoğraf: DHA)

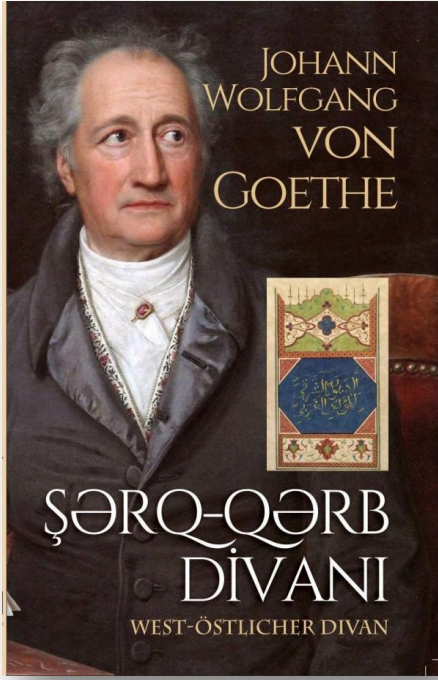
Mardin'de sokakların dar ve merdivenli olması nedeniyle çöplerin toplanmasında kullanılan 43 kadrolu eşekten üçü, çalışma süresi 8 yılı aştığı için törenle emekliliğe ayrıldı. Tarihi dokusu ile Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından UNESCO Dünya Kültür Mirası listesindeki şehirlere aday olarak gösterilen 7 bin yıllık tarihi Mardin kentinin temizlik hizmeti de belediyenin kadrolu eşekleri tarafından yapılıyor. Kentin araç girmeyen sokaklarını sabahın erken saatlerinde tırmanarak mahalle sakinlerinin çöplerini toplayan merkez Artuklu Belediyesinin kadrolu eşeklerinin mesaipleri saat 06.00'dan 11.00'e kadar sürüyor. Eşeklerin bakıcıları barınakta Bach, Mozart ve Beethoven gibi bestecilerin eserlerini eşeklere dinlettiklerini ve bu yolla rahatlamalarının sağlandığını belirtiyor.

Hayvan barınağındaki 43 kadrolu eşekten 3'ü için emeklilik töreni düzenlendi. 8 yıllık çalışma süreleri dolan ve çöp toplamaya bir haftadan beri çıkarılmayan Çari, Dara ve Reşo isimli eşekler, semerlerine bağlanan kurdeleler kesilerek emekliye ayrıldı. Emekliye ayrılan eşeklere bir tepsi içinde meyve ve sebze ikram edildi.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- Dünyada en fazla kavim ve medeniyete ev sahipliği yapan ilin Mardin olduğunu
- Dünyada ilk kumaş dokumacılığının iplik boyama ve keçeciliğin Mardin'de başladığını
- Dünyada ilk dericilik sanatının, debbağlık adıyla Mardin'de başladığını
- Mardin'de buzdolabının olmadığı yıllarda bozulmasın diye yiyeceklerin kuyulara sarkıtıldığını
- Karakoyunluların lideri Cihanşahın 1405'te Mardin'de doğduğunu
- Dünyada ilk rasathanenin Mardinde kurulduğunu
- Mardin'de müslüman ve hristiyan annelerin birbirinin bebeklerini emzirdiğini
- Dünyada altın ve gümüş işlemeciliğinin ilk kez Mardin'de MÖ 4500-3500 yılları arasında Süryaniler döneminde görüldüğünü
- Dünyada ilk helva üretiminin Mardin'de yapıldığını
- 10.yy'dan 13.yy'a kadar Mardin'in Artuklu beyliğinin başkenti olduğunu ve 18 hükümdar gördüğünü
- 1932 yılına kadar bütün Süryanilerin dini merkezinin Mardin olduğunu
- Süryani Katolik merkezinin 1853-1910 Mardin'de olduğunu
- İlk mecliste Mardin'i temsil eden milletvekilinin Yakup Kadri Karaosmanoğlu olduğunu
- Dünya'da ilk diş tedavisinin Mardin'de yapıldığını
- İlk incil'in Mardin'de Deyrulzafaran Manastırında olduğunu
- Hz.Ömer'in Süryanilere zarar verilmemesi yönündeki emirlerini içeren ahidnamesinin Mardin'de Deyrulzafaran'da olduğunu
- Dünya'da ilk altın madenlerinin Mardin'de bulunduğunu
- Mardin kalesi çok yüksek olduğu için Suriye'den 100 km öteden görüldüğünü
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki ilk matbaanın Mardin'de kurulduğunu

GOETHE: DOĞU BATI DİVANİ

Kitabın Künyesi

Adı: *Doğu-Batı Divanı*

Yazar: Johann Wolfgang von Goethe

Tercüme, Yorum ve Açıklamalar: Senail Özkan

Yayınevi: Ötüken Neşriyat

Yayın Yılı: 2009

Sayfa: 530

Goethe *Doğu-Batı Divanı*

Tarih boyunca Batı'nın İslam algısı, oldukça tartışmalı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Elbette kolektif olarak Batı medeniyetinin, İslam'ı İslam'ın kendi gerçekliğiyle bağlantılı bir şekilde tanıyamamış olduğu söylenebilir. Fakat bireysel planda Batı'da da İslam medeniyetiyle doğru bir ilişki kurabilmiş şahsiyetlerin olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Bu ilişkiyi kurabilmiş kişilerden birisi de hiç şüphe yok ki Alman şairi **Goethe**'dir.

Ömrünün son yıllarında Doğu medeniyetini ve İslam'ı tanımak amacıyla çalışmalar yapan Goethe, öncelikle devrinde yazılmış olan Doğu seyahatnameleri vasıtasıyla bu dünyayla ilişki kurmaya çalışmış, ardından da Doğulu şairlerin şiirlerini, Kur'an'ı ve Hz. Peygamber'in hayatını anlatan eserleri okumuştur. Ayrıca Hz. Peygamber hakkında da derin incelemeler yapmış ve bunun neticesinde Hz. Peygamber'e yoğun bir sempati beslemiştir.

Edindiği tüm bu birikimden hareketle ***Doğu-Batı Divanı*** adlı bir eser de kaleme alan Goethe, bu eserinde Doğu şiirinin ve İslam kültürünün değerlerini dile getirme gayretinde olmuştur. Bir Batılı şairin, İslam merkezinde şekillenen bir medeniyet algısıyla ve İslamî değerlerle kurduğu ünsiyet, bu esere doğrudan aksetmiştir.

Goethe'nin *Doğu-Batı Divanı*'nda en dikkat çeken satırlar, hiç kuşku yok ki onun İslamiyet'e, Kur'an'a ve Hz. Peygamber'e bakış açısını yansıtan satırlardır. Eseri ve Goethe'nin bu konular hakkındaki düşüncelerini tanıtmak için bunları, ayrı başlıklar halinde incelemek gerekmektedir.

Goethe ve İslamiyet

Müslüman olup olmadığı hakkında çeşitli spekülasyonlar bulunan Goethe'nin, İslamiyet'e bir "hak din" nazarıyla baktığı bilinmektedir. Fakat burada bir noktanın altını çizmek gerekmektedir. Goethe, çok çeşitli alanlardan beslenen, çok farklı alanlara ait birikimle ilişki kuran bir şairdir. Bu bağlamda İslamiyet de Goethe'nin ilişki kurduğu alanlardan biri olarak değerlendirilmelidir. Zira meseleyi, Goethe'nin Müslüman olup olmadığı noktasında tartışmak, bu değerli şairin İslamiyet hakkındaki önemli tespitlerini ve görüşlerini gözden kaçırmaya sebep olabilir. Diğer taraftan *Doğu-Batı Divanı*'nda Goethe'nin, İslamiyet'e dair unsurları, eleştirel ve çoğu zaman da karşılaştırmacı bir üslupla ele aldığı da gözden kaçmamaktadır. Bu noktada ulaştığı sonuç ise İslamiyet'in de Hristiyanlık gibi bir hak din olduğu yönündedir. Özellikle vahdet inancı üzerinde yoğunlaşan Goethe, bunun bütün insanlar için bir zorunluluk olduğunu ve İslamiyet'teki, ruhu tamamen O'na teslim etme düşüncesinin, bu inancın zirvesini teşkil ettiğini belirtmektedir.

Son olarak Goethe'nin, yaşadığı devrin Hristiyanlık algısıyla olan çatışmalarının da onu İslamiyet'e yönlendirdiği söylenebilir. Zira İslamiyet'le ilişkili birçok görüşünde, devrin Hristiyanlığı için problem teşkil eden alanlara yönelmiş ve belki de Hristiyanlığın cevap veremediği soruların cevabını İslamiyet'te aramıştır.

Goethe ve Kur'an-ı Kerim

Bir Hristiyan olarak Goethe'nin Kur'an-ı Kerim'le olan ilişkisi ise oldukça dikkat çekicidir. Bilindiği gibi Hristiyan dünyası, Kitab-ı Mukaddes dışında bir kutsal kitabın var olamayacağını, asırlar boyunca şiddetli bir şekilde iddia etmiştir. Fakat Kur'an'ı ayrıntılı bir şekilde inceleyen ve *Divan*'ında da çeşitli ayetlerden alıntılar yapan Goethe, Kur'an-ı Kerim'in beşeri bir kitap olamayacağını açık bir şekilde belirtmektedir. Ayrıca Kur'an'ı, derin bir alaka duyduğu Hz. Peygamber'in ruhunun aynası olarak kabul etmekte ve Kur'an'ın, ilk indirildiği devirden itibaren herhangi bir değişikliğe uğramamış olması üzerinde de önemle durmaktadır.

Goethe ve Hz. Peygamber

Diğer başlıkların aksine Goethe'nin Hz. Peygamber'e bakışında ise bir kararsızlık veya arayış değil, net bir olumlu tavır göze çarpmaktadır. *Doğu Batı Divanı*'nın çeşitli yerlerinde O'ndan büyük bir muhabbetle bahseden Goethe'nin, Hz. Peygamber'i anlatan bir dram üzerinde çalıştığı fakat bitiremediği de bilinmektedir. Bu dramdan bugün elimizde olan parçalarda ise Goethe, Hz. Peygamber'i ıssız bir çölde Allah'ı arayan bir dahi olarak göstermektedir. Ayrıca Hz. Peygamber'in bir manevi önder olarak gösterildiği satırlara da yine bu şiirlerde tesadüf edilmektedir.

Goethe'nin Hz. Peygamber'e yönelik bu olumlu düşünceleri, (her ne kadar İslamî perspektifle uyumsuzluklar gösterse de) yaşadığı devir göz önünde bulundurulduğunda oldukça önemlidir. Zira o dönemde Batı dünyasında Hz. Peygamber, aşırı derecede olumsuz yönler atfedilerek lanse edilen bir imge durumundadır. Bunun karşısında Goethe'nin bu olumlu yaklaşımı, ayrı bir değer kazanmaktadır.

Doğu-Batı Divanı Hakkında

Goethe'nin yukarıda sıraladığımız düşüncelerini yansıtan *Doğu-Batı Divanı* adlı eseri, Senail Özkan'ın yetkin çevirisiyle dilimize kazandırılmış ve Ötüken Neşriyat tarafından basılmıştır. Eserin başındaki uzunca incelemede, Goethe'nin yaşadığı dönemi ve düşünce dünyasını ayrıntılı bir şekilde ele alan Senail Özkan, böylelikle eserin arka planı ve Goethe'nin görüşleri hakkında oldukça açıklayıcı bilgileri okuyucuyla paylaşmıştır. Eserin tercüme kısmında ise *Doğu-Batı Divanı*'ndaki şiirlerin Almanca asılları ile Senail Özkan'ın yetkin ve temiz Türkçesi'yle yaptığı çeviriler, satır satır karşı karşıya verilmiştir. Böylelikle hem eserin aslına hem de Türkçe çevirisine ulaşma imkânı doğmuştur. Ayrıca kitabın kaliteli baskısı ve titiz düzenlemesi de dikkat çekmektedir.

Özetle *Doğu-Batı Divanı*'nın, önyargılardan arınmış bir Batılı şairin, İslam kültürü ve medeniyetiyle kurduğu ilişkiyi gözler önüne seren önemli bir eser olduğunun altını çizmek gerekmektedir.

HARRY HOXEY (1901–1974) – KANSER TEDAVİSİ İÇİN HOXEY İLAÇLARI

Geliştirilen ve nesilden nesile aktarılan bitkisel ilaçlar ve harici olarak kullanılan macun tedavisi ile Harry Hoxey kanser hastalarını başarıyla tedavi etmiştir. Bitkisel formül vücudu toksinlerden arındırır ve bağışıklık sistemini güçlendirirken, harici olarak uygulanan macun dışarıdaki tümörleri yok etmiştir. ABD’de bu tedavi yöntemini kullanan 17 adet özel kanser tedavi kliniği kurulmuştur. 1950’li yılların ortalarında bir grup doktordan oluşan tıp uzmanları, Hoxey’in çalışmalarını incelemiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:

“Klinik halen dört beş bin kanser hastasını tedavi etmekte veya gözlem altında tutmaktadır. Kliniğe bir günde başvuran hasta sayısı yaklaşık olarak doksandır. Haftada yaklaşık olarak yüz yeni hasta kliniğe başvurmaktadır ve bunların % 90’ı ölümcül kanser hastasıdır.

Yıllar boyunca klinik ABD, Kanada, Alaska, Meksika ve Havai ‘den başvuran 10.000’den fazla hastadan fotografik ve X-ışın verileri toplamıştır. Varılan sonuç, Dallas, Teksas’da bulunan Hoxey Kanser Kliniğinin ameliyat, radyum ve X ışını kullanmadan patolojik olarak kanser olduğu kanıtlanan kanser hastalarını başarıyla tedavi ettiğidir.

Bize örnek olarak sunulan bazı hastalarda 24 yıl boyunca herhangi bir belirti görülmemiştir ve bu insanlar olağanüstü sağlıklıdırlar. Bu kliniğe, kanser tedavi yöntemini bütün Amerika’ya yaygınlaştırması için yardım etmek istiyoruz. Bu tedavi yöntemini kendi hastalarımızda da kullanmak istiyoruz.

Yukarıdaki ifadeler incelemeyi yapan komitenin oy birliği ile ulaştığı bulguları yansıtmaktadır. İmzalarımız aşağıdadır. Sir Edgard Bond M.D. Willard G. Palmer M.D. Hans Kalm M.D. A.C. Timbs M.D. Frederick H. Thurston M.D. D.O. E.E. Loffler M.D. H.B. Mueller M.D. R.C. Bowie M.D. Benjamin F. Bowers M.D. Roy O. Yeats M.D”.

Haberleri duyan Amerikan tıp derneği tedavi yöntemini satın almak için çabalamıştır. Hoxey bu teklifi, fakirlere ücretsiz olarak vermeyeceklerini öne sürerek kabul etmemiştir. Medyanın da ilgisiyle yasal ve politik bir mücadele başlamış, birkaç bin insan Hoxey’in tedavisi sayesinde iyileştikleri yönünde ifade verirken Amerikan Tıp Derneği üçüncü kişilerin ifadelerini kabul etmemiştir. Hoxey’in avantajına olan bu duruma

ve açılan davadan beraat etmesine rağmen medikal kardeşlik onu bir yalancı ve şarlatan olarak damgalamıştır. Yıllar boyunca tedavi yöntemini kullanmaya devam eden Hoxey, yaklaşık olarak 100 kere tutuklanmıştır. Her tutuklamada kefalet ücretini ödemiş ve çalışmalarını sürdürmüştür.

Tedavi ettiği hiçbir hastanın aleyhinde ifade vermemesi ve Bölge Savcısı vekilinin kardeşini tedavi etmesi cezasının uzun süre ertelenmesinin nedenleri olabilir. Fakat sonunda Amerikan Tıp Derneği hastaların evlerinden tedavi yöntemlerini edinmeyi başarmış ve klinikleri kapatmıştır. Kaderin bir cilvesi olarak Hoxey mesane kanserine yakalanmış kendi yöntemleri kendi üzerinde işe yaramadığından ameliyat olmak zorunda kalmıştır.

Bu hikâye ne yazık ki mutlu sonla bitmemektedir. Mildred Nelson isimli kliniklerinden bir tanesinde çalışan eski hemşire, tedavi yöntemini Meksika’ya götürmüştür. Bu klinik, farklı bir isimle günümüzde hala varlığını sürdürmekte ve % 80 oranıyla en başarılı kanser tedavi kliniği olma özelliğini sürdürmektedir.

UYKUYA DALARKEN KOLUMUZ, BACAĞIMIZ NEDEN OYNAR?

Vücudumuzu uykuya terk ederken beynimizden giden ani seğirme emirleriyle kol ve bacaklarımız istem dışı bir şekilde sarsılabilir. Bazıları bunu şaşırtıcı, bazıları ise utandırıcı bulur. Aslında **hipnik kas seğirmesi** çok ilginç bir olgudur. Buna neyin yol açtığını kimse bilmiyor. Ama beynin kontrolünü ele geçirmek için uyanıklık ile uyku hali arasında her gece yaşanan savaşın yan etkisi olarak nitelenebilir. Uyurken vücudumuz felç halindedir. En hareketli rüyaları görürken bile kaslarımız hareketsiz ve gevşektir, iç heyecanımızı yansıtmazlar. Dış dünyada meydana gelen olaylar bizi etkilemez. Bunu denemeniz tavsiye edilmez ama yapılan deneylerde, gözlerinizi açık kalacak şekilde bantla yapıştırıp uykuya daldığınızda biri gözünüze lamba tutsa bile rüyanızın bundan etkilenmediği görülmüştür. Fakat rüya gören kişi ile dış dünya arasındaki kapı tümüyle kapalı da değildir. Rüya görmekte olan beyinden kaçan iki tür hareket vardır ve bunların etkileri farklıdır.

Beyinde savaş

Uyurken en çok yaptığımız hareket hızlı göz hareketleridir. Rüya sırasında gözlerimiz, gördüğümüz rüyaya göre hareket eder. Örneğin rüyamızda tenis maçı seyrediyorsak gözlerimiz bir sağa bir sola hareket eder. Rüya dünyasında oluşan bu hareketler normal uyku felcinden çıkarak gerçek dünyaya yansır. Uyuyan birinin gözlerinin hareket etmesi rüya gördüklerinin en belirgin işaretidir.

İstem dışı kol-bacak hareketleri olarak ifade edilebilecek hipnik seğirmeler bundan farklıdır. Daha çok çocuklarda görülür. Rüyalarımız en basit haldeyken ortaya çıkar ve rüya dünyasında olan şeyleri yansıtmazlar. Örneğin rüyanızda bisiklet sürüyorsanız bacaklarınızı yuvarlak bir şekilde hareket ettirmezsiniz.

Hipnik seğirme ise uyku felci vücudunuzu ele geçirmeye başlarken hareketlerinizi düzenleyen motor sisteminizin vücudunuz üzerinde hâlâ belli bir kontrol uyguladığının işaretidir.

Beyinde, uykumuzu kontrol eden “uyu-uyan” düğmelerinden ziyade, denge noktasında duran iki zıt sistemin kontrolü diğerinden çekip aldığı bir dans söz konusudur.

Uyku hali ve uyanıklık :

Bu sistemlerden biri, beynin derinliklerinde, korteksin (beyin zarı) hemen altında bulunan ve **retiküler aktivasyon sistemi** adı verilen sinir hücreleri ağındadır. Bu sistem nefes alma gibi temel psikolojik süreçleri kontrol eden beyin bölgeleri arasında yuvalanmıştır. Retiküler aktivasyon sistemi tam kapasite çalışırken bizler de tam uyanık ve hareket etmek ister haldeyizdir.

Bunun karşısında ise **ventrolateral preoptik çekirdek** bulunur; ‘ventrolateral’ beynin altında ve kenarında, ‘preoptik’ ise göz sinirlerinin geçtiği noktadan hemen önce demektir. Kısaca VLPO adı verilen bu sistem insana uyku hali verir ve göz sinirlerine yakınlığı nedeniyle gece ile gündüzü birbirinden ayırt ederek uyku döngümüzü düzenler.

Hipnik seğirmeler'in nedeni :

Zihnimiz dış dünyayı algılama ve yorumlama görevinden yavaş yavaş sıyrılıp kendi eğlencesini yaratmaya başladığında retiküler sistem ile VLPO arasındaki mücadele de başlar ve ikincisi lehine gelişir. Uyku felci denen durum oluşmaya başlar. Bundan sonra ne olduğu ise net değildir. Ama belirtiler motor sisteminin kontrolü için verilen mücadelenin hâlâ devam ettiği yönündedir. Uyku felci oluşurken gündüzden kalan enerji ani kas hareketleriyle patlama yapar. Başka bir deyişle, hipnik seğirmeler normal gündüz motor kontrolünün son çırpınışlarıdır.

Bazıları hipnik seğirmelerin rüyalarında düşerken ortaya çıktığı inancında. “Rüyayla bütünleşme” adı verilen bu olgu, çalar saat gibi dış etkenlerin rüyada etki göstermesi anlamına gelir. Bunun meydana gelmesi, zihnimizin makul hikayeler yaratma kapasitesini göstermektedir. Rüya halindeyken beynin planlama ve öngörü bölgeleri bastırılmıştır, zihnimiz serbest bir şekilde yaratıcılığını kullanmakta serbesttir.

Hipnik seğirmeler, zihnin geçiş halindeyken, uyanıklık ve uyku arasındaki mücadeleden kaçıp kurtulan hareketlerdir. Uyanık dünyada, bizi çevreleyen olaylara anlam vermeye çalışırız. Rüya ise zihnimiz kendi faaliyetine anlam vermeye çalışır, ki bu da rüyayla sonuçlanır. Uykuya dalış sırasında bu dünya üzerine perde çekilirken ortaya çıkan hipnik seğirmeler, kendi bedenimize ait hareketlerdir ve uyumakta olan bilincin dikkatinden kaçarak rüyalarımıza eklenirler.

Yani uyku halindeyken yaptığımız her iki hareket türü arasında hoş bir simetri vardır. Hızlı göz hareketleri, uyanmakta olan dünyada görülebilecek rüya kalıntılarıdır. Hipnik seğirmeler ise rüya dünyasına izinsiz giren uyanık yaşam kalıntıları gibidir.

DÜNYANIN AĞIRLIĞI:**6,588,000,000,000,000,000,000,000 TON!!****DÜNYANIN AĞIRLIĞI SABİT Mİ?**

Dünyanın ağırlığı sürekli değişiyor. Ama çoğumuzun sandığı sebepten,yani üstünde yaşayan insan nüfusunun artmasından dolayı değil. Dünya bu açıdan bizlerdenbağımsız, izole bir sistem. Fakat buna rağmen, gezegenimizin kütlesi bir yandan artıyor, bir yandan azalıyor. Aslında gezegenler dev birer elektrik süpürgesi gibi çalışıyorlar. Kütle çekim güçleri nedeniyle, yakındaki meteorlar veya gaz ve toz yığınları gibi uzaydan gelen ekstra kütleleri kendilerine vakum gibi çekiyorlar. Fakat gezegenimizin düzenli olarak uzay boşluğuna saldığı başka çok büyük takriben 40 bin ton civarında oluyor. Bunun yanı

sıra her yıl 95 bin ton civarında hidrojen, 1600 ton civarında helyum kaybı yaşanıyor. Bu gazlar çok hafif olduğundan atmosferden rahatlıkla kaçıp uzaya salınabiliyorlar. Dolayısıyla dünyanın her yıl 55 bin ton hafiflediğini söyleyebiliriz. Ama bu endişelenmemizi gerektirecek bir durum değil.

Hidrojen evrende en bol bulunan gazlardan biri. Böyle bir kayıp nedeniyle dünyadaki tüm hidrojenin bitmesi içinse trilyonlarca yıl gerekiyor. Ancak helyum, hidrojen kadar bol bulunan bir gaz değil. Atmosferimizdeki helyum oranı %0,00052. Yine de yıllık 1600 tonluk bir kaybın, dünyayı tehlikeye atmayacağı söyleniyor. bir kütle daha var.

Kısa cevap: Hayır**MERVE TUNÇ****İskambil Kâğıtlarının Sınıfları Belirleyen Anlamları!**

Oyun kartlarının nerede ve ne zaman ortaya çıktığı tam olarak bilinmiyor. 7. ve 10. yüzyıllar arasında Çin'de ortaya çıktığı ve 13. yüzyılda Marco Polo tarafından Avrupa'ya getirildiği tahmin ediliyor.

Hindistan'dan veya Arabistan'dan geldiğini ileri sürenler de var ama bugünkü şekilleriyle kullanılmalarının 14. yüzyıl Fransa'sına dayandığı kesin gibi.

O tarihlerde, Fransa'da dört sınıf vardı ve iskambil kâğıtlarındaki kupa, maça, karo ve sinek bu dört sınıfı temsil ediyordu. Kupa bir kalkanı andıran şekli ile asil sınıfı ve kiliseyi, maça bir mızrağın ucunu çağrıştıran şekli ile orduyu, karo ticari deniz işletmelerinin eşkenar dörtken kiremitlerinden esinlenerek orta sınıfı, sinek ise yonca yaprağına benzeyen şekli ile köylüyü temsil ediyordu.

Bugün briç, poker veya benzeri oyunlarda, kupanın en değerli, sineğin ise en değersiz kart olmasının nedeni işte bu sınıflamadır.

Aslında bizde papaz adı verilen kartın adı İngilizce'de kral (king), Kız ise kraliçedir (queen)

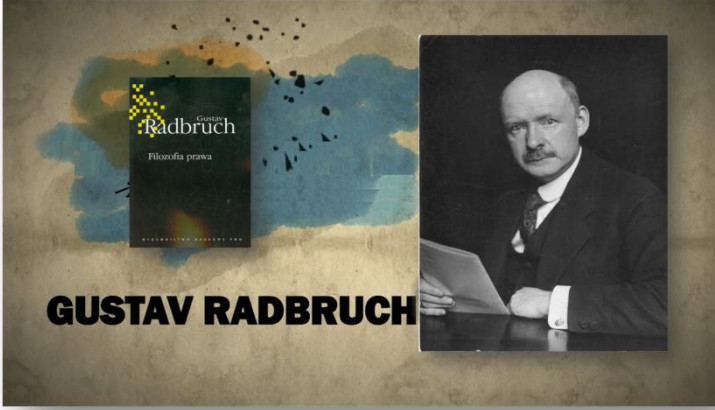
Vale veya oğlan için ilk zamanlarda düzenbaz anlamına gelen 'knave' kelimesi kullanılırken, günümüzde 'jack' ismi kullanılmaktadır. Yani yabancı kartlarda kral ve kraliçe evli iken, bizde biraz yaşlı görülerek krala papaz adı verilmiş, kraliçeye de 'kız' denilerek oğlana layık görülmüştür. Bazı ülkelerde oyun kartlarında değişik isim ve semboller kullanılmasına rağmen, en yaygın olanı Fransızların kullandıklarıdır.

Fransızlar 'maça' şeklini mızrağa benzeterek 'pique' adını vermişlerdir. İngilizce'de ise aynı anlamdaki 'spades' kelimesi kullanılmaktadır. 'Karo' için Fransızca'da kare anlamındaki 'carreau' kullanılırken İngilizler elmas anlamındaki 'diamond'u tercih etmişlerdir. 'Karo' için Fransızca'da kare anlamındaki 'carreau' kullanılırken İngilizler Bizim 'sinek' dediğimiz şekil ise çok açık üç yapraklı bir yoncadır. Fransızlar bu anlamdaki 'trefle' kelimesini kullanırlarken, İngilizler 'club' (kulüp) ismini kullanmışlardır.Elmas anlamındaki 'diamond'u tercih etmişlerdir. İşte bu nedenle briç oyuncularını 'maça'ya 'pik', 'kupa'ya 'kör', 'sinek'e de 'trefli' derler, zaten aslına uygun olan 'karo'yu da olduğu gibi kullanırlar. Birli, papaz, kız ve oğlan için kullanılan as, rua, dam ve vale isimleri de yine Fransızca karşılıkları As, Roi, Dame ve Valet kelimelerinden dilimize geçmiştir.

Teoman'ın popüler şarkılarından biri olan Kupa Kızı-Sinek Valesi, kartların bu anlamlarını çağrıştıran bir yaklaşımla başlar;

Bir iskambil falında
Çıkmıştık birbirimize
O güzel kupa kıızıydı
Sinek valesiydim ben ise

RADBRUCH FORMÜLÜ

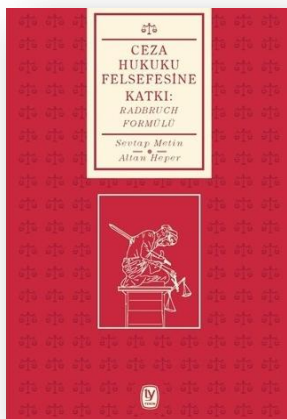
Teoriye göre bir yargıç, bir kanun ile adil olarak gördüğü şey (adalet) arasında bir çelişki olduğunu görüyorsa ve söz konusu kanun, ancak ve ancak "dayanılmaz derecede adaletsiz" ise veya insanların kanun önündeki eşitliğini "kasıtlı olarak göz ardı ediyorsa" yasayı uygulamamalıdır.

Radbruch'un formülü kaynağını Kara Avrupa'sı hukuk sisteminden almaktadır. Formülün Radbruch'un Nazi Almanyası'ndaki yargı deneyimine bir tepki olarak ortaya çıktığına inanılmaktadır ve formül Federal Almanya Cumhuriyeti'ndeki mahkeme kararlarında birçok kez uygulanmıştır. Nazi döneminde alınan kararların hepsinin yasal bir dayanağının olması (ırk ayırımını öngören ve Yahudiler ile evlenmeyi yasaklayan 'Nürnberg Yasaları' yasaları gibi) yürürlükte olan kanunların her zaman adil olup olmadığı ve adil değil ise uygulanmak zorunda olup olunmadığı konusunda tartışmalar yaratmıştır. Hâkim önüne gelen olayda yürürlükteki kanunları uygulamak zorundadır ancak ya kanunlar adil değilse ne olacaktır veya eğer hâkim yürürlükte olan ve uygulamakla yükümlü olduğu ancak adil olmayan bir kanunu uygularsa daha sonra sorumlu olacak mıdır gibi sorular sorulmuştur. Yürürlükte olan kanunların istisnasız olarak uygulanmasını katı bir şekilde savunan hukuki pozitivizm bu konularda eleştirilmiştir. Bu sorulara ilişkin bir cevap arayışında olan bu formül, savaş sonrası yargılamalarda kullanılmış ve Nazi döneminde yürürlükte olan adaletsiz kanunları uygulayan kişiler bu formülle cezalandırılabilmiştir.

Teoriden ilk kez bahsedilen *Gesetzliches Unrecht und übergesetzliches Recht* makalesi, bazı yazarlar tarafından 20. yüzyılın en etkili Alman hukuki-felsefi yazılarından biri olarak kabul edilir.

Hem Alman Federal Anayasa Mahkemesi hem de Federal Adalet Divanı Radbruch'un formülünü defalarca uygulamıştır. İlk görünümü Nasyonal Sosyalist dönemindeki suçlarla ilgili davalarda oldu. Bu davalardaki sanıklar, eylemleri sırasında geçerli olan Nasyonal Sosyalist yasalarına göre eylemlerinin yasal olduğunu savundu. Mahkemeler Radbruch'un formülünü kullanarak şunu iddia etti: bazı kanunlar o kadar tahammül edilemezlerdi ki, kanun olarak kabul edilemezlerdi ve dolayısıyla söz konusu fiilleri haklı çıkarmak için kullanılamazlardı.

20. yüzyıl hukuk felsefesinin etkin ve kendi adıyla anılan ünlü formülünde Radbruch, hukuksuz rejimlerin alt edilmesinin yöntemini ortaya koymuştur. Radbruch'a göre, adaletten ayrılmak tahammül edilemez bir düzeye eriştiğinde, yasa adalet karşısında geri çekilir ve hukuki geçerliliğini yitirir. Adaletin özü olan eşitliğe teşebbüs dahi edilmeyip, düzenlenmesi esnasında adaletin bilinçli olarak reddedildiği yasa, adalete aykırı olmakla kalmayıp, hukukun doğasından da tamamen yoksundur. İnsanlara, aşağı insan (Untermensch) olarak muamele eden ve insan haklarını yadsıyan yasalarda hukuk karakteri bulunmaz. Böyle bir yasanın ağır sonuçlarının telafisi veya yapıcı veya uygulayıcılarının yargılanması açısından zamanaşımı söz konusu olmayacaktır.

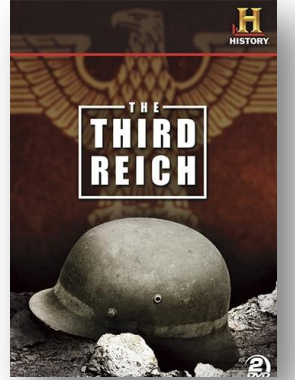

firarilere ateş açması sonucu meydana gelen ölümlerden, hem bu devriyeler, hem de onlara emir veren üstleri sorumlu tutularak mahkûm edilmişlerdir. Keza 1998 yılında Alman Anayasa Mahkemesi, "ölçüsüz biçimde yüksek cezalar veren" bir Doğu Alman yargıcının "hukuku kötüye kullandığını" tespit ederek mahkûmiyetini yine bu formüle dayanarak sağlamıştır.

Radbruch formülü (Almanca: *Radbruchsche Formel*), Alman hukuk profesörü ve politikacı Gustav Radbruch tarafından 1946 tarihli bir makalede formüle edilen bir hukuk teorisidir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Radbruch, hukuk ve ahlak arasında katı bir ayırım olması gerektiğini söyleyen mutlak hukuki pozitivizmin bir destekçisi gibi görünüyordu. Bu görüşe göre yargıçlar pozitif hukuku (yani var olan yürürlükteki yasaları) istisnasız bir şekilde uygulamak zorundaydılar.

Üçüncü Reich dönemine dair deneyimleri (o zamanlar bir profesör olan Radbruch'un öğretmenlik yapmasının yasaklandığı dönem), Radbruch'un görüşünü değiştirmiş gibi görünüyordu. Savaşın bitiminden kısa bir süre sonra Radbruch, formülünü ilk kez 1946 tarihli bir makalesinde dile getirdi.

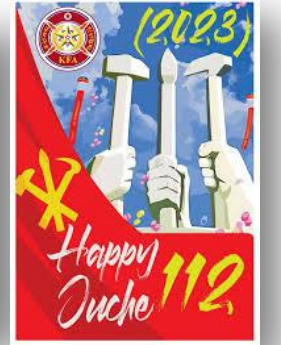

Üç Kuşak Cezalandırma Kuralı

Kuzey Kore'nin en ücra köşesinde Kaechon toplama kampında 200.000 civarında esir tutulmaktadır. Camp 14 adıyla da bilinen yer, suç işleyen kişilerin oraya gönderildiği bir gözaltı merkezidir. Basit veya küçük suçlar işleyen kişi, sonraki üç kuşak boyunca kişinin tüm ailesi ile birlikte bu cezaevine gönderilir. Yani, üç kuşaktan kişi ve aile orada doğar, yaşar ve ölür. Mahkûmların tehlikeli işlere maruz kaldıkları, işkence gördükleri biliniyor ve çocuklar bile bu zor durumda çalışıyorlar. İnsanlar dedelerinin işlediği suçlardan dolayı cezalandırılıyor.

Kuzey Kore'de Kim Il-sung'un doğum günü Güneşin Günü, oğlu Kim Jong-il'in doğum günü ise Gwangmyeongseong Günü olarak adlandırılır. Kim Jong Sun şimdiki Kuzey Kore Lideri.

İlk lider Kim Sung il'in doğum günü Kuzey Kore'de milat olarak kabul ediliyor. Dünya 2023 yılını yaşarken Kuzey Kore şu an 112 yılında.

Öğrenciler Kendi Masa Ve Sandalyelerinin Ücretini Kendileri Öderler. Öğrenciler sınıftaki sıra ve sandalyelerinin ücretlerini ödemek zorundadırlar. Okul yönetimi ve devlet bu ücretleri karşılamaz. Her öğretmen akerdeon çalmayı öğrenmek zorundadır. Yabancı Film İzlemek veya Yabancı Müzik Dinlemek Yasak. Kuzey Kore'nin kendine özgü basketbol kuralları vardır. Kuzey Kore'nin başkenti Pyonyang bölgesinde yaşamak için özel izin geermektedir. Elit olmayan kişiler başkentte yaşayamaz. Enerji sorunu nedeniyle mikrodalga fırın kullanmak yasak. Tarlalarda insan dışkı gübre olarak kullanılmaktadır. Kadınlar araba kullanamaz. Araba kullanabilmeniz için erkek ve devlet görevlisi olmanız gerekmektedir. Devlet liderlerine saygı zorunlu kurucu liderin ölüm gününde gülmek, sakız çiğnemek, taşkınlık yapmak, ağlamamak yasak. 2017 yılında hükümet tarafından verilen yeni bir talimat askerlerin kendilerini beslemek için tarlaları talan etme özgürlüğü veriyor. Gıda kısıtlı. Son yıllarda pahalı ilaç, artan açlık ve yaşlı nüfus oranı sebebiyle Kuzey Koreli aileler yaşlı aile bireylerini intihara teşvik ediyor. Kuzey Kore yönetiminin sınır ötesi adam kaçakçılığı yaptığını duymayan yoktur. En ilginç adam kaçırma vakalarından biri de Güney Koreli ünlü film yönetmeni Shin Sang Ok'un kaçırılması. Shin'in film yıldızı olan eşi Çin'e kaçırılarak Kuzey Koreliler tarafından esir alındı. Kim Jong-il'in emri üzerine Shin, eşinin başrolünde oynadığı 7 film üretmek ve hazırlaman zorunda kaldı. Bu filmlerden en bilineni Godzilla'yı andıran 'Pulgasari' filmidir. Film Kuzey Kore'de izlenme rekorları kırdı ve Kim'i de oldukça etkiledi. İş için Avusturya'nın başkenti Viyana'yı seyahat etmelerine izin verildiğinde ABD Büyükelçiliği'ne sığındılar. Bu olaydan kısa bir süre sonra 'Pulgasari' gösterimden kaldırılarak yasaklandı. Dil öğretmesi için kaçırılan Japon kişiler de var. Erkekler için 10 yıl, kadınlar için 7 yıl olmak üzere, askerlik hizmeti tüm Kuzey Kore halkı için zorunludur.

Hayatta Kalanların Ölen Arkadaşlarını Yediği Korkunç Olay: 1972 And Dağları Uçak Kazası

Strauch(Fito), pilot kabinindeki güneş siperliklerinden yararlanarak birkaç güneş gözlüğü yapmıştı ancak, kar körlüğünü engellemek için dağcı gözlükleri, soğuktan koruyacak giysileri ve buzda yürüyebilmek için kramponları yoktu. Daha da kötüsü hiçbir tıbbi gerecin olmamasıydı. Aralarında bulunan Tıp birinci sınıfta okuyan iki öğrenci uçaktan kalanlarla kırk çıkıklar için derme çatma ateller yapmak zorunda kalmıştı.

Çığ

İlk başta hayatta kalanların sekizi uçağın enkazında uyurken üzerlerine düşen bir çığ sonucu 29 Ekim gecesi hayatını kaybetti.

Zor kararlar

İlk önce kuyruğu bulmak için doğuya doğru gitmeye karar verdiler. Bu denemelerinde uçağın kuyruğunu buldular. Kuyruğun içinde birkaç bavul bulunuyordu. Çok az yemek artığı, bir çizgi roman, giysi ve sigara buldular. Buldukları boruların çevresine sarılmış yalıtım malzemesi, daha sonra kurtulmalarını sağlayan önemli bir nokta olacaktı.

Uyku tulumu

Artık tek kurtuluş yolunun batıya doğru dağları aşmak olduğunun farkına varmışlardı. Ancak geceleri hayatta kalmanın bir yolunu bulmadan tırmanmaya çalışmak olanaksızdı. İşte bu noktada uyku tulumu fikri ortaya atıldı. "Bulduğumuz yalıtım parçalarını birbirine dikerek büyük ılık bir battaniye yapabileceğimizi fark ettik. Sonra da bu battaniyeyi ikiye katlayıp kenarlarını diktığımızda, üç kişinin içine girip soğuktan kendini koruyabileceği büyük yalıtılmış bir uyku tulumu yapabileceğimizi anladık. Üç kişinin vücut sıcaklığı ve yalıtkan malzemenin yardımıyla en soğuk gecelerin bile üstesinden gelebilecektik."

Kaza

13 Ekim 1972 Cuma günü, Uruguay Hava Kuvvetleri uçağı, Uruguay'ın Montevideo şehrindeki Stella Maris Koleji'nin "Old Christians" isimli ragbi takımını And Dağları üzerinden geçen bir uçuşla Şili'nin Santiago şehrinde yapacakları karşılaşmaya götürüyordu. Uçağın pilotu Santiago'daki hava kontrol görevlilerine Şili'nin Curicó şehri üzerinde olduğunu bildirmiş ve iniş için gereken izni almıştı.

Hâlâ dağların üzerinden seyretmesine rağmen bulut örtüsünün içinden geçerek alçalmaya başlayan uçak kısa süre sonra isimsiz bir zirveye çarptı. Sonraları Cerro Seler adı verilen, Glacier de las Lágrimas (Gözyaşları Buzulu) olarak da bilinen zirve, Şili ile Arjantin arasındaki dağlık sınırda Cerro Sosneado ve Tinguiririca Volkanı arasında yer alıyordu. 4.200 metrelik rakımda zirveye çarpan uçağın sağ kanadı koparak geriye doğru fırladığında kuyruk üzerindeki dikey dengeleyiciyi kopararak gövde üzerinde arkada kocaman bir delik açılmasına neden olmuştur. Az sonra ikinci bir zirveye çarpan uçağın sol kanadı da kopunca geriye yalnızca havada ilerleyen bir gövde kalmıştır. Yere çakılan gövde dağın dik bir eğiminden kayarak bir kar yığınının takılarak durabilmiştir. **(Fotoğraf: Kaza yerindeki anı alanı)**

İlk günler

Kırk beş yolcudan on ikisi kaza esnasında ya da hemen sonra, beşi ertesi sabah ve biri de yaralarına yenik düşerek sekizinci gün ölmüştür. Geride kalan 27 kişi dondurucu soğuk altında dağların yüksek rakımında hayatta kalmanın çok zor olduğu koşullarla karşı karşıya kaldı. Şartların gerektirdiği hiçbir teçhizata sahip değillerdi. Yirmi dört yaşındaki Adolfo

Arama

Üç ülkeden arama ekipleri kaybolan uçağı aramaya başladılar. Ancak beyaz olan uçak, karın içinde kaldığından gökyüzünden görülemiyordu. Sekiz gün sonra arama çalışmaları durduruldu. Uçakta transistörlü küçük bir radyo bulan çocuklar dağdaki on ikinci günlerinde aramaların durdurulduğunu haber aldılar.

Yiyecek ve içecek

Hayatta kalanların elinde sadece birkaç çikolata, çerez ve birkaç şişe şarap vardı. İlk günlerde, zaten az olan yiyecek stoklarını aralarında azar azar paylaşarak idare etmeye çalıştılar. Fito karı eriterek su elde etmenin bir yolunu buldu. Ne kadar az pay etseler de, stoklar kısa sürede tükendi. Karla kaplı dağlık arazide ne bir doğal bitki örtüsü vardı ne de herhangi bir hayvan yaşıyordu. Hayatta kalabilmek için, ölen arkadaşlarının cesetlerini yemekle karar verdiler. Bu, kolay alınmış bir karar değildi, ölenlerin çoğu hem sınıf arkadaşları hem de yakın dostlarıydı.

12 Aralık

12 Aralık 1972’de, kazanın üstünden iki ay geçtikten sonra üç kişi Parrado, Canessa ve Vizintín tırmanmaya başladılar. Tırmanışlarının planladıklarından daha fazla enerji gerektireceğini anlayan ve yiyecek stokları da azalınca Parrado ve Canessa, Vizintín’i kaza mahalline geri gönderdiler. Geri dönüş sadece üç saat sürdü.

Kurtarma ve geri dönüş

Parrado ve Canessa birkaç günlük yürüyüşün sonunda kar çizgisinin bitimine ulaştı. Dokuzuncu gece dinlenmek için durakladılar. Parrado ateş yakmak için çalı çırpı toplarken Canessa’nın dikkatini, nehrin öte yakasında at üzerinde bir adama benzer bir karaltı çekti ve Parrado’ya nehrin kenarına inmesi için bağırdı. Önce Canessa’nın hayal gördüğünü sanmışlardı ancak sonunda üç atlıyı gördüler. Aralarındaki nehre rağmen Nando ve Canessa durumlarını adamlara anlatmaya çalıştılar. Atlıların içindeki Şilili Huaso Sergio Catalan "yarın" diye bağırarak cevap verdi. Kurtarılabileceklerini anlamışlardı ve nehrin kenarında uyumak için yerleştiler. Ertesi gün geri dönen atlılar bir taş kâğıt ve kalem bağlayarak delikanlılara attılar. Parrado uçak kazası hakkında bir not yazarak taşı onlara geri attı. Catalan, at üzerinde çok uzun bir yol katederek yardım aramaya gitti ve sonunda helikopterlerle bir kurtarma ekibi geldi. Nando helikopterlerle birlikte dağlara, diğer hayatta kalanların yerini göstermek için geri döndü. 13 Ekim Uruguay Hava Kuvvetleri Uçuş 571 kazasından sağ kurtulanların olduğu haberi

uluslararası basına da sızdığından yöre gazeteci akınına uğradı.

Dağda kurtarma

Kaza yerinde kalanlar Parrado ve Canessa’nın yardım bulduğunu ertesi gün radyodan öğrendi. Aynı gün, 22 Aralık 1972’de öğleden sonra iki arama kurtarma görevlisi ve Parrado’yu taşıyan helikopter bölgeye ulaşarak hayatta kalanların yarısını helikoptere aldı. Kurtarma görevlileriyle birlikte geride kalanlar, geceleyin And Dağları’nda uçuşun zorluğu nedeniyle ertesi sabah gelecek olan helikopteri bekledi. İkinci helikopter 23 Aralık günü gün doğarken kaza mahalline ulaştı ve kazadan kurtulan on altı kişinin tamamı kurtarılmış oldu. Kurtulanlar Santiago’daki hastanelere götürülerek, yükseklik hastalığı, dehidratasyon, soğuk çarpması, kırık kemikler, iskorbüt ve kötü beslenme nedeniyle tedavi gördüler.

Kötü haber

Kazazedeler, yanlarında taşıdıkları peynirleri yiyerek hayatta kalmayı başardıklarını söylediler. Diğer detayları aileleriyle paylaşmayı planlamışlardı. Ancak kaza yerinde çekilen fotoğraflar basına sızdırıldı ve sansasyon yaratmak üzere hazırlanmış yazılarla neredeyse kamuoyunun önüne atıldılar.

Kazadan kurtulanlar 28 Aralık günü Montevideo’da Stella Maris Koleji’nde bir basın toplantısı yaparak son 72 gün başlarına gelenleri anlattılar. 23 Temmuz 2008 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi. (Daha sonraki yıllarda iki kitabın yayımlanmasına, iki filmin çekilmesine ve bu olay hakkındaki resmî web sitesinin hazırlanmasına da yardımcı oldular).

Kazada ölenlerden geriye kalanlar, kaza mahallinden yarım mil ötedeki bir taş yığının altına gömüldü. Mezarın tam ortasına demir bir haç kondu. Uçağın gövdesinden geriye kalanlar maceraperestlerin ilgisini çekme ihtimaline karşı yakıldı.

Kitaplar

Alive: The Story of the Andes Survivors (1974)

Kurtarılmalarından iki yıl sonra yazılan ilk kitap, Alive: The Story of the Andes Survivors, kurtulanlarla ve aileleriyle röportaj yapan Piers Paul Read tarafından yayımlanmıştır. Önemli bir başarı kazanan bu kitap hâlâ popülerliğini korumaktadır. Kitabın açılışında, kazadan kurtulanlar, niçin bu kitabın yazılmasını istediklerini şöyle belirtir:

Bu kitabın yazılmasına ve dağda olanlar hakkında çıkan söylentilere karşı doğrunun bilinmesine karar verdik. Çektiklerimizin ve dayanışmamızın öyküsü olan bu kitabı ölen dostlarımıza ve en çok ihtiyaç duyduğumuz anda sevgi ve anlayışla bizi kucaklayan ailelerine adıyoruz.

Miracle in the Andes (2006)

Kurtulmalarından otuz dört yıl sonra Nando Parrado Vince Rause ile birlikte Miracle in the Andes: 72 Days on the Mountain and My Long Trek Home adlı kitabını yayımladı. Olumlu tepkiler alan kitabının başında Parrado kamuoyunun olaya tepkisini şöyle anlatır:

Aslında hayatta kalıp kurtulmamız ulusal bir gurur konusu olmuştu. Başımızdan geçen çetin olaylar görkemli bir macera olarak kutlanıyordu. ...Dağlarda yaşadıklarımızın görkemle yakından uzaktan alakası olmadığını onlara nasıl anlatacağımı bilemiyordum. Orada yalnızca çirkinlik ve korku ve ümitsizlik ve masum insanların ölümünü izlemenin yarattığı düşkünlük vardı. Aynı zamanda, konunun yalnızca hayatta kalmak için ne yemek zorunda kaldığımızla ilgili yaratılan sansasyon ile de sarsıldım. Kurtarılmamızdan kısa süre sonra Katolik Kilisesi’nin resmî yetkilileri Kilise doktrinine göre ölümlerin etini yiyerek günah işlemediğimizi açıkladı. Roberto’nun da dağda dediği gibi, eğer kendimizin ölmesine izin verseydik günah işlemiş olacağımızı dünyaya duyurdu. Beni asıl rahatlatan, ölen arkadaşlarımızın ailelerinin bize olan desteklerini kamuoyuna açıklamalarıydı. Tüm dünyaya, hayatta kalabilmek için yaptıklarımızı anladıklarını ve kabul ettiklerini bildirdiler... onların bu jestine rağmen birçok gazete, pervasızca bu olaydan yararlanmak amacıyla, sadece beslenme şeklimize odaklandı. Hatta bazı gazeteler ön sayfalarında dehşet verici görüntülerin üzerine korkunç başlıklar attı. (247-8)

Filmler Survive: Supervivientes de los andes (1976) *Alive: The Miracle of the Andes* (1993) *Alive: 20 Years Later* (1993) Resmî web sitesi (2002)

2002 yılında olayın 30. yıl dönümü nedeniyle kurtulanlar için resmî bir internet sitesi 4 Ocak 2007 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi. *Viven! El Accidente de Los Andes* başlığını taşıyan site İspanyolca ve İngilizce versiyonlara sahiptir.

KAPI ETKİSİ (Giriş amnezisi)

Neden bazen bir odaya girdiğimizde oraya ne için girdiğimizi hatırlamayız?

Buzdolabını açıp ne aradığınızı unuttuğunuz oluyor mu? Ya da gözlüğünüzü almak için oturma odasına gidip başka bir şey yapıp döndüğünüz? Belki de hepsinden kötüsü kendinizi bir odanın ortasında ayakta dikilip, boş boş etrafa bakarken bulmak. Neden buradayım, ne yapıyorum? Ya da hararetle söze girmek için bir arkadaşımızın lafını kestiğimiz, sonra da ne diyeceğimizi hatırlamadığımız...

Psikologlar bunun insan hafızasının güçlü yönlerinin yanı sıra zayıflıklarını da ele verdiğiğine inanıyor.

Sıklıkla ortaya çıkan bu ürkütücü deneyimlerin nedeni psikolojide “kapı etkisi” adı ile tanımlanmış bir fenomenden kaynaklanıyor.

Hafıza

Beyinle ilgili çalışmaların yapılmaya başlandığı ilk yıllarda bilim insanları, insan

hafızasının çok sayıda bölmesi ve bölmelerin içinde de küçük kutuların olduğu bir dolaba benzediği kanısındaydılar. Bu kanı kutuların sonsuza kadar sabit durduğu ve istenildiğinde onlara başvurulabileceği anlamına gelmekteydi. Ancak daha sonra yapılan araştırmalar bunun böyle olmadığını gösterdi. Beynimizin karmaşık ve sofistike yeteneklerle donatılmış prensiplerle çalıştığı ve hafızanın her daim değişen bir yapısı olduğu anlaşılmıştır.

İnsan hafızası doğrusal bir hikâyeden ziyade oluşturan kişiye göre şekil alan ve bölümlerden oluşan (episodik) bir yapıya sahiptir. Örneğin üç kişi arasında geçmiş bir olayı, bu olaya dâhil olan üç kişi de farklı hatırlayabilir.

Kapı Etkisi ile ilgili ilginç bir çalışma;

Notre Dame Üniversitesi’nde Gabriel Radvansky ve meslektaşlarının gerçekleştirdikleri çalışmada kapılardan geçip farklı odalara girmenin unutturucu bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

Birinci aşamada, katılımcılardan sanal bir gerçeklik ortamında gezinmeleri istenir. Sanal ortamda bazıları büyük bazıları küçük 55 oda bulunmaktadır. Büyük odalarda ikişer masa, küçük odalarda ise birer masa vardır. Her bir masanın üzerinde de katılımcı tarafından alındıktan sonra görülmeyecek bir nesne bulunmaktadır. Katılımcıların görevi nesneleri toplamak ve bir masada biriktirmektir.

Deneyde, görevini yerine getiren katılımcının bir kapıdan geçmesi ve yeni bir odaya girmesi gerekirse hatırlama performansının düştüğü gözlemlenmiştir. Ancak katılımcının yürümesi gereken mesafe tam olarak aynı olduğu halde bir kapıdan geçmesi gerekmiyorsa yani katılımcı görevi bulunduğu odada gerçekleştiriyorsa daha yüksek bir hafıza performansı sergilemiştir.

Daha sonra deney, gerçek odalar ve masalar kullanılarak tekrarlandığında sonuç değişmemiştir. Kapıdan geçmek katılımcıların hafıza görevlerini yerine getirmelerini zorlaştırmaktadır.

Kapı etkisinin ardındaki sebep nedir?

Buna benzer fenomenlerin nedenlerini bir fizik problemi nedeni gibi ortaya koymak mümkün değildir. Konu üzerinde çalışan psikologların fenomenin ortaya çıkmasına neden olan faktörlerle ilgili hipotezleri olmuştur. Bu hipotezlerden birinde kişinin bulunduğu ortamdan çıkarak yeni bir ortama girmesinin zihinsel bir blokaja ve hafızanın bölünmesi deneyimine neden olduğu ileri sürülür.

Ayrıca kapıdan geçerek yeni bir odaya girmenin hafızanın sıfırlanmasına yol açtığı düşünülmektedir. Kapı etkisi, “konum güncelleme etkisi” adı ile de anılmaktadır.

Sonuç olarak bir odaya girip ne yapacağını hatırlayamadığı için hafıza performansının düşmekte olduğuna kanaat getirip, bu sorunun Alzheimer hastalığına giden yolun ilk adımı olmasından korkanlardan biriyse rahat bir nefes alabilirsiniz. Bu deneyimin ne zekâyla ne de hafıza performansı ile ilişkisi yoktur ve neredeyse herkes bu nahoş deneyimi yaşamaktadır.

Kıssadan Hisse

Bir kadın bir gün üç inşaat işçisini öğle tatili sırasında görür. Birinciye ne yaptığını sorar. “Tuğla üstüne tuğla koyuyorum” der. Aynı soruyu “Duvar örüyorum” diye cevaplar ikinci işçi. Üçüncüsü ise “Katedral inşa ediyorum” der.

Bu hikâyeden çıkarılacak ders iki türlü olabilir: Birincisi, büyük resmi görmek, geniş düşünmek; ikincisi ise her tür işte başarılı olmak için o işi çok katmanlı bir şekilde düşünme ihtiyacı.

Belki üçüncü işçi yaptığı işe en büyük esinle anlatıyor olabilir; ama kimse birinci işçinin anlattığı gibi tuğla üstüne tuğla koymadan katedral inşa edemeyecektir.

Günlük yaşamımızda dikkatimiz bu farklı düzlemler arasında, hedeflerimiz ve heveslerimiz ile plan ve stratejilerimiz, somut eylemlerimiz arasında gider gelir.

Farklı düzlemler

Her şey yolunda gittiğinde, ki genellikle aşına olduğumuz durumlarda böyle olur, dikkatimiz ne istediğimiz üzerinde yoğunlaşır; ona nasıl ulaşacağımız konusunda kafa yormayız pek.

Bir gün öncesinden sınav hazırlığı neden işe yaramaz?

İyi bir şoför vitesi, sinyalleri ve direksiyonu otomatikçe bağlamış gibi, düşünmeden kullanabilir ve dikkati yanındaki kişi ile sohbeta yoğunlaşmıştır.

Fakat aşına olmadığımız bir durumda, dikkatimiz yaptığımız iş üzerindedir ve büyük resimden uzaklaşmıştır o an için. Örneğin usta şoförümüz büyük bir kavşağa yaklaştığında konuşmayı keser, aksi halde motordan tuhaf bir ses geldiğini duyarız. Dikkatimizin bu eylemler zinciri içinde bir aşağı bir yukarı gelip gitmesi, karmaşık davranışlarda bulunmamızı sağlar.

“Kapı etkisi” işte dikkatimizin bu farklı düzlemler arasında gelip gitmesi sırasında meydana gelir ve hafızamızın içinde bulunduğumuz çevreye nasıl bağlı olduğunu yansıtır.

Farz edelim ki anahtarımızı almak için yatak odasına giriyor ve ne alacağımızı unutuyoruz. Psikolojik açıdan olan şudur: Planımız (anahtar), stratejinin uygulanmasında gerekli bir aşama esnasında (yatak odasına gitmek) unutuldu.

Hafızayı güçlendirmenin yolu nereden geçiyor?

Planın kendisi de muhtemelen daha büyük bir planın (evden çıkmaya hazırlanmak) parçasıydı, ki bu da daha büyük başka planların (işe gitmek, işini yitirmemek, üretken ve sorumlu bir yurttaş olmak vs.) parçasıdır.

Hafıza ağı

Her bir aşama bir miktar dikkat gerektirir. Bu karmaşık hiyerarşi basamaklarında inip çıkarken anahtar ihtiyacı bir yerde akla gelir ve plan kuracak kadar bir süre dikkatimiz onun üzerinde yoğunlaşır; ama hemen ardından başka bir şeye kayar (yatak odasına yürümek, ya da elbiseleri kimin yerde bıraktığını ya da işe gidince ne yapacağınızı düşünmek vb).

Fotoğraf çekmek hafızaya nasıl zarar verir?

Hafızamız belli bağlantılarla örülmüş bir ağ gibidir. Onları oluşturan fiziksel ortam olabilir. Örneğin çocukluğumuzun geçtiği evi ziyaret ettiğimizde daha önce unutulmuş anıların hatırlanması bundandır. Hafıza zihinsel ortamda da oluşmuş olabilir – bir şey aklımıza geldiğinde başka bir şeyleri düşünüyor olmamız gibi.

Kapı etkisi, hem fiziksel hem de zihinsel ortamı değiştirdiğimizde, başka bir odaya geçip başka şeyleri düşündüğümüzde meydana gelir. Yapmaya çalıştığımız birçok iş arasında acelele düşünölmüş bu şey, ortam değiştiğinde unutulur.

Bu, karmaşık eylemleri nasıl koordine ettiğimize, tuğlaları doğru bir şekilde üst üste koyarak hayatımızın katedralini nasıl inşa ettiğimize dair ipuçları sunan bir olgudur.

YAŞADIĞIN HAYATTA NELER SENİN İÇİN BİRER KAPI HİÇ DÜŞÜNDÜN MÜ?

Derin bir yara iziniz varsa o bir kapıdır, çok eski bir öykünüz varsa o da bir kapıdır.

Gökyüzünü veya suyu tahammöl edemeyecek kadar seviyorsanız o da bir kapıdır. Daha derin bir hayatı, eksiksiz bir hayatı, makul bir hayatı özlüyorsanız o da bir kapıdır.

Clarissa P.Estes (Kurtlarla Koşan Kadınlar kitabından)

Filmler, diziler, şiirler, anlatılanlar, masallar birer kapı. J.Bucay'ın dediği gibi masallar çocuklara uyumaları, yetişkinlere uyanmaları için anlatılır.

Beceriler de birer kapıdır, eğer kullanırsak bize hayatta daha iyi nasıl devam edebileceğimizle ilgili yardım eder.

Hastalık, kaza, ölüm gibi ağır yaşam olayları birer kapıdır. Bu tür ağır yaşam olaylarından sonra genellikle kişileri bunlara şahit olmadan önceki yaşamlarına göre daha farklı bakarlar hayata.

Dil bir kapıdır, bize dünya üzerindeki kültürlerin kaynaklarını açar.

Bizim dışımızdaki kişilerin deneyimleri birer kapıdır. Çünkü biliyoruz ki hayat sadece kendi deneyimlerimizden faydalananacak kadar uzun değil. Başkalarının yaşamlarından da ders alıp, acemice davranmayabilirsiniz.

Geçmişten ayrılıp geleceğe ilerleyebilmek, iyiye yönelebilmek için... Görmeye hazırsak her şey bizim hikâyemiz için birer kapıdır.

Kutuplara Balonla seyahat

En Cesur 3 İnsan: Kutupların Sırrını Çözmek İçin Balonla Yola Çıkıp Gizemli Ölümleleri Tarihe Geçen Kartal Ekibi

Serüven, 19. yüzyılda Kuzey Kutbuna ulaşmak ve onun gizemini çözmek için yollara düşen İsveçli S.A. Andree ve ekibinin başından geçti...

O dönemde hayli gizemli görünen kutuplara ulaşmak, keşfetmek ilgi çeken bir fikirdi. Yapılan onlarca deneme, yolculuk, proje yanında Andree ve ekibinin fikri bu yolculuğu sıcak hava balonlarıyla gerçekleştirmektir. Yolculuk planları yapıldı, her şey tastamam ayarlandı fakat hesaba katılmayan bir detay vardı ve bu detay çok şeyi değiştirecekti.

Sıcak hava balonlarının çok temel bir 'kusuru' var. Yönlendirilmesi, özellikle küçük çaplı manevralar yapılması çok zor. Buna kusur demek doğru olmaz zira balonlarla seyahat eden herkes bundan haberdardır, ani yönlendirmeler yapılması gereken yolculuklarda tercih edilmez.

Andree'nin planı sıcak hava balonlarıyla gerçekliğe ulaşacaktı, bu yüzden kendi

hesaplarıyla bir çözüm ortaya attı.

Sıcak hava balonlarının kolay boyun eğmemesiyle ilgili bu sorunu ağır ve uzun halatlar kullanarak aşmayı planladı, plana göre istedikleri yöne ilerlemek için halatları salıp çekecekler, oluşan sürtünmeden dolayı da balonu kolayca hareket ettireceklerdi. Bugünün bilgisiyle baktığınızda bu planın yürümeyeceğini anlamak pek zor değil fakat o zamanlar için bu iyi bir fikir gibi gelmişti.

Bu plana sıkı sıkı sarıldılar ve Kartal kod adlı ekip üç kişilik mürettebatıyla 11 Temmuz 1897'de Kuzey Kutbu yönüne doğru yola çıktı. Ekibe katılanlardan biri olan Nils Strindberg fotoğrafçıydı, serüveni sürekli fotoğraflayacak ve kutba ulaştıklarını belgeleyecekti.

İşte, her şey tamamdı. Dünyanın sırrını keşfetmeyi hedefleyen yolculuk heyecan ve belirsizlikle başladı... Kalkış anında beklenmeyen bir şeyler oldu fakat ekip ciddiye almayarak kalkışı tamamladı. Balonun havalanışından çok kısa bir süre sonra bu beklenmedik şeyin hayli ciddi olduğu anlaşıldı, balon aniden sürüklenmeye başladı ve suya battı. Bunun üzerine ekip sorunun ağırlıklardan kaynaklandığını düşündü, hemen ağırlıklar atıldı ve balon yeniden yükseldi. Fakat tek sorun ağırlıklar değildi. Ağırlıkları atmak geçici bir çözüm sunsa da daha büyük bir sıkıntı ortaya çıktı. Ekibin acemi davranışı sebebiyle atılan ağırlıklar balonun gerekenden daha hızlı yükselmesine yol açmıştı. Bu da balonun hidrojeni olması gerekenden fazla tüketmeye başladığı anlamına geliyordu.

Tam 65 saat boyunca kaos içerisinde uçtular ve hedeflerine ulaşmadan bir buz kütesine çarptılar.

Şansları vardı, kimse yaralanmadı ama onları bu buz diyarında amansız bir mücadele bekliyordu. Yiyecek stokları, arazi ekipmanları kuşanıldı. Tabii silahları da vardı zira vahşi hayvanlarla karşılaşacaklarını biliyorlardı, karşılaştılar da. Bölgeyi keşfe çıktıklarında karşılarına çıkan kutup ayılarını avladılar.

İlk birkaç saat her şey yolunda gibi görünse de kıyafetleri bile şartlar için uygun değildi.

Onlar balondan ayrılmadan kutbu keşfedip, fotoğraflayıp döneceklerini düşünüyorlardı. Öyle olmadı, birkaç gün içerisinde sürekli ilerleyen bir buzulun

üzerinde yaşam mücadelesi vermeye başladılar. Tam iki ay böyle ilerlediler. Sürekli ilerlemelerinin onların canına mal olacağını anladıklarında bir kamp kurdular, iglo inşa ettiler. Kurdukları iglo onlar için 3 hafta daha yaşama şansı anlamına geliyordu. Fakat üç haftanın sonunda üzerinde bulundukları buzul kırıldı ve hareket etmeye başladı. Ekibin seçim şansı kalmamıştı, çalışır durumda olan malzemelerini yakınlardaki Kvitøya adlı adaya zor bela taşıdılar. Bu onlara dair son bilgilerdi, bu taşınmadan sonra hiçbir iz, hiçbir fotoğraf olmadı... Aylar boyu dönmeyen ekip bir gizem unsuru olmuştu, ta ki 30 yıl sonrasında yaşanan olaylara dek...

Kayboluşlarından 30 yıl sonra, Bratvaag isimli bir gemi mürettebatı seyahati esnasında terk edilmiş bir kamp alanıyla karşılaştı. Olağanın dışında bir şeyler olduğu anlaşıldı ve keşfe çıkıldı. Keşifte Kartal ekibinden geriye kalanlar, cesetler, notlar ve fotoğraflar vardı...

Mürettebat bulduğu cansız bedenleri ve diğer kanıtları gemiye yükledi ve memleketin yolunu tuttu.

Kartal ekibi bunca yılın ardından unutulmamıştı, hatta kahraman olarak anılıyorlardı. Onurlarına bir tören düzenlendi ve çalışmaları hatırlanmak üzere hafızalarda yer aldı. Peki nasıl ölmüşlerdi? Bu sorunun yanıtını kimse bilmiyor. Cesetler üzerine yapılan araştırmalar iki ihtimale yoğunlaşıyor: Yedikleri ayı etlerinin zehirlenmiş olması veya hipotermi.

Kuzey Atlantik'i Besleyen Yosun

Sargassum adı verilen yüzer-gezer bitkiler karmaşık ve büyüleyici bir çeşitliliğe sahip sayısız deniz canlısının yaşam kaynağı.

Devasa Kuzey Atlantik döngüsünün parçası olan Sargasso Denizi çoğunlukla okyanusta bir çöl olarak tarif edilmiş. Ve yüzer–gezer sargassum öbekleri olmasa öyle de olması beklenirdi.

Bu yosunlar ilk bakışta sıradan görünüyor yığınlar hâlinde öylece sürüklenen bitki süprüntüleri. Ama deniz biyoloğu Brian Lapointe'in çalışmalarının da katkısıyla, sargassumların şaşırtıcı derecede geniş bir deniz canlısı yelpazesini besleyen karmaşık bir ekosistemin temelini oluşturduğu ortaya çıkmış durumda. Hem gezici birer barınaklar, hem de oradan oraya süzülen bir ziyafet sunuyorlar.

Anlaşılan o ki, Kristof Kolomb'un gemisi Santa María'nın tayfası da benzer duygular içindeymiş. Seyir defterinin 20 Eylül 1492 tarihini taşıyan sayfasına bazı yerlerde yosunların "gemilere geçit vermeyecek kadar yoğun" olduğu yazılmış. Erken dönem kâşifleri, bu yosunların suyun yüzeyinde süzülmesini sağlayan hava keseciklerinin, sargazo dedikleri üzümli andırdığını yazmışlar.

Sargasso Denizi'nin koruma altına alınmış ilk açık deniz alanı olması yönündeki çalışmaları başlatan isimler arasında yer alan oşinograf Sylvia Earle, sargassumların altından yapılmış bir yağmur ormanını andırdığını söylüyor. Bu, yosunların okyanus yüzeyinde bir tür orman örtüsü yaratmasından yola çıkılarak yapılan bir benzetme. Sargassumun benim zihnimde yarattığı imgeyse yüzen bir resif ya da okyanusta bir otlak –bir anlamda denizlerin Serengeti'si.

Sargassumun birbirine dolanmış bukleleri arasında gizleyip beslediği organizmalar akıl almaz bir çeşitliliğe sahip –bir araştırmaya göre 122 farklı balık türünün larvaları ve genç bireylerinin yanı sıra, yumurtadan yeni çıkan deniz kaplumbağaları, deniz tavşanları, deniz atları, yengeç, karides ve salyangozları da barındırıyor. Karşılığında tüm bu organizmalar da dışkılarıyla yosunu besliyor.

Sargassumların arasında bolca besin bulan balık ve kaplumbağa gibi büyükçe canlılar daha da büyük olan tetik balığı, üçkuyruk, dikenli çütre, lambuka ve sarıkuyrukları, onlar da besin zincirinin daha üst basamaklarındaki köpekbalığı, orkinos, vahu ve yelkenbalıklarını çekiyor. Tropik kuşları, yelkovanlar, fırtınakuşları, deniz kırlangıçları, sümsükler ve diğer okyanus kuşları, sargassum örtüleri üzerinde dinlenip besleniyor. Sargasso Denizi'ndeki en yaygın iki sargassum türü, yaşamına deniz tabanına bağlı hâlde başlamayan yegâne yosun türleri.

Güney Mississippi Üniversitesi Gulf Coast Araştırma Laboratuvarı'ndan deneyimli araştırmacı ve sargassum uzmanı Jim Franks, sargassumun "hayal edebileceğimiz en dinamik deniz habitatlarından biri" olduğunu söylüyor.

Sargasso Denizi uzun yıllar boyunca gizemli bir yer olarak görülmüş. On sekizinci yüzyıl denizcileri, Atlantik'in bu kesimi için "at enlemleri" tanımını kullanmış; rivayete göre, rüzgârsız kaldıkları bu bölgede, su stokları da azaldığı için, gemide bulunan atları denize atarlarmış. Sargasso ayrıca, gemilerin ve uçakların iz bırakmadan yok olduğu söylenen esrarengiz Bermuda Şeytan Üçgeni'yle de kesişiyor. Efsanelere inanıp inanmamanız, Sargasso Denizi'nde yaşadığınız anların görkemine kapılmanızı engellemiyor.

Sargassumları fotoğraflayan Liittschwager'in yanına oturuyorum. Futbol topu kadar bir sargassum öbeğinde, tam 900 küçük balık larvası, 30 amfipod, 50 salyangoz, dört anemon, iki yassı solucan, altı yengeç, 20 karides, yedi deniz tavşanı, binden fazla annelid solucan ve bol miktarda yosun hayvancığı, minicik kopepodlar ve sayılamayacak kadar çok sayıda başka planktonik hayvan sayıyoruz. Liittschwager, sayımı tamamladığımızda, "Bu durumda," diyor şaşkın bakışlarla, "ihtiyatlı bir sayı verirsek eğer, 3 bin canlıyı çıplak gözle görebiliyorum –daha doğrusu okuma gözlüklerimle."

Yosunların pıtrak gibi çoğalmalarından söz ederken, aslında iyi bir şey olsalar da, "fazlasının suyu oksijensiz bıraktığını ve kokuttuğunu" söylüyor Lapointe. Geçtiğimiz birkaç yılda sargassumlar Martinique ve Guadeloupe sahillerinde boyu üç

metreyi aşan yığınlar hâlinde birikmiş. Trinidad'da ve diğer Karayip adalarında insanlar, sahillerde çürümeye başlayan yosunların yaydığı zehirli hidrojen sülfür gazı nedeniyle evlerini boşaltmak zorunda kalmış.

Bu hızlı çoğalmanın nedenini kimse tam olarak bilmiyor. Lapointe, okyanus akıntılarının iklim değişikliği nedeniyle yön değiştirerek sargassumları daha önce görülmedikleri yerlere –Batı Afrika'dan Brezilya'nın kuzey kıyılarına kadar– taşıyor olabileceği görüşünde. Ama asıl neden, büyük olasılıkla, ABD'nin içlerindeki endüstriyel tarımdan kaynaklanan azot artışı –Mississippi sistemi üzerinden Körfez'e akan besin maddeleri, sargassumun aşırı çoğalmasına neden oluyor.

"Sistem, bütünüyle anlayamadığımız kadar karmaşık," diyor Lapointe, "ama belli ki yaşanan bu. Azotun geldiği yolu izlediğimizde başlangıç noktasının ABD'nin ortası olduğunu görüyoruz."

Doğada her şeyin birbirine bağlı olduğu düşüncesinin Doğu felsefesinden ödünç alınmış bir New Age klişesinden ibaret olmadığını hatırlamak için Connecticut'ın güneyindeki evimin penceresinden bakmam bile yeterli. Doğanın bütünselliğine, yılanbalıklarından daha iyi bir örnek olamaz. Sokağın karşısındaki süs havuzunda yaşıyorlar ama bilin bakalım Amerika'daki diğer tüm yılanbalıkları gibi onlar da nerede doğmuş? Elbette, birkaç bin kilometre uzaklıktaki, Sargasso Denizi diye bilinen o ılık ana rahminde.

Bir kaşalot, altın renkli sargassumların altında yüzüyor. Bu yosun, tek hücreli organizmalardan en büyük memelilere sayısız yaşam formunu besliyor; söz konusu canlıların dışkıları da, yosunun uzun yaşamasını sağlıyor. [Brian Skerry]

Cozumel (Meksika) yakınlarında bir dalgıç, güneş ışınlarının delip geçtiği bir sargassum kütesinin altında yüzüyor. Meksika Körfezi, Karayipler ve diğer yerlerde, olağanüstü büyüklükte sargassum kütleleri kıyıya vurarak turistlerin uğrak yerleri olan sahilleri dolduruyor. [David Doubilet]

Penitente buzulları (Ice of penitentes)

İspanyolca “penitentes” veya “nieves penitentes”, yüksek rakımlı alanlarda bulunan bir kar oluşumu. Yakından bakıldığında Güneş’e doğru yükselen uzun ince bıçaklar halinde olan sertleşmiş kar ve buzdan oluşan yeryüzü şekilleri. Penitentesler bir insan boyunda veya daha uzun olabilirler. Kar ve buz kuleleri 4000 metre veya daha yüksek alanlarda oluşur. Boyları birkaç santimetreden beş metreye kadar değişiklik gösterebilir. Penitentes literatürde ilk defa 1839’da, 22 Mart 1835 tarihinde Şili’deki Santiago ve Arjantin’deki Mendoza kenti yolu üzerinde, Piuquenes Geçidi yakınında Penitentes kaplı alandan geçmek zorunda kalan Charles Darwin tarafından tarif edildi. Günümüze kadar gelen yerel inanışa göre bu oluşumlar, And Dağları’nda esen güçlü rüzgarlar tarafından oluşturulur. Penitentes adlı bu olayın neden sadece bazı yerlerde meydana geldiği ise günümüzde hala gizemini koruyor. Bu kadar yüksekte olunca, Güneş ışınları buzu eritmeksizin, direkt olarak

suya çeviriyor. Bazı alanlarda suyun buhara dönüşmesi daha hızlı şekilde gerçekleşiyor. Böylece düz kar yüzeyinde bir takım çökmeler yaşıyor. Bu çökmeler sonrasında, işte bu ince uzun kar şekilleri ortaya çıkıyor.

Buz çiçekleri (Frost flowers)

Havanın buz gibi, suyun ise çok daha soğuk olduğu koşullarda ortalama -22 derecede oluşan arktik buz çiçekleri doğanın güzelliğini yansıtıyor. Gölette yüzen nazlı ve narin çiçekler gibi duruyorlar, ancak bu durum buzun ilginç bir aşamasından kaynaklanıyor. Su ve hava arasındaki sıcaklık farkı işi kolaylaştırıyor. Yüzeyde oluşan kristal şekillerin soğuk hava ile soğuması müthiş manzaraları ortaya çıkartıyor. Bu güzellikler oldukça kırılgan. Bu yüzden rüzgar oluşumlarını engelleyebiliyor. Havanın sakin olması, buz çiçeklerinin oluşumundaki en önemli faktörlerden biri. Kristal buz çiçekleri Rusya’nın kuzeyi, Arktik Okyanusu gibi soğuk havanın etkin olduğu yerlerde görülüyor.

Baykal Gölü-Emerald Buzulu

Bu şeffaf ya da turkuaz rengi buz tümsekleri, gezegendeki tatlı suların beşte birini içeren en büyük ve en derin göllerinden biri olarak bilinen Sibirya’da ki Baykal Gölü’nde bulunuyor. Burası aynı zamanda 20-25 milyonluk tarihiyle Dünya üzerindeki en eski tatlı su

gölü. Kışın, ocak ayından Mayıs ayına kadar yaklaşık beş ay boyunca göl donuyor, ama su o kadar berrak ki, şaşırtıcı bir şekilde yüzeyden 40 metre aşağısı görünüyor. Turkuaz rengi buz tepelikleri ve donmuş kabarcıklardan oluşan bu doğal güzelliğe, rüzgar, sıcaklık farkları, buz kütlelerine düşen Güneş ışığı neden oluyor. Oluşumlar, tek parça bir buz kütesinin üzerine gelen, yavaş ve eşit olmayan basınç sonucu veya eşit olmayan buz yapısı ve sıcaklık nedeniyle meydana geliyor. Suyun katman katman donmasıyla ortaya çıkan baloncuklar ise algler tarafından üretilen metan gazı kabarcıklarının donmasıyla oluşuyor.

1963 tarihli bir kitap, Hansel ve Gretel kardeşlerin cani fırıncılar olduğunu kanıtladığını anlatır.

Grimm Kardeşler'in "Hansel ve Gretel"'i kadar popüler ve sevilen çok az peri masalı vardır. İlk olarak 1812'de yayınlanan hikâye, yıllar boyunca sayısız şekilde yorumlandı, revize edildi ve parodisi yapıldı. Dolayısıyla, 1963'te bir Alman yazarın peri masasının ardındaki gerçek hikâyeyi ortaya çıkardığını iddia ettiği zaman yaşanan büyük sancı tahmin edilebilir.

Die Wahrheit über Hänsel und Gretel'e (*Hansel ve Gretel Hakkındaki Gerçek*) göre, iki kardeş aslında 17. yüzyılın ortalarında Almanya'da yaşayan yetişkin fırıncı erkek ve kız kardeşlerdi. Zencefilli kurabiye benzeri geleneksel bir ikram olan *lebkuchen*'in gizli tarifini çalmak için kendi başına dahi bir şekerçi olan cadıyı öldürdüler. Kitap, söz konusu tarifi bir kopyasının yanı sıra arkeolojik kanıtların sansasyonel fotoğraflarını yayınladı.

Ölümcül zencefilli kurabiye tarifi.

Georg Ossegg, bir öğretmen ve amatör bir arkeologdu. Homeros'un İlyada'sının tarihsel doğruluğunu kanıtlamak için Truva kentini arayan ünlü Alman arkeolog Heinrich Schliemann gibi Ossegg de "Hansel ve Gretel"deki cadının evini bulmaya takıntılıydı.

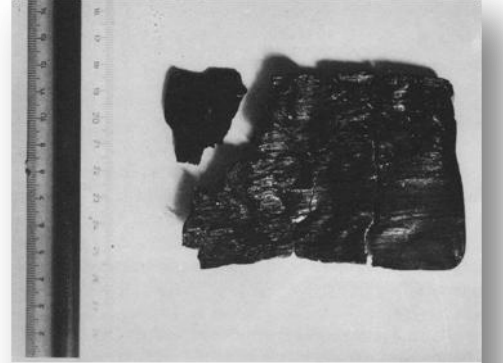
Ocak 1945'te Ossegg'in öğrencileriyle birlikte Almanya'nın Hessen eyaletindeki küçük *Steinau an der Straße* köyünü ziyaret etti. Orada Ossegg, yakındaki Spessart ormanından *Hexenwald* veya "*cadı ormanı*" olarak söz eden ve büyükbabasının içeride bir cadı evi gördüğü iddia edilen yerel bir çiftçiyle tanıştı. Ossegg daha fazla araştırma yapmak istedi, ancak 2. Dünya Savaşı bittiğinde memleketi Prag'a döndü.

1962'de Ossegg, Spessart ormanını bir kez daha ziyaret etti ve araştırmasını yeniledi. Bu sefer "Hansel ve Gretel" metnini olgusal bir rapor olarak okumaya karar verdi. Çocukların ebeveynleri tarafından terk edildiği açıklığı bulmak için yola çıktı. Bunu, sekiz yaşındaki bir çocuğun ceplerini çakıl taşları ile doldurarak ve onu ormana götürüp yol boyunca düşürerek yaptı. (Masalda, Hansel ormandan çıkış yolunu bulmak için çakıl taşları düşürür.) Ancak açıklık bulunamadı. Ossegg deneyi kendisi tekrarladığında kendini bir çayırdı buldu. Deneyin sonuçlarına dayanarak Ossegg, Hansel ve Gretel'in çocuk değil, yetişkin oldukları sonucuna vardı.

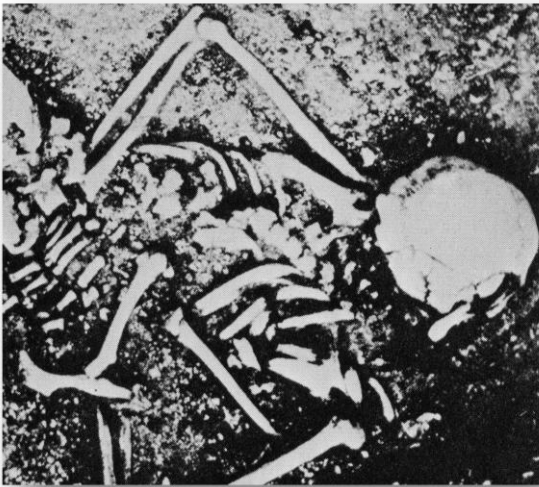
Ardından Ossegg, cadının evini bulmaya karar verdi. İki aylık aramanın ardından cadının evinin kalıntılarını ve dört fırının iyi korunmuş temellerini buldu. Birinin içinde kısmen kömürleşmiş bir kadın iskeleti keşfetti. Ossegg, Hansel'in cadı tarafından hapsedildiği küçük ahırda aradı ama bulamadı. Yine de cadının evinden kapı menteşeleri buldu ve biri zorla kırıldı. Böylece Ossegg, Hansel ve Gretel'in cadının evine girip onu öldürdüğü ve cesedini yakmaya çalıştığı sonucuna vardı.

Ossegg en önemli keşfini evin duvarlarından birinin yakınında yaptı ve burada yanmış lebkuchen, bir sürü pişirme aleti ve lebkuchen tarifi olduğu ortaya çıkan buruşuk bir kâğıt parçası içeren küçük bir teneke kutu ortaya çıkardı.

Ossegg daha sonra cadının Grimm'in öyküsündeki diyalogunun bazı dilbilimsel analizlerini yaptı ve onun lehçesinin Saksonya-Anhalt eyaletindeki bir kasaba olan Wernigerode için tipik olduğunu keşfetti. Yerel arşivleri karıştırdı ve "fırıncı cadı" Katharina Schrader'in 1647'deki duruşmasını anlatan parşömen kaplı bir cilt olan *Wernigerode El Yazması*'ni buldu.

Cadının evinin temellerinde bulunan kömürleşmiş zencefilli çörek parçası.

Cadının kısmen kömürleşmiş kalıntıları, Hansel ve Gretel'in cadıyı önce öldürdüklerini, sonra da cesedini yakmaya çalıştıklarını kanıtladı.

Schraderin ünlü zencefilli ekmeğini Quedlinburg Manastırı'nın mutfağında çalışırken icat etmişti. Hans Metzler adlı başka bir fırıncı, tarifi almak için Schraderin ile evlenmeye çalıştı ama Schraderin onu geri çevirdi. Reddedilen Metzler, karşılığında Schraderin'i büyücülükle suçladı. Beraat ettikten sonra Schraderin ormana kaçtı ve orada küçük bir ev inşa etti. Ancak küçük kız kardeşi Grete ile birlikte Metzler, Schraderin'in izini sürdü ve onu öldürdü. Kardeşler gizli zencefilli kurabiye tarifini aradılar ama sadece birkaç tane lebkuchen buldular. Metzler onları yanına aldı ve kendisinin pişirmeye çalıştı. Daha sonra cinayetten yargılandı, ancak yargıç yamyam cadı hakkındaki hikâyesine inandıktan sonra beraat etti. Daha sonra şehrin ünlü lebkuchen'ini popülerleştirdiği Nürnberg'e taşındı.

Hans Traxle, *The Truth About Hansel and Gretel*'i kendi eğlencesi için yazdığını söylüyor.

Hansel ve Gretel Hakkındaki Gerçek kulağa ne kadar merak uyandırıcı gelse de, bunların hiçbiri doğru çıkmadı. Aslında kitabın, alaycı mizah anlayışıyla tanınan Alman çocuk kitabı yazarı ve karikatürist Hans Traxler tarafından uydurulmuş bir edebi sahtecilik olduğu ortaya çıktı. Şu anda 90 yaşında olan ve Frankfurt, Almanya'da yaşayan Traxler, "1963, Jacob Grimm'in ölümünün 100. yıldönümüydü" diyor. "Dolayısıyla, Grimm Kardeşler peri masallarının hazine sandığını araştırmak ve en ünlüsü olan 'Hansel ve Gretel'i seçmek doğaldı."

Hans Traxler'in edebi numarası hakkındaki gerçek, 1964'ün başlarında ortaya çıktı. Ancak 120 sayfalık kitap, 40'tan fazla fotoğraf, çizim ve model içeriyordu, bu da dolambaçlı hikâyeyi oldukça inandırıcı kılıyordu. Traxler, Colombo benzeri bir yağmurluk, deri bir şapka, güneş gözlüğü, sahte sakal ve bıyıkla Ossegg için poz verdi. Traxler, "Fotoğrafçı Peter von Tresckow ve ben bu fotoğrafları çekerken o kadar eğlendik ki bazen kendimizi yerde yatarken gülerken bulurduk" diye hatırlıyor.

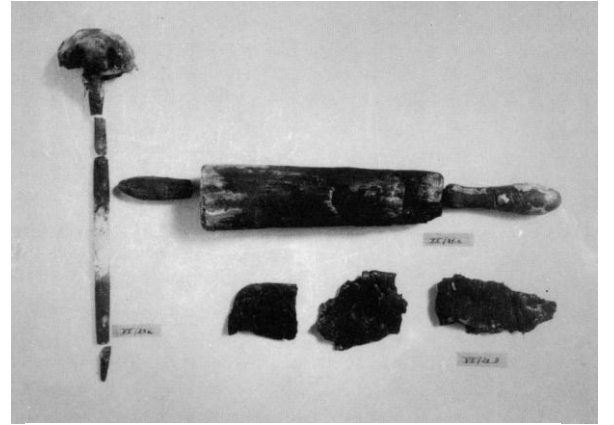
Traxler, sözde Wernigerode el yazmasını tahrif etmenin ciddi bir çaba gerektirdiğini kabul ediyor, ancak 17. yüzyıl Alman yazarı Hans Jakob Christoffel

von Grimmelshausen'i okuyarak doğru ruh haline girdi. "Görünüşe göre, Wernigerode taslağının metnini o kadar iyi yazdım ki, hiçbir gazeteci veya okuyucu bundan şüphe duymadı. Bugün bununla biraz gurur duyuyorum" diyor.

Yayını takip eden aylarda, yayıncının ofisi, okuyuculardan gerçeği öğrenmek isteyen binlerce mektup aldı: o kadar çok ki, yanıtlamak için üç kişiyi işe almak zorunda kaldılar. Traxler ve suç ortakları tepkilerden memnun kaldılar, ancak herkes eğlenmedi. Der Spiegel'e göre, öfkeli bir okuyucu dolandırıcılık şikâyetinde bulundu Polis, Traxler'ı sorguya çekti, ancak dava açmadı.

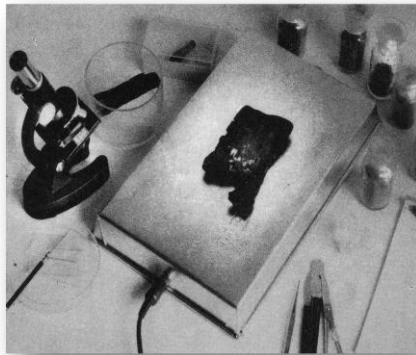
Hans Traxler, elinde fırçayla Georg Ossegg kılığına giriyor.

Cadının yanmış pişirme aletleri, Traxler'in kızının oyuncak bebek mutfağından geldi.

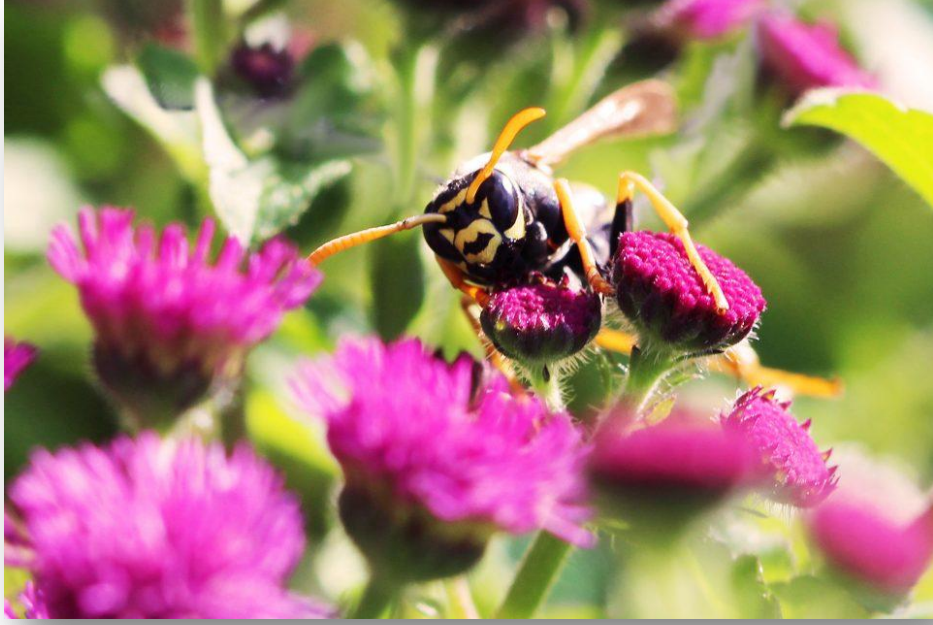
Hansel ve Gretel Hakkındaki Gerçek bir kargaşaya neden oldu. Medya hikâyeyi aldı ve ulusal habere dönüştürdü. "Haftanın kitabı mı? Hayır, bu yılın ve belki de yüzyılın kitabı!" Batı Alman bulvar gazetesi *Abendzeitung* "Hansel ve Gretel, bir katil ikilisi mi?" ve bunun "erken kapitalist çağdan kalma bir ceza davası" olup olamayacağını sordu. Haber sadece Almanya'da değil, yurt dışında da orman yangını gibi yayıldı. Kâr kokusu alan yabancı yayıncılar, çeviri hakları için pazarlık yapmaya başladı. Bazıları komşu Danimarka'dan olan okul grupları, cadı evinin yeni keşfedilen temellerini görmek için Bavyera ve Hessen eyaletlerindeki Spessart ormanlarına gitti.

Utah Eyalet Üniversitesi'nde bir peri masalı araştırmacısı olan Dr. Claudia Schwabe'ye göre, aldatmaca "en büyüklerinden biriydi, çok sofistike bir düzeyde yapılmıştı, hatta alandaki birçok akademisyeni bile kandırmıştı." 1963'ün başlarında Traxler, CW Ceram'ın *Gods, Graves, and Scholars: The Story of Archaeology* kitabını okudu. 1949'da yayınlandı ve savaş sonrası dünyanın hayal gücünde bir arkeoloji tutkusu ateşledi. İlham alan Traxler, kendi kitabının ilk taslağını yaklaşık bir hafta içinde yazdı. Ardından, Almanya'nın Kassel kentindeki Grimm Kardeşler Müzesi'nde ek araştırma yapmak için birkaç gün geçirdi. Müzenin müdürü Dr. Ludwig Denecke, gerçek niyetinden tamamen habersiz, tarih literatürüyle kütüphane arabalarını Traxler'a getirmeye devam etti.

Zencefilli ekmeği incelemek için kullanılan 'radyokarbon tarihleme ekipmanı' bir lazanya tavası, bir TV kablosu, birkaç baharat kavanozu ve bir mikroskoptu.

Yıllar boyunca birçok kez yeniden basılan *Hansel ve Gretel Hakkındaki Gerçek*, yüzbinlerce kopya sattı. 1987'de, Fransız aktör Jean-Pierre Léaud'un Georg Ossegg rolünde ve Batı Berlinli şarkıcı, oyuncu ve kulüp sahibi Romy Haag'ın cadı rolünde oynadığı aynı adlı bir film uyarlaması ortaya çıktı. *Hansel ve Gretel Hakkındaki Gerçek*, zamanının entelektüel modasını taklit ettiği için hâlâ kutlansa da bazı insanlar hâlâ Traxler'ın öyküsünü gerçek olarak kabul ediyor. Schwabe'ye göre kitaba gösterilen şiddetli tepki çok şey söylüyor. "İnsanlar sadece iyi bir hikâyeyi sever" diyor. "Gizli bir gerçeği, sırrı veya gizemi ortaya çıkarmayı vaat eden herhangi bir keşif baştan çıkarıcıdır."

Yeni araştırma, eşekarılarının, bilinen ilişkiler temelinde bilinmeyen ilişkileri çıkarmak için kullanılan bir mantık biçimi olan geçişli çıkarım yapabildiğini öne sürüyor.

Tümdengelim sanatında ustalaşmanın bir zamanlar benzersiz bir insan becerisi olduğu düşünülüyordu, ancak araştırmalar o zamandan beri şempanzeler, kuşlar, fareler, balıklar ve kazlar dahil olmak üzere hayvanların geçişli çıkarım adı verilen bir mantık biçimi kullanma yeteneğine sahip olduğunu gösterdi. Bilinen ilişkiler temelinde bilinmeyen ilişkileri çıkarsama yeteneği olarak tanımlanan geçişli çıkarım daha önce yalnızca omurgalılarda gözlemlenmiştir. Örneğin, Ryan Scott'tan uzunsa ve Scott Mike'tan uzunsa, Ryan'ın Mike'tan daha uzun olduğu tahmin edilebilir

Şimdi, Biology Letters'da yayınlanan yeni bir çalışma, bu mantık donanımlı hayvan havuzuna şaşırtıcı bir omurgasız ekliyor: Antarktika hariç her kıtada bulunan, sokan böceklerin neredeyse her yerde bulunan bir alt ailesi olan eşekarısı. Eşek arıları 2004 yılında Bal arılarının başarısız olduğu bir testten geçerek mantık yürütebilen ilk omurgasızlar olma özelliğini kazandı.

Becky Ferreira'nın bildirdiği gibi, Michigan Üniversitesi'nde evrimci bir biyolog olan Elizabeth Tibbetts liderliğindeki biliminsanları, iki alt türün, **Polistes dominula** ve **Polistes metricus'un** üyelerini A'dan E'ye etiketlenmiş beş rengi ayırt etmek için eğiterek eşekarısının tümdengelimli akıl yürütme becerilerini ölçtüler.

Her deneme çalışması sırasında Tibbetts ve ekibi, iki renk arasında bölünmüş dikdörtgen bir alanın ortasına bir eşek arısı yerleştirdi. Bir taraf "güvenlik bölgesi" idi ve diğer taraf 0,4 voltluk "biraz rahatsız edici" elektrik şoku verdi. A, B ile eşleştirildiğinde, birincisi güvenliydi ve ikincisi elektrikliydi. B, C ile eşleştirildiğinde, B tarafı güvendedi ve C tarafı elektrikliydi. Bu model, D ve E eşleşmesi boyunca devam etti ve eşek arılarının A'nın her zaman güvende olduğu, E'nin her zaman elektrikli olduğu ve B, C ve D'nin bazen güvenli, bazen elektrikli olduğu sonucuna varmasına neden oldu. Yaban arılarının bu güvenlik hiyerarşisini tam olarak kavradıklarından emin olmak için araştırmacılar, bir grubun eğitimine A ve B eşleştirmesi ile diğerinin eğitimine ise D ve E eşleştirmesi ile başladı.

Bu kalıpları öğrendikten sonra eşek arıları yeni bir zorlukla karşı karşıya kaldılar: A ve E veya B ve D gibi daha önce görülmemiş eşleşmeler arasında karar vermek. Yaban arıları, E yerine A'yı kabaca aynı oranda seçti, ancak Tibbetts'in Whyte'a söylediği gibi, bu sonuç daha az önemli olabilir çünkü A her zaman şoksuzdu ve E her zaman az miktarda şok verdi.

Yine de Tibbetts, *The New York Times'tan* Cara Giaimo'ya, bulguların eşek arılarının "tüm bu çiftleri kafalarında doğrusal bir hiyerarşi halinde organize ettiklerini" gösterdiğini açıklıyor - sinir sistemlerinin ve beyinlerinin boyutunun çok büyük olduğu düşünülürse etkileyici bir başarı.

İşin püf noktası, eşekarılarının karmaşık sosyal davranışları olabilir. CNN'den Guy'ın yazdığı gibi, böceklerin kolonileri, ilkbaharda egemenlik için rekabet eden çok sayıda üreyen dişiye veya kurucu dişi ariya ev sahipliği yapıyor.

"Bazı eşek arıları savaşacak; Tibbetts, Giaimo'ya, bazı eşek arıları dövüşleri izleyecek, dedi. "Bu çok heyecan verici bir zaman."

Londra Doğal Tarih Müzesi'nde böceklerden sorumlu baş küratör Gavin Broad, Guy'a göre, işçiden kraliçeye geçiş söz konusu olduğunda, bal arıları ve diğer yaban arısı türlerinin eşek arılarından daha az "esnek" olduğunu söylüyor.

Tibbetts daha önce, eşekarılarının farklı yüz modellerine göre birbirlerini tanımlayabildiklerini ve hatırlayabildiklerini göstermişti. Bu yetenek, bir kurucu arkadaşını yenen bir eşek arısının, orijinal fikir tartışması partneri tarafından yenilen eşek arılarını da yenmesinin muhtemel olduğu sonucuna varıp varamayacağı sorusunu gündeme getiriyor. (Sarah, Rachel'la bir kavgayı kazanırsa ve ardından Rachel'in Donna'yı yendiği bir kavgaya tanık olursa, örneğin, Sarah, muhtemelen Donna'yı da yenebileceğini tahmin edebilecek mi?)

Çalışmada bu soruya kesin bir yanıt verilmiyor, ancak bu tür belirlemeler yapmak için gereken tümdengelimli akıl yürütme becerileri için temel oluşturuyor. Ekip, ileriye dönük olarak, eşek arılarının sosyal durumlarda geçişli çıkarımı nasıl kullandıklarını veya kullanıp kullanmadıklarını daha iyi anlamayı umuyor.

Tibbetts bir basın açıklamasında, "Eşek arılarının bu sorunu çözmek için mantıksal çıkarım kullandığını söylemiyoruz, ancak bilinmeyen ilişkiler hakkında çıkarımlar yapmak için bilinen ilişkileri kullanıyor gibi görünüyorlar" diye sözlerini bitiriyor Tibbetts. "Bulgularımız, karmaşık davranış kapasitesinin, beyin boyutuyla katı bir şekilde sınırlandırılmak yerine, davranışların faydalı olduğu sosyal çevre tarafından şekillendirilebileceğini gösteriyor."

DAMASCUS ÇELİĞİ: Tarihin En Sağlam Silahlarının Yapıldığı Çelik Türü

Damascus çeliği, dövülgen ve güçlü, kılıç ve bıçak yapımı için tercih edilen bir tür çelik alaşımıdır. Bu çeliğin ortaya çıkması M.S. 900 ile M.S. 1300 yılları arasında orta doğuda olmuştur. Sonra bu çeliğin yapım bilgisinin ortadan kalkmasının sebebi tam olarak anlaşılamamıştır.

Avrupalıların Damascus çeliği ile ilk karşılaşmaları haclı seferleri esnasında olmuştur.

Bu çelikle yapılmış bir kılıça ipek mendili havada ikiye bölmek mümkündür, diğer kılıçları hatta taşı kesse bile keskinliğini kaybetmez. Son derece esnektir bükülme ve eğilmelerle kırılmaz. Çelik zırhları kolayca kesebilir ve delebilir. Bu dayanırlık ve mükemmelliğin yanında diğer bir özelliği ise çeliğin sahip olduğu muazzam deseni idi, her kılıcın deseni farklı idi. her deseni bulan usta, desenine bir isim vermişti. Bu desen isimleri: **Türk kıvrımı, yağmur damlası, Hz. Muhammed'in çorabı** gibi.

Bir çeliğe şekil verirken, alaşımın oluşmasında ve oranların kontrolünde karbon oranı önemlidir. Çelikte %2 c den fazla karbon varsa çelik sert olmasına rağmen kolay kırılğan olacaktır. Ya da karbon miktarı %0,5 olursa yumuşak ve dövülgen olacaktır. Demircilerin problemi istedikleri çeliğin sağlam, bilenebilir esnek ve kırılğan olmayan bir alaşımda olmasıydı.

Hindistan'da demirciler, Wootz çeliği de denilen çeliği, yeni bir teknikle demir, odun kömürü karışımına yüksek saflıkta cam ilave ederek erittiler. Karbon çeliğini ürettiler. Bu teknik çok yavaş yayıldı, M.S. 900'lerde Özbekistan ve Kazakistan M.S. 1000'lerde ise orta doğuya ulaştı.

Damascus Çeliği'nin Yapılış Aşamaları

Orta doğuda karışıma karpit eklediler. Karpit çeliğe esneklik veriyordu çeliği sertleştirmede bir etkisi yoktu. Buradan hareketle Ortadoğulu kılıç ustaları uzun deneyler sonucu Damascus çeliği'ni buldular ve savaş silahlarını ürettiler. Bulunan bu tekniğinin en önemli kısmı Hint Wootz çeliği'nin bileşimlerinin değiştirilerek o günün paslanmaz çeliğini keşfetmeleri oldu. Ergime sonucu oluşan bu çelik kütleye çelik yumurtası adı verildi daha sonra bu yumurta dövülerek tabakalar haline getirildi. Bununla yetinilmedi bu paslanmaz çelik ile yüksek oranda karbon ihtiva eden karbon çeliği ile sıralı tabakalar halinde üst üste konulup sıcak kaynak tekniği denilen ısıtılarak dövülme yolu ile kaynaştırıldı ve kaynaşan tabakalar katlanıp tekrar dövüldü bu işleme çelik beş yüz kat olacak şekilde devam edildi.

Bu sayede her iki ayrı vasıfta çelik çok daha üstün sağlamlık ve esnekliği olan yeni bir çeliğe dönüştü. İki ayrı vasıfta olan çeliğin karışması ve desenler oluşturmaları çeliğe asit uygulanması ile görünür hale geldi paslanmaz çelik asitten etkilendiği, karbon çeliğinin ise asitle siyahlaşması sonucu desenler görünür hale geldi bu desenler ise çeliğin isim babası oldu. Bu dönemde Hindistan ve bu günkü Sri-Lanka topraklarında görülmüş ve daha sonra bu gün İran olarak bilinen Persliler tarafından da bu alışımla imal edilmiş ve kullanılmıştır.

Damascus çelik yapımı orta doğuda M.S. 1300 yıllarına kadar sürdü ve tekniği ile sırları kayboldu.

Demir ustaları, tekniğin M.S. 1600'lü yıllara kadar devam ettiğini söyledilerse de bu düşünce tamamen doğru değildir. Zira orijinal metotlarla Damascus çeliği yapımının çok öncesinden kaybolduğu biliniyor. Son zamanlarda metalürji uzmanları ve kimyacılar imalatı gerçekleştirdiklerini iddia ettilerse de sonradan modern teknik ve donanımlarına rağmen orijinal tekniği bulamadıklarını itiraf ettiler. Bilindi ki Damascus çeliği, Avrupa ve Japonya da bilinen şekilde üst üste konmuş çelik tabakalarının dövülerek kaynatılması (sıcak kaynak) ve tekrar katlanarak dövülmesi ile yapılıyordu. Bu kılıçlara asit uygulandığında Damascusa benzer desenler çıkıyordu, Bu benzerlik bir müddet Damascus diye tanıtıldı, fakat modern metalürji bunun yanlış olduğunu kanıtladı. Çelikteki ham maddelerin Hindistan'dan ithal edildiği uzun süre tartışıldı çünkü Hindistan eritme çeliğin yani Wootz çeliği'nin merkezi idi. Zayıf bir ihtimal olarak ta Damascus'un Türkmenistan'da keşfedildiği düşünüldü. Fakat araştırmalar basit metal örneklerin Damascus'ta yer almadığını gösteriyordu, bu da kayboluşun nedenlerindendi. Alfred Pendray'ın araştırmaları, Damascus çeliği'nin çok sayıda anahtar cevherin karışımından oluştuğunu ve bunların ham maddelerinin Hindistan'dan geldiğini ortaya çıkardı.

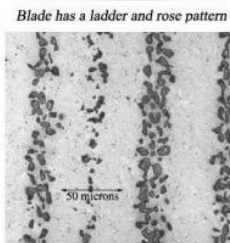
Diğer bir konu ise Çeliğin ismi oldu. Bu ilk kez haclı seferlerinde savaşta duyulmuştu. Birçok tarih araştırmacısı onaltıncı asıra kadar İngilizcede bu isme rastlamadılar. Hatta ismin ne olduğu bile tartışmaya açıldı. Birçok kaynak eserde ve kılıcın üzerinde görülen desenlere "Damascus" denmesine rağmen kelime üzerinde de tartışıldı. Orta doğulu bilgin Al-Beruni ye göre; kılıç ismini ustasından alıyordu ustanın adı "*Damasqui*" idi. Diğer bir bilgin olan Al-Kindi ise; Çeliğin adının Suriye'nin başkenti olan DIMİŞK (damascene) isminin çeliğe ad verdiğini söylüyordu. Damas kelimesi Arapça bir kelime idi ve çağlayarak akan suyun yüzeyindeki harelenmelere "*Damas*" deniliyordu. Şam halkı sıcak yaz akşamlarında akarsuların kenarında oturur ay ışığında su yüzeyinde oluşan harelenmeleri dile getiren şiir ve besteler yaparlardı, bu edebiyat şehre adını verir: "*Dımışk*".

Şam'ın Arapça adı olan "Dımışk" ile bağlantı kurularak Şam halkına "*Dımışkı*" adı verildiği birçok kaynaklarda belirtilir. Hatta o kadar ki Şam tekniğini uygulayan ve Şam çeliği ile çalışanlara "*Dımışkçı*" unvanı verilmiştir. Kanuni Sultan Süleyman'ın Hükümdarlığı'nun ilk yıllarında kendisine bayramlık hediye (bayramiye) veren sanatkarlar arasında Dımışkçı Hüseyin'in bir Dımışkî yumurta, Dımışkî Murat'ın on dımışkî yumurta hediye ettiklerini görüyoruz. Burada yumurta deyiimi ile kılıç yapımında kullanılan ve "kılıç yumurtası" diye adlandırılan has çelik kastedilmektedir.

1980 yılında Alfred Pendray ve arkadaşları Oleg Sherby ve Jeff Wadsworth takımı orijinal tekniği yeniden keşfedinceye kadar Damascus çeliği bir çeşit "Wootz çeliği" olarak bilindi. Bu takım geleneksel metot ile demir ve çok sayıdaki bileşimi kil bir potaya koyup, karışınıca kadar erittiler ve oluşumu başardılar. Amerika ve Rusya da yaptıkları metalürjik çalışmalarla, bu harika metali yeniden yapmanın yolunu buldular.

Tarihi bir gerçekçilikle olmamasına rağmen bu gün desenli dövme çelik damascus olarak birçok tipte imal ediliyor. Değişik özellikte demir ve çelik levhalar üst üste konup ısıtılarak dövülüyor ve bir çelik çubuk haline getiriliyor, desenler tam olarak oluşuncaya kadar katlama burkma işlemi yapıldıktan sonra çeliğe kılıç ya da bıçak şekli veriliyor. Bileme işleminden sonrada asit uygulanarak desenlerin ortaya çıkması sağlanıyor

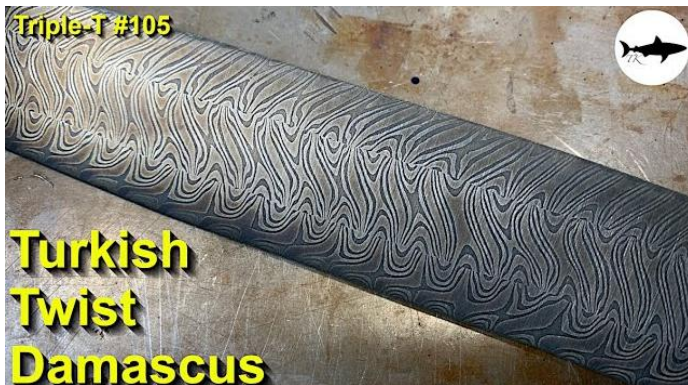
Diğer bir metot da mokume-gane metodu damascus yapımıdır. Burada altın, gümüş, bakır gibi yumuşak metaller kullanılmıştır, bunlarla da samuray kılıçlarının el koruyucuları, bıçak kılıfları, yüzük, bileklik gibi süs eşyaları yapılmıştır desenler ağaç desenine benzediği için bu tip alaşıma ormanın gözü anlamında mokume-gane denilmiştir bu sanat Japonya ya özgüdür. Bazı eski av tüfek namluları da dövme çelik tellerden dövülerek kaynaklama yolu ile yapılmış bunlara da damascus namlulu tüfekler denilmiştir.

Blade has a ladder and rose pattern

The inside of a Damascus blade, showing the carbide particles aligned as rows

A Damascus sword from 1691
The writing on the blade (detail above) says
"O Fulfiller of Needs, the work of Assad Allah"

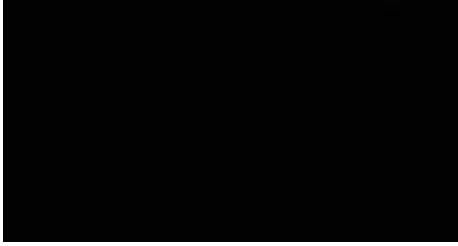
Triple-T #105

Turkish
Twist
Damascus

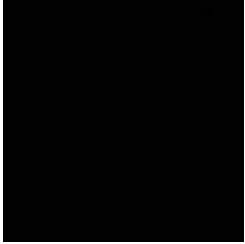

GEOMETRİK ŞEKİLLERİN FELSEFESİ

DİKDÖRTGEN: Doğada hiçbir yerde dikdörtgene rastlanmaz ama şehirlerde her yerdedir. Pencereler, kapılar, futbol sahaları, binalar, eşyalar hep dikdörtgen biçimindedir. Dikdörtgen; yatay ve dikey hatları ve dik açılarıyla sağlamlığın ve dengenin sembolüdür. Dikdörtgen aynı zamanda bir çerçevedir ve etrafımızdaki olayları ve dünyayı çerçeveleyerek, algımıza sınır getirir. Çocuk resimlerinin dikdörtgen çerçevelere konmaması, dış hatlarının belirsiz bırakılması bu yüzden tavsiye edilmektedir. Dikdörtgen uygarlığın simgesidir. (Kitaplar da dikdörtgen biçimindedir.) Bir şehirde ne kadar çok ve mükemmel dikdörtgen görürseniz, o şehrin uygarlık, sanayi ve üretimde o derece ileride olduğunu anlarsınız. Şehirlerde dik hatlarla kesişen sokaklar, insana **Kartezyen koordinatlar** fikrini vermiştir. Bir orman ya da

çölde dik keşisen hatların bir anlamı yoktur ve böylesi bir çevrede yaşayan bir canlı dünyayı Kartezyen koordinatlarla algılamaz. Bu nedenle analitik geometri **Fransa** ve **İngiltere** gibi sanayileşmiş ülkelerde gelişmiştir. Tersine, **trigonometri**, **İslam** coğrafyasında gelişme fırsatı bulmuştur. Çünkü İslam uygarlığında yazılar ve mimari, yumuşak ve kavisli hatlara sahiptir. Şehir planları da öyledir. Dikdörtgen her ne kadar dik ve dengeli hatlara sahip olsa da en/boy oranı değişebildiği için, çeşitliliğin sembolü olarak kullanılabilir. Kısa kenarı üzerine yerleştirilmiş bir dikdörtgen yüksekliği, adaleti, gücü ve zenginliği çağrıştırırken, uzun kenarı üzerine yerleştirilmiş bir dikdörtgen durağanlığı ve dengeyi çağrıştırabilir. En/boy oranı çok fazla olan dikdörtgenler, en/boy oranı az olan dikdörtgenlere göre daha dengesiz ve hareketli algılanır.

KARE: Bütün kenarları eşit olan kare, dik ve yatay hatlarıyla insanda güven duygusu uyandırır ve değişmezliği ifade eder. Kare, gözü hiç bir yere yönlendirmede için hareket duygusu uyandırmaz. Sabit ve değişmezdir. Kare, alan ölçüsü birimdir. Büyük bir alanı karelere bölerek eşit birimler halinde paylaşmak mümkün olduğundan, sosyal adaletin simgesidir aynı zamanda. Karenin olumsuz tarafı yumuşak kavisleri dolduramamasıdır. Sivri köşeleri yüzünden, oldukça erkeksi ve sert bir ifadesi vardır. Düzensiz bir alanın içi kolayca karelere bölünebilirken, dış hatlarında sorun çıkar. Kare, uçlarda ve kavislerde yetersiz kalır. Pek zarif olmasa da güçlü ve dengelidir. Karenin üç boyutlu hali diyebileceğimiz **küp**, beş **Platonik cisimden** biridir ve dört elementten biri olan toprağı simgeler. Kareden yapılan bir cisim dönemez, olduğu yerde kalır. Her ne kadar karenin eni boyuna eşit olsa da gözümüz tarafından eni boyundan fazlaymış gibi algılanır. Çünkü insanoğlunda dikey boyutu basık algılama eğilimi vardır. Bu

nedenle sanatçılar çalışmalarında karenin kenarlarını eşit çizmezler. İnsanoğlu kontrol etmek istediği her şeyi karelere bölmüştür. Buna örnek olarak Dünya'nın yüzeyini, kareli defterleri ve LCD ekranları gösterebiliriz. Bu nedenle karenin "kontrol" ile de ilgisi vardır.

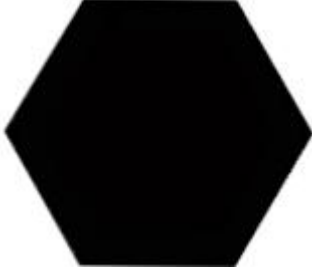

ÜÇGEN: Üç boyutlu karşılığı olan **piramitle** birlikte ele alındığında, geniş tabanı ve üstlere çıkıldıkça daralmasıyla toplumların hiyerarşik yapısını simgeler. Hiyerarşinin önemli olduğu toplumların piramit inşa etmesinin nedenlerinden biri de budur. İlk uygarlıklarda en alta üreten kitle, onun üstünde askerler, rahipler ve en üstte imparator bulunuyordu. Günümüzde de bu yapı pek değişmemiştir. İnsanoğlu zihnindeki hiyerarşik yapıyı doğaya da uyarlamaya çalışmıştır. Örneğin **besin piramidinde** en alta ezilen üreticileri (bitkiler), onun üstüne birincil tüketicileri (otoburlar) ve onun üstüne de ikincil ve üçüncü tüketicileri (etoburlar) yerleştirmiştir. Tabi söylenirse de piramidin tepesine insanın koyulduğunu biliriz. Piramit birçok yerde karşımıza çıkar (kurumların örgüt yapısı, gelirin nüfusa dağılımı, Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi vs.) Üçgen, kaynakları kısıtlı olan toplumları da temsil ettiği için eşitsizliğin sembolü olarak kullanılmıştır. (Eşitsizlik işareti de üçgen biçimindedir.) Üçgende bir açıyı genişlettiğinizde diğer açılar daralmak zorundadır. Bu da kısıtlı kaynaklara sahip bir toplumda, bütün açılarının genişletilemeyeceğine, yani sosyal adaletin tam olarak sağlanamayacağına, bir başka deyişle eşitsizliğin mutlak olarak giderilemeyeceğine gönderme yapar ki iktidardakilerin alt tabakaya dayattığı fikir genelde budur. Tabanı üzerine oturtulmuş bir üçgen dengelidir. İnsanda bir şeylerin yanlış gittiği ve her an değişebileceği izlenimi uyandırır. Milyonlarca yıl ayakta kalabilen dağ ve tepeler genelde üçgenin üç boyutlu hali olan piramit ve koni biçimindedir. Tersine, sivri kenarı üzerine yerleştirilmiş bir ters üçgen, dengesizliği ve güvenilmezliği ifade eder. Üçgen giderek daralan yapısıyla hareketli, aktif ve tehlikeli görünen bir şekildir. İnsanda bir şeylerin yaklaştığı ya da uzaklaştığı izlenimini uyandırır. Gözü, bir noktaya sevkeder. Üçgen sivri ucundan dolayı her türlü kesici ve delici silahın da prototipidir. Ok ve mızrak uçları üçgen biçimindedir. Üçgen biçiminde yüzlere sahip beş Platonik katıdan biri olan **düzgün dörtyüzlüyü** (tetrahedron) nasıl atarsanız atın sivri ucu hep yukarıda kalır. Bu şekle sahip çiviler **Çanak kale Savaşında İngilizler** tarafından kullanılmış, birçok askerimiz bu yüzden sakatlanmıştır.

DAİRE: Doğada en sık gördüğümüz şekildir. Ay, Güneş ve canlıların irisleri daire biçimindedir. Bu yüzden antik filozoflar tarafından göksel (tanrısal) kabul edilmiştir. Göz yuvarlığının daire biçiminde olması onun ruha açılan bir kapı gibi algılanmasına neden olmuştur. Aynı nedenden dolayı eski bilginler gezegenlerin kristal kürelere yapışık, daire biçiminde yörüngeler çizmesi gerektiğine inanmışlardır. İris, ruha giden kapıyı temsil eder demiştik. Sanatçılar tarafından bir sembol olarak sıkça kullanılmasının nedeni de budur. Örneğin **Picasso** ünlü tablosu **Guernica**'da tanrıyı, ampül içine yerleştirdiği bir gözle simgelemiştir. (**Eski Mısırlılar da Ra'nın Gözü**'nü bir sembol olarak kullandılar.) **Türkler** de nazar boncuğunda kullanmıştır. Dairenin üç boyutlu biçimi olan kürenin çok ilginç özellikleri vardır. Küre, birim yüzey alanı başına en fazla iç hacme sahip olan cisimdir. Bu yüzden küre biçimindeki cisimler ısıyı içlerinde uzun süre tutarlar. Yine aynı sebepten (yani yüzey alanının hacme oranının düşük olması nedeniyle)

yağmur damlaları küre biçimini alırlar. Küre ve daire aynı zamanda organik görünümlü şekillerdir. Daire, bakışı doğrudan merkeze davet eder. Herhangi bir daireye baktığımızda otomatik olarak onun merkezini görürüz. Bu sebepten dolayı hedef tahtaları daire biçiminde yapılır. Sinemada özel efekt yapanlar da hareket yakalama teknolojisinde işaretçi olarak genelde dairesel ya da küresel şekilleri tercih ederler. Bunun sebebi, küreye hangi yönden bakılırsa bakılsın, merkezinin yerinin değişmemesidir. Bu özelliği, bilgisayarların noktanın üç boyutlu koordinatlarının kesin olarak hesaplanmasını sağlar. (Bir pinpon topuna nereden bakarsanız bakın, merkezi aynı yerdedir. Bu da iki boyutlu görüntülerden koordinatlar çıkarmaya yarayan **fotogrametri** teknolojisinde hesaplamaları kolaylaştırır.) Daha önce de söylediğimiz gibi, küre ve daire, dik açılara dayalı **Hristiyan** uygarlığının aksine, kavisli hatlara dayalı **İslam** uygarlığının geometrisine daha uyumlu olduğu için Trigonometrinin temel olarak İslam âleminde geliştirilmiş olmasına şaşırmamalıyız. (Bunun bir diğer nedeni de namaz ve iftar saatlerini kesin olarak belirleme ihtiyacıdır.) Daire, her yönde aynı olan yapısıyla hareketsiz ve durağandır. Gözü hiç bir noktaya sevk etmez.

ALTİGEN: Düzgün altıgen doğada karşımıza çıkan bir başka şekildir. Onu bal arılarının peteklerinde görürüz. Her yönden sıkıştırılan balmumu damlaları kendiliğinde bu şekli alır. Düzgün altıgen, **Saturn**'ün atmosferinde de gözlenmiştir. Satürn'ün kutbuna yakın bölgelerde devasa bir altıgen bulut oluşumu vardır. Araştırmalar bunun da dönen sıvılarla ilgili bir dinamiğe sahip olduğuna işaret etse de bu gizem henüz tam olarak çözülmüş değildir. Altıgen ve onun yapısını oluşturan eşkenar üçgen, güzelliği ve dengesinden dolayı süslemelerde sıklıkla kullanılır. Benzer büyüklükte yedi küre (ya da çakılı) bir çukura koyarsanız, kendiliklerinden altıgen biçimini aldıklarını görürsünüz. Bu gözlem, **π** sayısının kaba değerinin (3) belirmesinde yardımcı olmuştur.

BEŞGEN: Düzgün beşgen, doğada karşımıza çıkan bir başka şekildir. (Deniz yıldızının vücut biçimi.) Bir çok yerinde **Altın Oran**'ı içermesi nedeniyle pek çok matematiksel ve geometrik özelliğe sahiptir. Aynı zamanda (özellikle de **Orta Çağ İslam sanatında**) bir bezeme unsuru olarak kullanıldı. Bu dönemde beşgen ve benzeri Altın Oranlı şekiller kalıp olarak kullanılarak, olağanüstü karmaşıklıkta bezemeler ve süslemeler yapılmıştır. Altıgenle birlikte insan gözüne en güzel görünen şekillerden biridir.

EĞİTİMDE NASIL KULLANILIR

Montessori materyalleri arasında yer alan geometrik şekilli ahşap materyallerdir. Çocuğun kullanabileceği boyutta ve şekillerde dizayn edilmiştir. Genellikle üçgen bir prizma, dikdörtgen prizma, küp, silindir, koni, üçgen piramit, kare piramit, küre ve elipsoid şekillerini içerir.

Hangi Kazanımları Sağlar?

Bu materyal Montessori eğitimi için oldukça büyük öneme sahiptir. Geometrik cisimler, bir çocuğun nesnelerin hem biçimini hem de doğasını dokunma yoluyla algılama ve anlama yetenekleri olan birçok Montessori materyalinden biridir. Stereognostik, yani şekil ve boyut tanıma duyularını geliştirmeyi sağlar.

Çocuklar bu malzemelerle çalışarak, şekillerin günlük nesneler için nasıl temel oluşturduğunun farkına varırlar. Bu bilgi ileride Montessori öğrencileri için Matematik dersi öğretim programına giren geometrinin çalışmaları için temel sağlar.

Resim yaparken geometrik şekiller ışık gölge öğretiminde kullanılır.

Titanik'ten kurtulan Türk: Besim Ömer Akalın

İki binin üzerindeki yolcu, 14 Nisan 1912'de "Dünyanın hareket edebilen en büyük nesnesi" üzerinde büyük bir kâbus yaşadı."Tanrı bile batıramaz" denilen Titanik battı ve 1514 kişi yaşamını Atlas Okyanusu'nda bıraktı.

Dünyanın en çok bilinen, en çok yazılıp, çizilen ve çekilen bu büyük faciasından kıl payı kurtulanlar da vardı. Bunlardan biri de ünle Türk Doktor Besim Ömer Akalın'dı. Besim Ömer, kadın ve çocuk hastalıkları konusunda ülkemizin öncülerinden biriydi. Askeri Tıbbiye mezunu olduğu için, "Besim Ömer Paşa" olarak tanınıyordu. Sonraki yıllarda Darülfünun'da rektörlük, iki ayrı dönemde milletvekilliği yapan Besim Ömer, 1862-1940 yılları arasındaki yaşamı sırasında 50 kadar yazılı eser bıraktı. Bunlar arasında Türkiye'de yayınlanan ilk sağlık yaylığı sayılan "Nevsal-i Afiyet" de bulunuyor.

Halk arasında yaygın bir ünü olan Besim Ömer'in, henüz yaşadığı yıllarda Haseki Hastanesi'nin bahçesine heykeli dikilmişti. Besim Ömer, 1912 yılında New York'taki bir sağlık kongresine gitmek için, ünlü Titanik'te, yolculuğun bir ay öncesinden kendisine bir kamara ayırtmıştı. Yolculuğa, Titanik'in sonradan uğrayacağı

Fransa'nın Cherbourg limanından binecekti. Ancak Besim Ömer'in treni, Fransa'daki şiddetli yağış ve toprak kaymaları sonucu, 16 saat gecikti.

Ünlü doktor, Cherbourg'a geldiğinde, Titanik limandan ayrılalı 4 saat olmuştu. Ömer Besim, New York'a gidecek başka bir gemiyi beklerken Titanik faciasının haberi geldi. Üstelik ölen yolcular listesinde kendi adı da vardı. Cherbourg'dan binecekler arasında, vapuru kaçırın tek yolcuydu ve adı da listeden çıkarılmamıştı. Yıllar sonra, büyük bilim adamı bu olayı, "Titanik'ten kurtulan tek Türk benim. Onun için artık hiçbir kazadan korkmuyorum." diyor ve ekliyordu.

"1514 ölü... Elimi biraz daha çabuk tutsaydım bu sayıyı 1515 yapabilirdim. Hayatımı, bir vapuru kaçırmama borçluyum.

BİLİM TARİHİNDEN NOTLAR:

William Buckland: Her şeyi yiyen jeolog

William Buckland (1784-1856), kendi döneminin en etkili jeologlarından biri idi. Buckland, Megalosaurus adını verdiği fosilleşmiş dinozorun, tam ve detaylı ilk betimlemesini yapması ile hatırlanır. Ancak, Buckland'ın jeoloji ve paleontoloji alanındaki çalışmaları yanında ilginç bir ilgi alanı daha vardı; bulabildiği bütün hayvanları yemek. Buckland, tadına bakmak için İngiltere'ye dünyanın pek çok yerinden çeşitli canlılar getirtmiştir.

Bir gün bir katedral ziyareti sırasında kendisine katedralin zemininde bir azizin kanının hâlâ mevcut olduğu söylendiğinde, dindar bir bilim insanı olan Buckland hemen bu kanın tadına bakmak istediğini ifade etmişti. Kanın olduğu zemine gidip yeri yalayan Buckland, söz konusu sıvının kan olmadığını, bunun tadını çok iyi tanıdığı yarasa sidiği olduğunu ifade etmişti. Buckland böylece söz konusu katedrallerle ilgili efsaneyi yıkmıştı.

Buckland, bir gün York Başpiskoposu Lord Harcourt'u ziyarete gitti. Lord Harcourt ilginç şeyler biriktirmeyi seven bir koleksiyonerdi. Koleksiyonunda içinde Kral Louis XVI'nin kalbinin bulunduğu bir gümüş kutu vardı.

Buckland, Lord Harcourt kutuyu gösterir göstermez, dayanamayıp kralın kalbini ağzına atıp yemişti. Böylece Buckland, kral kalbi yiyen ilk insan olmuş oldu.

Buckland, öldüğünde gömülmek istediği arsayı hayattayken satın almıştı. Öldüğü zaman, arsada mezar kazmaya çalıştıklarında, arsada dinozorların yaşadığı Jürasik dönemden kalma bir kireç taşı olduğunu fark ettiler. Mezar kazmak için kayanın patlatılması gerekmişti. Çoğu insana göre bu Buckland'ın yaptığı son şakaydı.

Su kristallerinin olumlu düşünce ve sözlerden, iyi müzikten etkilendiğiyle ilgili birçok yayın yapıldı. Masaru Emoto bu konuyla ilgili yaptığı çalışmalarla popüler oldu ve yazdığı kitaplardan ve şifalı olduğunu söylediği suların milyon dolarlar kazandı. Peki Emoto'nun iddiası doğru mu?

Suyun pozitif düşünce ve sese olumlu tepki verdiği, su kristallerinin güzel şekillere büründüğü, diğer taraftan kötü ses ve düşüncelere maruz kalan suyun olumsuz şekiller gösterdiği iddiası çok yaygındır. Hatta bu iddianın Dr. Masaru Emoto tarafından yapılan su kristalleri deneyi ile ispatlandığı söylenir. Bu yazımızda bu iddiayı ele alacağız.

Dr. Masaru Emoto, ismini dünyaya su kristalleriyle ilgili yaptığı deneylerle duyurdu. İddiasına göre Emoto, farklı kaplardaki sulara heavy metal, klasik müzik ve ilahiler dinletmiş, ondan sonra da bu suları aniden dondurup kristallerini incelemiş. Emoto bu işlemin sonucunda müziğin estetiği ile kristallerin estetiği arasında bir bağ yakaladığını iddia etmişti. Mesela dua dinletilen su simetrik güzel bir şekil alırken, hard rock dinletilen su kristali çirkin şekle bürünmüştü.

Emoto, daha sonra insan zihninin su üstündeki etkilerini araştırmaya koyulmuş ve iddiasına göre düşüncelerin de su kristalleri üstünde etkili olduğunu ispatlamıştı. Bu kadarıyla tatmin olmayan Emoto, içinde su bulunan farklı kapların üstüne çeşitli kelimeler yazmış ve durumu gözlemlemişti. Emoto'ya göre kabın üzerinde aşk veya minnet gibi güzel kelimeler yazıldığı zaman içindeki su, kar kristali gibi simetrik ve güzel şekillere bürünürken, kötü sözler yazıldığı zaman çirkin şekillere bürünüyordu. Daha sonra suyu tehditlerle korkuttuğunu ve su kristallerinin bu sefer de korkmuş bir şekle büründüklerini iddia etmişti Emoto.

Hatta daha da ileri gidip su kaplarına Rahibe Teresa, Gandhi gibi iyi insanların ismini yazmıştı. Bu isimleri tanıyan su, yine güzel şekillere bürünmüş ama kabının üstüne örneğin Hitler yazılan sular çirkinleşmişti. Bu iddiaların doğruluk değeri nedir?

İlk vurgulanması gereken nokta, Emoto'nun bir bilim insanı olmadığıdır. Sözde doktorasını hiçbir kurum tarafından kabul edilmeyen Hindistan'daki Açık Uluslararası Üniversitesi'nden alternatif tıp dalında almıştı. Biyomedikal araştırmacı Gary Greenberg'e göre bahsedilen üniversiteden dileyen herkes benzer unvanları, sınav ya da ders zorunluluğu olmadan, 350 dolar karşılığında alabilir.

ÇALIŞMALARDAKİ SORUNLAR

Bahse konu deneylerde iki temel sorun mevcut. Birincisi fotoğrafçı çektiği suyun pozitif ya da negatif etkilere maruz kalıp kalmadığını bilmekte, böylece resim çekerken bu bilgi ışığında güzel ya da çirkin kristalleri seçip çekmekte.

Nitekim 2003 yılında illüzyonist Randi, Emoto'ya nasıl bir sese ya da söze maruz kaldığını bilmediği sular üstünde deney gerçekleştirmesini önermişti. Eğer bu deneylerde iddia ettiği sonuçlar çıkarsa, Randi Emoto'ya 1 milyon dolar vereceğini ifade etmişti. Emoto bu teklifi kabul etmemiştir.

İkinci sorun ise, deneyin kontrollü şartlar altında yapılmamasıdır. Suyun kristal yapısı, sıcaklık ve nem oranı gibi faktörlerden kolayca etkilenir. Her ne kadar Emoto deneyleri hep aynı odada yapsa ve aynı buzdolabını kullansa da odadaki nem oranını kontrol altına almamaktadır. Ayrıca sıcaklığın sürekli aynı kaldığından da emin değiliz. Suyun konulduğu kaplar çevreden izole edilmemiştir. Kapa taşırken elden kaba geçen sıcaklık, havadaki nem, fotoğrafçının nefesinden kaynaklanan sıcaklık ve nem gibi faktörler su kristallerini kolayca etkileyebilir. Bu etkiler de müzik ya da kelimelerin su üstünde bir etkisi olsa dahi bu etkiyi gölgeler. Yani bizim resimde gördüğümüz şekiller doğrudan bu dış koşulların etkisinden kaynaklanıyor olabilir. Su kristallerinin sıcaklık ve neme karşı olan hassasiyetinden yola çıkarak, Emoto'nun kullandığı deney koşullarının kontrolsüzlüğü karşısında deney sonuçlarının kabul edilemez olduğu söylenebilir.

Nitekim Emoto'nun iddiaları bilimsel bulgularla çelişir. Emoto deneylerini -25 ile -5 derece sıcaklık aralığında yaptığını iddia etmekte. Bu sıcaklık aralığında su kristalleri sütun şeklinde olurlar, oysa Emoto'nun yayınladığı resimlerde hiç bu şekilde kristal yok.

New Age etkisindeki bütün sözde bilim insanları gibi Emoto da, zihnin ya da müziğin nasıl bir mekanizmayla suyun kristal yapısını etkilediğini açıklamak gibi bir çaba içine girmemekte. Bilim insanları sadece deney sonuçlarını yorumlamakla kalmaz; onları açıklamaya da girişirler.

BİLİMSEL BULGU YOK

Emoto'nun deneyini tekrarlamak pek yapılmamakta. Yapılan tek çalışma, Kolorado'daki Durango Lisesi öğrencileri tarafından hocaları Damian Nash'in kontrolü altında yapılmış. Öğrenciler yakındaki bir nehirde aldıkları suyla Emoto'nun deneyini tekrarlamaya çalışmışlar ama su kristallerinin oluşması ile su şişesi üstündeki yazı arasında bir bağlantı bulamamışlar.

Sonuç olarak, su kristallerinin olumlu düşünce, güzel müzik, olumlu sözlerden etkilendiğini gösteren hiçbir bilimsel bulgu yok. Ne yazık ki Emoto'nun kendisi, vefat etmeden önce bu iddialar sayesinde sattığı sözde şifalı sularla milyon dolarlar kazanmış, kitapları milyonlarca kopya satmış. Günümüzde hâlâ bu fikirleri kullanıp, servet kazanan çok sayıda New Age dolandırıcısı vardır.

SBÇ

SOSYOLOJİ

2023 Mezunları

İÇİNDEKİLER

MÜZİKTE FİBANOCÇİ DİZİSİ

KİNTSUGİ

MAVİ SENFONİ

PİRİNÇ TARLASI SANATI

ÇÖP SANATI VE MÜZESİ

DUDAKLARIYLA RESİM YAPAN NATALİE IRISH

FERNANDO BOTERO

THEREMİN

DRİFTWOOD

HYPERREALİZM

FAUSTO ZONARO

RA PAULETTE

DADAİZM

KÖPEK DANSI

EDEBİYAT SANATI VE BİLİMİ

KÜLTÜR HAKKI

GEZEĞEN

İRLANDA HİNT HEYKELLERİ PARKI

KÜNDEKÂRİ

DELİ AYTEN

EVRENDEKİ CANLILAR

YÜZEN ADA BİNGÖL

KAĞIZMANLI HIFZI

GÜLTEN AKIN

İNANDIK VAZOSU

TRABZON HAKKINDA BİLİNMEYENLER

APOSTO VE WISER MEDİA

DEDİKODU

ALEKSİTİMİ

EKSTREM ÜTÜLEME

AĞ GELİN EFSANESİ

UZAY VE ZAMAN FELSEFESİ

EDİRNEKÂRİ

ATATÜRK ORATORYOSU

'Tool'

Tool 1990 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde Kaliforniya Los Angeles' da kuruldu. Gitarda Adam Jones Davulda Danny Carey Vokallerde ise Maynard James Keenan var, gruba sonradan dahil olan basist Justin Chancellor 1995 yılında gruba katılarak gruba ikonik bir ses kattı. 6 defa Grammy ödüllerine aday olup ayrıca 2 defa da Grammy kazandılar(1997-Aenema/2001-Schism). Metal müziğin hemen hemen her türünden bir tını barındırmayı başaran Tool, sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde 9,25 milyon albüm sattımayı başardılar. En son albümlerini ise 2019' da 'Fear Inoculum' adıyla çıkardılar. Tool her şarkısında matematiği olağanüstü bir şekilde kullanıyor ancak buna en iyi örnek 'Lateralus' şarkısı olur.

Tool-Lateralus

Tool'un 3. stüdyo albümü'nden bir parça olan ve Lateralus ritmik, lirik ve müzikal olarak bu üçlüyü bir araya matematiği kullanarak getiriyor, ritimler ve sözler birbiri ile olağanüstü derecede uyumlu, eğer daha yakından bakmak gerekirse sözler ve ritmin uyumunun asıl olarak sağlandığı yer 'Fibonacci Dizisi' - 'Fibonacci dizisi' her sayının kendisinden önce gelen sayıyla toplanarak oluşturulan sayı dizisine verilen addır: 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34,...- ancak bunun yapılma şekli de sıradan değil, sözlerin de hece ölçüsü ile sayılarak Fibonacci dizisine uydurmuşlar, şarkının ilk dizeleri: 1 /black/ 1/ then/ 2 /white/ /are/ 3 /all/ /i/ /see/ 5 /in/ /my/ /in//fan//cy/ 8 /red/ /and/ /yel//low/ /then/ /came/ /to/ /be/ 5 /reac//hing/ /out/ /to/ /me/ 3 /lets/ /me/ /see/.

Ayrıca bununla da kalmayıp tekrar 5 ve 3 şarkının ilk kısmı tamamlanıyor, ancak şarkının genelinde olan çok daha farklı bir olay daha var. Şarkıda ilk iki kısmın başları 1 hece iken üçüncünün başı 2 hece ve bu da Fibonacci dizisi, fakat üçüncü kısım ile ilgili tek fark bu değil diğer kısımlar gibi 8 heceye tırmanıp 3 heceye düşmüyor 13 heceye kadar tırmanıyor ardından sırayla 8, 5, 3 olarak tekrar düşüyor. Sıra şarkının ritminden şarkı 9/8, 8/8 ve 7/8 olarak üç ritimden oluşuyor, burara dikkat çeken şey ise '987' sayısının da Fibonacci dizisindeki bir sayı olması. Fibonacci dizisi ayrıca 'altın oran'ın da ta kendisidir, eğer her sayıya görsel bir büyüklük verip bunu tek parça bir kağıda çizerseniz altın oran karşınıza çıkar, altın oran eğer tam olarak hesaplamaya çalışırsanız karşınıza 1.618 sayısı çıkar, ve bu sayı da şarkıda karşımıza çıkıyor. Maynard James Keenan şarkıya 1 dakika 37 saniye de giriyor, ve bu sayı da 1.618 e karşılık geliyor. Eğer 1.37 yi 13.7 olarak alırsak da 13 Fibonacci dizisinin yedinci sayısı olur, şarkının ilk kısmındaki sözlerini bitirdiğinde ise tam olarak 55 saniye söylemiş oluyor 55 de Fibonacci dizisinden bir sayı. Tam olarak burada şarkının nakarat kısmında ise bütün bunların üstüne aşırı düşünmenin aklı vücuttan ayıracağını söylüyor, kendi açıklamalarında ise bu müziği yaparken belki de üstüne çok fazla kafa yormadığını düşünmenizi sağlayan sözleri var ona göre sadece insanlardan duyduğunu müzik yapıyor. Fibonacci dizisi ise zaten tam olarak bu, doğada bulunan bir gerçek fraktallarda ve doğanın tam olarak kendisinde bulunuyor bunun başka bir örneği de ellerimiz tam olarak ellerimizi yumruk yapınca üst kısımda kalan aradaki boşluklar da bu Fibonacci dizisine uyuyor. Tool bunu bir şarkısında gerçek bu kadar detaylı bir şekilde kullanmış olması gerçekten olağanüstü ve belki aşırı düşünmememiz gerektiğinin söylenmesi de bu yüzdendir.

İLGİNÇ BİR SANAT DALI: KINTSUGİ

Kintsugi, aslında hiçbir şeyin gerçekten kırılmadığı, Antik Japon Felsefesine dayanır. 500 yıllık bir geleneğe sahip olan bu teknik, kırılan nesneyi eskisinden daha güzel ve değerli hale getirmek amacı taşıyan japon sanatıdır. Kırılmanın aslında bir bozulma veya yok olma değil, yeni bir varoluş biçimi olduğuna işaret eder. Bu tekniğini kullanan sanatçılar, kırılmış seramikleri altın ve gümüş ile birleştirerek, yaşanmışlığın özgün ve benzersiz izlerini taşıyan eserler ortaya çıkarırlar. Rivayete göre 15. yy. da Japon komutan Ashikaga Yoshimasa'nın çok sevdiği Çin yapımı çaydanlığın kırılması ile başlar. Komutan çaydanlığın onarılmasını ister, ancak onarım sonrası çaydanlığın görünümünden hiç memnun olmaz. Bunun üzerine, Japon zanaatkarları göreve çağrılır. Japon zanaatkarların çaydanlığın estetik bir şekilde onarılmasını sağlama çabaları, Kintsugi tekniğinin geliştirilmesini sağlar. Teknikle yapılan onarım sonunda ortaya çıkan eser, Ashikaga Yoshimasa'nın hayal kırıklığını memnuniyete dönüştürür.

Kintsugi ile kırılma izleri gizlenmez aksine vurgulanır. Bunun temelinde, "wabi-sabi" felsefesi yatar. Wabi Sabi kısaca, hayatın her alanında hatta sanat ve tasarımda da kusurları olduğu gibi kabul edip, sevmeyi esas alan bir Japon felsefesidir. Wabi, rustik sadelik, sade şıklık anlamı taşır. Sabi ise kusurlardan keyif almak demektir. Mükemmel olmak zorunda değiliz. Kendimizi böyle kabul etmeliyiz. Sıfırdan kırıksız, çatlaksız, hasarsız bir ruha sahip olmak zorunda değiliz. Doğru yöntemle kendimizle ilgilenirsek kusurluluğun mükemmelliğine sahip olabiliriz. Bu felsefeye göre, önemli olan kırığı onarmak değil, nesnenin gerçek değerini ortaya çıkarmaktır. Bizi biz yapan yaşadıklarımızdır. Olumlu ya da olumsuz her şey karakterimize, hayata bakış açımıza katkıda bulunur, ancak burada önemli olan bunları doğru analiz edebilmek, kırıkları doğru tamir edebilmektir. Bu sanat dalı aslında kendimizi olduğumuz gibi sevmemiz gerektiğini ve kusurlarımızı kabullenerek mükemmel olmaya gerek olmadığını açıkça anlatıyor. Japon kültürünün ait bir sanat dalının bile bu kadar naif olması beni mest etti.

MAVİ SENFONİ**Burhan Cahit Doğançay (11 Eylül 1929 - 16 Ocak 2013), İstanbul****Genel Bilgiler**

Türk fotoğrafçı ve ressam. Doğançay esasen, yarım asır boyunca dünyanın muhtelif şehirlerinde izlediği duvarları sanat eserlerine entegre etmesiyle tanınmıştır. En ünlü tablosu olan Mavi Senfoni, 2009 yılında Murat Ülker tarafından 2,2 milyon TL'ye (1,7 milyon Dolar'a) alınmıştır.

Mavi Senfoni, Burhan Doğançay'ın tablosu. Tablo burhan doğançay tarafından 4 yılda tamamlanmış, mavi çinileri nedeniyle "mavi cami" diye anılan Sultanahmet Camii'nden esinlenilmiştir. Sanatçı uzun yıllar duvarlardaki resim ve grafitilerden beslenirken, Osmanlı'ya dair eserler yapmak istiyor. Bu fikri Mavi Senfoni'de vücut bulmuş, eserde Sultanahmet Camii'nin içindeki çinilerden esinlenmiş. Yani bizim tarihimizin muhteşem devrini temsil eden bir başka sanatsal yapının sanatçının gözünden aktarılmasıdır, Mavi Senfoni.

1987 yılında, Galeri Baraz binasında, tuval üzerine karışık teknikle yapıldı. Aynı yıl, 1. İstanbul Bienali'nde sergilendi; aslında tablo, bienal için yapıldı. Tablo 2009'daki satışıyla 2005-2010 yılları arasında satılan en pahalı Türk tablosudur. Ayrıca Mavi Senfoni tablosu için Kamran İnce tarafından bir beste yapıldı ve bu beste, İstanbul Modern'de Hüseyin Sermet tarafından ilk kez icra edildi.

Satışı

İstanbul Bienali için yapılan tablo, 80'lerin sonunda "düşük bir fiyata" satıldı. Tablo, 2009 yılına gelindiğinde ise Antik A.Ş. tarafından düzenlenen Çağdaş Sanat Eserleri Müzayedesi'nde 2,2 milyon liraya (yaklaşık 1,5 milyon dolar) alıcı bularak satılarak, 2010 itibarıyla son beş yılın en pahalı Türk resmi oldu. Müzayede, Olgaç Artam tarafından yönetildi.

28 Haziran 2012 tarihinde Mavi Senfoni için Kamran İnce tarafından bir beste yapıldı ve bu beste, piyanist Hüseyin Sermet tarafından yorumlandı. Bu projeye, Türkiye'de ilk kez bir resimden ilham alınarak bir müzik eseri oluşturulmuş oldu. Bu projenin hayata geçirilmesini, İstanbul Modern'in şef küratörü Levent Çalıkoglu istedi; İstanbul Müzik Festivali'nin direktörü Yeşim Gürel de Kamran İnce'yi ve icracı olarak Hüseyin Sermet'i önerdi. Piyanist Hüseyin Sermet'e besteyi yorumlama teklifi,

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSİV) ve İstanbul Modern vasıtasıyla gitti.

İcra edilen eserdeki sert, kısa ve vurgusuz disonant akorlar, tablodaki dağınık konileri temsil ederken, piyanonun en bas ve en tiz notaları ile çalınan melodiler, ressamın kanvasındaki arka planı anlatmaktadır. Ayrıca beste, tam anlamıyla atonal bir eser değil.

'Mavi Senfoni'ye beste

Usta ressam Burhan Doğançay'ın 2.2 milyon liraya satılan 'Mavi Senfoni' adlı eseri için Kamran İnce bir beste hazırladı. Eser, İstanbul Modern'de 28 Haziran'da dinlenebilecek

KÜLTÜR SANAT SERVİSİ
Türk resminin en önemli isimlerinden Burhan Doğançay'ın, yarım asır boyunca bir ressamın en yüksek fiyatı satılan eseri İstanbul'da dinlenebilecek "Mavi Senfoni" adlı eseri için Kamran İnce bir beste hazırladı. Eser, İstanbul Modern'de 28 Haziran'da dinlenebilecek

Bence;

Bu tablo uzun süre boyunca çok emek verilerek oluşturulmuş bir eser, bu kadar zaman sonra yerli bir tablonun bu değerlere satıldığını görmek bana göre gurur vericiydi ayrıca bizimde elimizde olan potansiyeli görmemde bana katkı sağladığını söyleyebilirim.

Mavi Senfonisi Bestesi

Çağdaş Türk resminin en önemli isimlerinden Burhan Doğançay'ın Mavi Senfoni tablosundan ilham alan Kamran İnce tarafından bestelenen eser, dün akşam Yıldız Holding'in desteğiyle İstanbul Modern'de müzik severlerle buluştu. Los Angeles Times gazetesi

tarafından, "Modern müzikle bağlantısını koparmadan egzotik kalabilen nadir bir besteci" olarak nitelenen İnce'nin bestesi, piyanist Hüseyin Sermet tarafından icra edildi. İstanbul Modern'de gerçekleşen bu benzersiz deneyim özel olarak hazırlanan web sitesi www.mavisenfoni.com'dan canlı yayınlanırken, mobil cihazlardan da izlendi.(28 haziran 2012)

Youtube'dan bulduğum tek video

-<https://www.youtube.com/watch?v=n5qlodgrO-A>

PİRİNÇ TARLASI SANATI

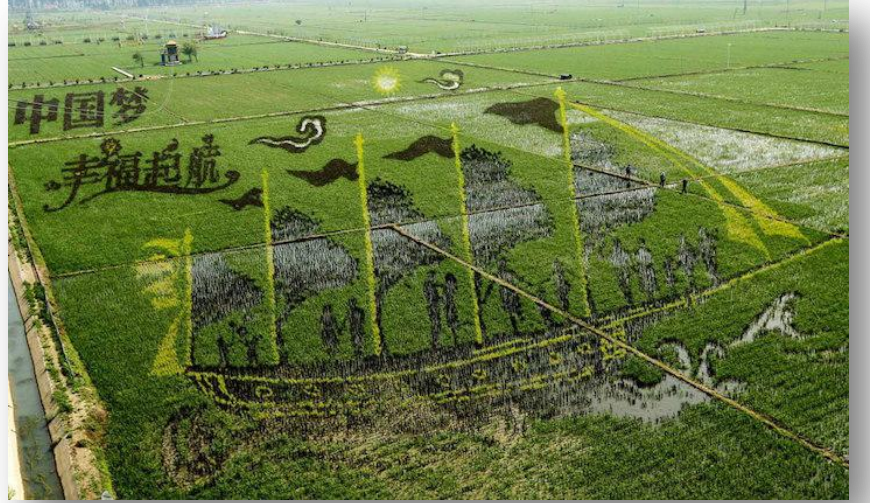
Çin'deki pirinç çiftçileri ekinlerini göz alan 3 boyutlu hem modern hem de geleneksel sanat eserleri oluşturacak şekilde ekiyorlar. Ektikleri bitki esaslı parçalar birbirine o kadar girişik ki adeta tarlalara sprey boyayla yerleştirilmiş gibi gözüküyorlar. Aslına bakarsanız bu muhteşem tasarımlar daha önceden yapılması planılan şeylerdi. Tasarımlar için pirinç fidanlarından farklı renk ve uzunluklarda olacak şekilde büyütülerek faydalanılıyor. Mahsulatın her bir değişik türünün büyüme eğilimini bilmek çiftçilerin detaylı manzaralar, hayvanlar, klasik Çin tanrılarını içeren göze oldukça hitap eden görüntüleri aylar öncesinden hazır etmesine olanak sağlamıştır.

Her yıl pirinç çiftçileri, turistlerin Çin'in Kuzey Doğusundaki Liaoning vilayetine ziyaretlerini sıklaştırmak amacıyla, bu yerel tarlardan değişik desenlerle süslenerek faydalanılması göreviyle görevlendirilirler. Bu

bölge pirinç tarlalarına sanat yaparak kutsanma için dua etmeyi adet haline getirmiş Çin'de Sibeliler olarak bilinen bir etnik gruba ev sahipliği yapar. Bu titizlikle tasarlanmış pirinç tarlaları Çin'deki özgün bir eğlence parkı olan Shenyang'ın bir parçasıdır. 25 dönüm kadar yer kaplayan bu alışılmadık eğlence parkı, pirinç çeltik sanatı için dünyanın en büyük tuvallerinden biridir. Ayrıca Shenyang Parkı ismini Çince 'ye 'Pirinç rüyalarının alanı' olarak çevrilen, 'Inception' filminin adından almıştır.

Japonlarda ise pirinç çeltik sanatı 'Tanbo' ismini alıyor. Japonya'nın kuzeyinde bulunan Aomori kasabesindeki Inakadate köyü çeltik tarlalarına her yıl farklı resimler yapılıyor. Zeminden bakıldığında yeşil çeltik tarlalarının uzunlamasına gittiğini görüyorsunuz ama yukarıdan bakıldığında belki bir Vahşi bir Godzilla ya da Mona Lisa ya da Star Wars film kahramanlarından oluşan figürlere tanık olabilirsiniz.

Inakadate köyünde yaşayan kişilerin sayısı ise 8 bin civarında fakat resimleri görmek isteyenler gediklerinde köyün insan sayısı yarım milyona yakın artış yapıyor.

2 bin yıldır bu tarlada pirinç eken köylüler, 1992 yılında resmi yönetim tarafından tavsiye edilmiş. 100 kadar köylü Tanbo sanatı için çalışmış. O zamanlar pek ilgi görmemiş. Renksiz olan resimler sonraki yıllarda bilgisayar teknolojisi ve renklendirme ile harika iş çıkartmayı başardılar.

Tanbo sanatı geleneklerimizde var diyen Köy muhtarı Koyu Suzuki, yapılacak resmi belirledikten sonra, önce pirinç hasatını gerçekleştirdiklerini Ekim ayı ile Nisan ayı arasında resmin planlamasının yapıldığını, sonrasında da çeltikleri ektiklerini ve ortaya herkesin sevdiği kişiler ya da karakterlerin çıktığını söylüyor. Köydeki ressam ise köy okulunun resim öğretmeni Atsushi Yamamoto. Yamamoto önce bilgisayar çizimi ile tasarımı yapıp sonrasında efekt işlemlerini yapmak için düzene sokuyor. Nisan'dan sonra ekilen çeltik fideleri yaklaşık 6 ay boyunca büyütülüyor. 12 çeltik türü ve 7 farklı renk bulunabiliyor.

Tarlayı izlemenin en güzel zamanı ise çeltiklerin olgunlaştığı ağustos ayı. Resimler en güzel bu ayda beliyor.

2016 yılında gelen turistlerin sayısı ise 350 binlere ulaştığı söyleniyor.

ÇÖP SANATI

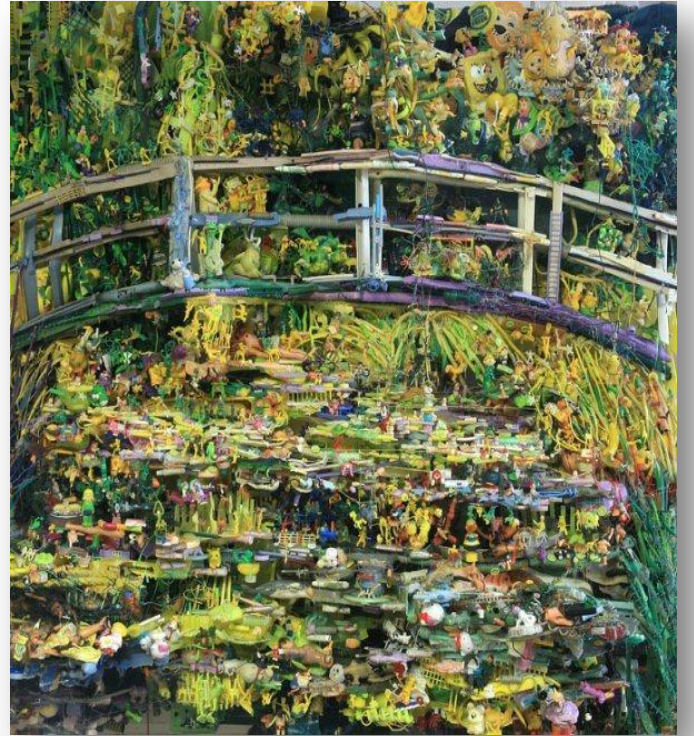
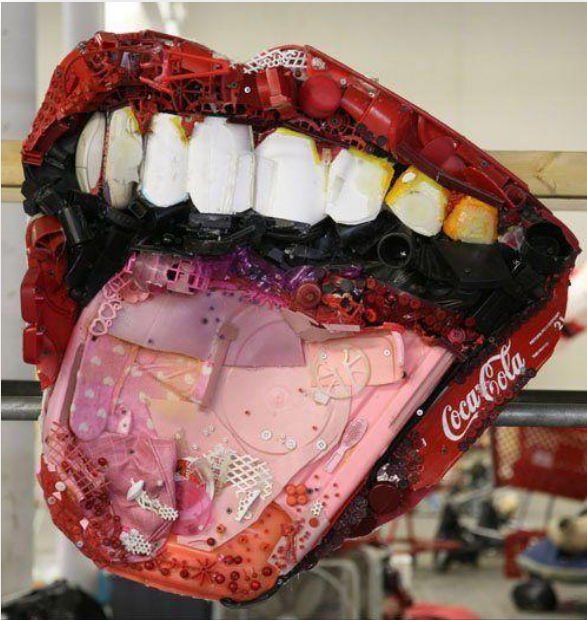
Hayal gücünün ve yaratıcılığın farklı tekniklerle dışavurumuna sanat denir. Bugün sanat terimi birçok kişi tarafından çok basit ve net gözüken bir kavram gibi kullanılabildiği gibi akademik çevrelerde sanatın ne şekilde tanımlanabileceği, hatta tanımlanabilir olup olmadığı bile hararetli bir tartışma konusudur.

Geçmişten günümüze varlığını sürdüren ve yeni ortaya çıkan birçok sanat dalı vardır. Gezegemizi güzelleştiren ve doğamızı koruyan bir sanat dalı var ki önlenemez tüketim hırsına karşı geri dönüşüm konusuna dikkat çekmek için atık maddeleri muhteşem bir sanat eserine dönüştürüyor. Bu sanatın adı geri dönüşüm sanatı ya da kısaca çöp sanatı.

Sanatta atık malzemelerin, hurda metallerin kullanımı 20. Yüzyıl'da başlamış. Hem de bu döneme eser

bırakanlardan biri hepimizin hayranlıkla eserlerini izlediği Pablo Picasso. Picasso, ünlü Boğa Başı heykelini eski bir bisiklet oturağı ve gidonundan yapmış. Tüketim toplumu gibi kavramlara karşı çıkan Dadaistler bu akımın o dönemde öncüleri olmuşlar. Bu sanat kapitalizme ve seri üretimle gelen estetik yoksunluğuna tepki olarak başlamıştır. Günümüzde çok bahsedilemese de oldukça ilgi çekici ve fark edildiğinde neden olmasının dedirten, insanın içinde 'ben de yapabilirim miyim ?' duygusu yaratan doğa dostu sanat olarak kabul görmektedir.

Çöp sanatının tek kuralı; kullanılan tüm malzemenin atıklardan oluşuyor olmasıdır. Bu kurala uyup bir de üzerine yaratıcılığını ekleyen öyle sanatçılar var ki, insanı hem şaşırtıyor hem de büyülüyor.

THE Garbage MUSEUM

Hatta Amerika'da "The Garbage Museum" olarak geçen bir çöpten eserler müzesi bile vardı. Müze, ziyaretçilere atık yönetimi hakkında bilgi sahibi olmalarına ve ziyaretçilerin geri dönüştürülebilir maddelerin ayrıştırma sürecini izlemelerine olanak tanıdı.

En çok dikkat çeken eser, çöpten yapılmış bir dinazor heykeli olan Trash-o-saurus'du. Geri dönüşüm tesisi ve müze 5 milyon dolarlık bir maliyetle inşa edildi ve 1993'te açıldı. 2009 yılında, geri dönüşüm tesisinin sözleşmelerinin 30 Haziran'da sona ermesi ve ekonomik durgunluk nedeniyle müze kapatıldı.

Akıl ve estetiği buluşturarak ortaya konan her çalışma bir sanat eseridir. Ancak sanatın içinde duyarlılık ve sorumluluk da varsa, o eser insanlık adına sanatsal faydaya dönüşüyor. "Her şey bir işe yarar, yaramazsa da sanata yarar !" sözü tam da bu sanat dalını anlatıyor. Tıpkı birinin çöpu, diğerrinin hazinesidir gibi.

DUDAKLARIYLA RESİM YAPAN SANATÇI: Natalie Irish

Dudaklarını fırça rujları ise boya olarak kullanan genç ressam 1982 doğumludur. Kuzey Teksas Üniversitesi'nde seramik sanatları bölümünde okumuştur. Ünlü bir kozmetik firmasının ortaklığı ile gerçekleştirdiği gösterilerde izleyenleri hayrete düşürüyor. Dudaklarıyla resim yapmaya ise lise yıllarında başlamış.

Şu ana kadar dudaklarını kullanarak pek çok portre yaptığını söyleyen Irish, bu sıra dışı çalışmaya nasıl başladığını şu sözlerle anlattı: "Tüm hayatım boyunca parmak izleri kullanarak yaptığım portreleri mümkün olduğunca farklı araçlar kullanarak resim yapmaya çalıştım. Bir gece konsere gidecektim. Dudaklarımı boyadım ve elime aldığım peçeteyi öptüm. Peçetede oluşan izi gördüm ve kendi kendime bununla da resim yapabilirim dedim."

Resim yaparken dudaklarının tahriş olduğunu ve tam olarak nereye dokunduğunu göremediği için dudaklarıyla birlikte gözlerini de oynatmaktan yorulduğunu da belirtti. Yaptığı işe olan ilgisini yüzünü göstererek "Bu benim sahip olduğum tek fırça. Bu yüzden resim yaparken farklı şekiller elde edebilmem için bazen komik mimikler yapmam gerekiyor. Kirli ve zor bir süreç olsa da bunlar yaptığım işin eğlenceli birer parçası." Sözleriyle dile getirdi.

Marilyn Monroe gibi bazı ünlülerin portrelerini defalarca yaptığı ve giderek ustalaştığı bilinen ressam "Bir sanatçı olarak hedefim çalıştığım her eseri bir öncekinden daha iyi hale getirmek." Dedi. Irish, farklı teknikler ve boyalar kullanarak çalışmalarını çeşitlendirmek istediğini belirtti.

ALİŞILMIŞIN DIŞINDA BİR GÜZELLİK ALGISI YARATAN EKSPRESYONİST RESSAM VE HEYKELTIRAŞ FERNANDO BOTERO

Kolombiyalı ekspresyonist ressam, heykeltıraş Fernando Botero, eğitimi İspanya'da San Fernando Güzel Sanatlar Kraliyet Akademisi'nde tamamlar. 1952'de ilk kişisel sergisini açar. Şişman figürlerini üslubunun merkezine oturtan Botero, bunun nedenini şöyle açıklıyor: *"Şişman güzeldir, çünkü şişman insanlar diğer insanların yüzünde hemen bir gülümseme yaratma kabiliyetine sahiptirler, sempattirler bu yüzden resimlerimde şişman figürleri kullanıyorum."*

Kendine özgün tarzı "Boterismo" olarak bilinen sanatçı, insanları, cisimleri derinlik ve hacim katarak çizmekte ve hatta ünlü sanat eserlerini de kendi tarzıyla resmederek toplumun dayattığı güzellik algısının dışında eserler yaratmaktadır. İnsanları, cisimleri derinlik ve hacim katarak çizmekte ve hatta ünlü sanat eserlerini de kendi tarzıyla resmederek toplumun dayattığı güzellik algısının dışında eserler yaratmaktadır. "Güzellik" algısını insanlara sorgulatan, bu algıya yeni bir bakış açısı getiren Botero, insanı neşelendiren ve düşündürten eserleriyle yaşayan en ünlü sanatçılar arasında yer almaktadır.(Kendi portresi yanda)

BOTERO VE ÖZGÜN TARZI

Fernando Botero, toplumun çizdiği güzellik algısından öte, "güzelliği" sıradanlıkta aramayan bir sanatçıdır. Eserlerinde kendi kültürünü ve hayatını da yansıtan Botero, günümüz güzellik anlayışını kendi sanat tarzıyla sorgulamakta, yeniden yorumlamaktadır. Abartılı formlar ve çarpıcı, canlı renkler ile yarattığı eserlerle dünyanın en ünlü yaşayan sanatçılarından biri olmayı başarmıştır. Botero'nun eserleri gibi sanatçı olmaya karar verme hikayesi de alışılmışın dışındadır.

BOTERO'NUN İLK YILLARI

1932 yılında Latin Amerika'da Kolombiya'nın Medellin kentinde dünyaya gelen Botero daha küçük bir çocukken babasını kaybetmiştir. Büyük Buhran'ın etkin olduğu o yıllarda, annesi tek başına 3 çocuğuna bakmak zorunda kalmıştır. Çocukluğu fakirlik ve özgürlük arasında geçen Botero, 12 yaşında dayısının ısrarlarıyla boğa güreşi okuluna kaydolmuştur.

Gerçek bir boğayla karşılaşana kadar matador olma hayaliyle büyüse de, boğayla göz göze geldiği an bu işin ona göre olmadığını anlamıştır. Boğa güreşini de adrenalin, boğanın ritmi ve matadorun hareketleriyle bir şiire benzeten Botero, yaşadığı farkındalıkla sanatın bir başka alanına yönelmiştir. Çocukluğunda resimle, heykelle tanışma şansını yakalayamamış ve hatta gerçek bir sanat eserini 20'li yaşlarda görme fırsatını yakalamış olsa da kendini resimle çok güzel ifade etmeyi başarmıştır. Boğa ve matador figürleri çizmesiyle başlayan sanat yolculuğu, eserlerine kendinden bir parça katması ve alışılmışın dışında özgün imzasıyla bugünkü ününe kavuşmasını sağlamıştır.

SANATININ İLK YILLARI

Her hayat hikayesinin kendine göre zorlukları vardır. Fernando Botero da çocukluğundan beri ekonomik zorluklar yaşamaktadır. Sadece 16 yaşındayken yaşadığı Medellin kentinin en ünlü gazetelerinden biri olan "El Colomiona"da illüstrasyonları yayınlanıyor. Oradan kazandığı parayla Madrid'e taşınıp sanat okumaya başlıyor. Sanat eğitimi İspanya'da San Fernando Güzel Sanatlar Kraliyet Akademisi'nde tamamlıyor. Her ne kadar eserleri çeşitli sergilerde sergilenen ödüllü bir ressamın para kazanamaması kulağa çılgınca gelse de başlarda İspanya'daki turistlerin istediği şekilde kopya resimler yaparak kazanıyor ve zamanla sanatıyla kendi hayatını geçindirmeyi başarıyor. 1969 yılında Almanya'da 5 müzede birden eserlerinin sergilenmesiyle sanat yolculuğunun önü açılıyor.

Abartmayı sevdiğini her fırsatta dile getiren Botero, resimlerini de kendisine göre abartarak çiziyor. İnsan figürleri dışında doğa ve manzara resimlerini de büyütürken, derinlik katarak hacimli resmediyor. 16 yaşından bu yana aynı tarzda çizmesi kendine özgü tarzının oluşmasında yardımcı

oluyor. Eserlerinde 1974 yılında 4 yaşındayken kendi kullandığı arabayla trafik kazasında kaybettiği oğlu Pedro'nun imgesine ve boğa güreşi, matador, sirk, Latin Amerika yaşamı, ölü doğa temalarına da sıkça yer veriyor. Botero'ya göre abartılmış resimler insanları neşelendiriyor ve deforme ettiği abartılı eserleriyle hem düşündürmeyi hem de insana neşe vermeyi başarıyor

BOTERO VE YENİDEN YORUMLADIĞI ESERLER

Fernando Botero'nun eserleri arasında kendi özgün tarzıyla ünlü sanat eserlerini yorumladığı resimler de bulunuyor. Leonardo da Vinci'nin Mona Lisa'sı ve Jan Van Eyck'in Arnolfini'nin Evlenmesi bu eserlerden sadece birkaçı. Eserlerinde kendini, eşini, hayatını, kültürünü ve kendisini etkileyen imgeleri resmeden Botero, derinlik katmayı başardığı abartılı resimleriyle 21. yüzyılın en özgün sanatçılarından biri olmayı başarıyor. Alışılmışın dışında, sıradanlıktan uzak özgün resimleriyle gönülleri fethediyor. Koleksiyon yaptığı eserleri bağışlayan ve Latin Amerika'da dünyanın en önemli müzelerinden bir tanesi olan Botero Müzesi'ni kuran Botero, günümüzde hala eserler vermeye devam ediyor.

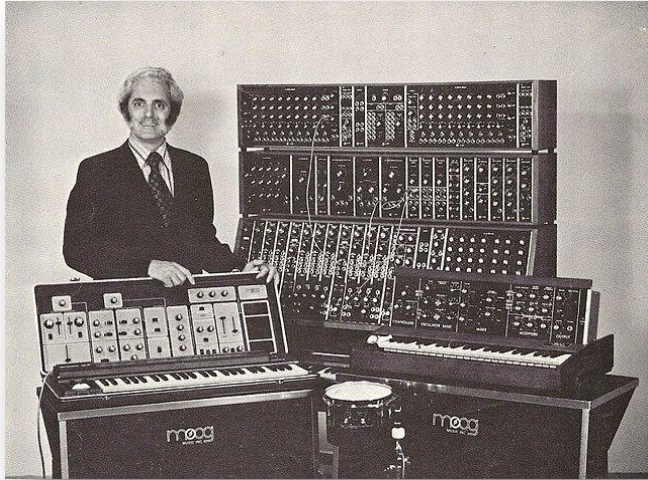

TEMASIZ ÇALINAN MÜZİK İLK ALETİ THEREMİN

Theremin, günümüzde çok az çalmayı bilen sanatçısı kalan ve çalarken temas gerekmeden ilk müzik aletidir. Dünya'nın ilk elektronik müzik aletlerinden biri olarak kabul edilir. İlk elektronik müzik aletidir diyenler de vardır. İsmi mucidi olan Rus Profesör Leon Theremin'den alır, 1928'de mucidi tarafından patenti de alınmıştır. Orijinal adı Termenvox veya Aetherophone'dur. Daha sonra İngilizceleşerek zamanla "Theremin" adını almıştır. Theremin'in ilk makinesi 1917'de SSCB'de "Theremin" (kendisinden sonra) veya "Aetherophone" (eterden sesler) adıyla yapıldı. Heterodyning ilkesi ile kullanılan ilk aletti. Orijinal Theremin, sesi kontrol etmek için bir ayak mekanizması ve ses perdesini değiştirmek için ise bir anahtar mekanizma ile oluşuyordu. Bu ilk örnek 1920'de değiştirildi ve benzersiz bir tasarım oluşturuldu. Kontrolü iki metal anten arasında sağlanıyor, bu antenler aleti çalan kişinin ellerinin pozisyonunu algılıyorlardı. Bir el ile titreşim dalgaları gönderilir diğer el ile de sesin şiddeti ayarlanıyordu. Bu model 8. Moskova Endüstriyel Fuarı'nda halka ilk kez gösterildi. Dönemin Bolşevik lideri Lenin'in de bu aletten temin edip, Léon Theremin'den çalma eğitimi almıştır. Ayrıca aletten 600 adet sipariş ederek yaygınlaşıp tanınmasına gayret göstermiş, Avrupa'da tanınması için önayak olmuştur. Lenin bu tip buluşların komünizmin güçlenmesine yararı olacağına inanıyordu ve Theremin'i destekleyip Rusya'daki bilimsel gelişmelerin reklamını da yapmak amacıyla diğer ülkelere gönderdi. Gittiği yerlerde üstün çalış tekniği ve enstrümanın büyümesi sayesinde büyük bir ilgiyle karşılandı. Örneğin Paris Operası'nda çaldığında polis, üstün performans ve atmosferden etkilenen dinleyicileri zorlukla kontrol altına alabilmişti. Theremin Bilim-kurgu ve

Korku filmlerinde sıkça kullanılmıştır. Yapılışından bu yana ilginç ve kendine özgü bu enstrümanla birçok müzisyen ve fizikçi ilgilenmiştir. Jerry Lewis, Cary Grant, Vladimir Lenin, Albert Einstein, Igor Stravinsky theremin çalmış ya da çalmayı denemiş kişilerdendir.

Robert Moog Synthesizer 1960'lı yıllarda sıkça kullanılmaya başlanan Synthesizer'in babası Robert Moog, küçük bir çocukken duyduğu thereminin sesinden etkilenip hobi olarak elektronik müzikle ilgilemeye başlamış ve kendi kendine theremin yapmaya çalışmıştır. Robert Moog Synthesizer'ın tasarımında büyük ölçüde thereminden esinlenmiştir. Theremin sanat müziklerinde ve rock gibi popüler müziklerde de kullanılır.

Kemanı andıran tınısı ile koyu soprano ses tonuna yakın olan theremin, gerilim filmleri için eşsiz bir enstrüman olmuştur. Keza Alfred Hitchcocks'un Spellbound filminde mistik gerilim duygusu theremin tınılarıyla yoğunlaştırılmıştır.

Moog'un yaptığı SYNTHESİZER günümüzdeki hali

PEKİ BU GİZEMLİ ALET NASIL ÇALIŞIR?

Elektromanyetik dalgaların fiziki hareketlerle kontrol edilmesiyle sesler çıkarılır. Kontrolü iki metal anten arasında sağlanmaktadır, aleti çalan kişinin el pozisyonları bu antenler tarafından algılanır. Bir el ile titreşim dalgaları gönderilirken diğer el ile de sesin şiddeti ayarlanır. Elektrik sinyalleri Theremin üzerinde büyütülür ve bağlı olan hoparlöre iletilir. Theremin çalarken en ufak bir el titremesi ya da şiddetin ayarlanması sırasında yanlış bir hareketle tüm ahenk bozulabilir. Bu sebeplerden dolayı Theremin çalınması en zor enstrümanlar arasındadır.

THEREMİN DENİLİNCE AKLA GELEN ÖNEMLİ İSİMLER

Robert Moog

Elektronik müziğin babası olarak bilinen Moog, 1948 yılında Theremin yapmaya başlamış ve enstrümanı daha da geliştirerek ileri bir seviyeye taşımıştır. Şuan “Moog Theremin” dünyanın en çok tercih edilen Theremin markasıdır.

Clara Rockmore

Gelmiş geçmiş en büyük Theremin ustası ise Clara Rockmore'dir. Aslında keman virtüözüdür ve Thereminden çok etkilenmiştir. Theremin'in ciddiye alınmasını ve yayılmasını çok istemiştir. Theremin'in virtüöz icracısı olarak müzik tarihinde eşsiz bir yere sahip. **Leon Theremin**, enstrümanının daha fazla menzil ve hassasiyet ekleyen Rockmore için özel bir versiyonunu yaptı. **Rockmore bazen başarılı piyanist olan kız kardeşi Nadia Reisenberg** ile konserler verirdi. Dünya üzerinde Theremin'i en iyi çalan kişi olarak kabul edilir ve yaygınlaşmasında çok emeği geçmiştir. Vefatından sonra 2006 yılında “Clara Rockmore's Lost Theremin” albümü yayınlanmıştır.

Cihan Gülbudak

Bir diğer Theremin sanatçısı ise Cihan Gülbudak. Theremin onun için yeniden müziğe tutunma nedenidir. Nedenini ise kendi deyiimi ile aktaralım; “Mecup, 2006 yılında, o vakte kadar kaydettiğim sokak ve çeşitli gürültülerle yaptığım ses

kolajları olarak hayat bulmuş bir projeydi. Enstrüman çalmayı çok istedim, çok da denedim, ancak benim de sonradan öğrendiğim bir hastalık “dokunmama” engel oluyordu. Pek çok enstrüman, tellerinde ya da cilalarında nikel ya da krom veya bunların alaşımını barındırıyor. Bu maddelere alerjim olduğu için bir enstrümanı ustalaşacak kadar etüt edemedim. Uzun süren temaslarda cildim su topluyor, kaşınıyor ya da tehlikeli biçimde kızarıyordu. Bu yüzden, uzun zaman sadece ses kaydettim. Daha sonra bu seslerin formunu bozarak müzik yapma yoluna gittim. Hayatımda müzikle ilgim sadece bu olacak sanırken Theremin'i keşfettim ve sonrasında Theremin hayatımın yarısı oldu. Ve sanırım uyumsuz bir tip sayıldığımdan hep tek kişilik bir proje oldu Mecup.”

THEREMİN'İN KULLANILDIĞI BAZI ALANLAR

Etkileyici sesinden dolayı bilim kurgu, korku ve gerilim tarzı filmlerin alt yapı müziklerinde kullanılmıştır. Film sektöründe ilk olarak 1931 yılında Rus besteci Dmitri Shostakovich'in “Odná” adlı yapımında film müziği olarak kullanılmıştır.

Theremin 1940 yıllarının sonlarından itibaren popüler müzikte de birçok müzik grubu ve sanatçı tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Bazı video oyunlarında oyun müziği olarak kullanılmıştır. Rock ve Elektronik müzikte de kullanılan Theremin sesiyle büyülemeye devam ediyor.

Alexandra Stepanoff, 1930'da NBC Radyosunda Theremin çalıyor. ABD'ye göç etmiş bir Rus, eski konser şarkıcısı, Theremin'in ABD'deki ilk öğrencisiydi.

DRIFTWOOD SANATI

Driftwood kelime anlamı olarak dalgaların karaya attığı oldun demektir. Bu odunlar nehirlerle denize ulaşırken sürüklenme ve çarpmaların etkisiyle değişime uğrarlar ve zımparalanmış gibi olurlar. Kumsala çıkan irili ufaklı parçaların şekilli olanları toplanır, çalışılacak yere götürülür. Üzerindeki kum ve tuzu yıkanarak temizlenir ve güneşli bir ortamda kurutulur.

Sonrasında büyüklük küçüklüklerine göre ayrılırlar. Bazen tek başlarına bazen de birkaçı bir araya getirilerek çeşitli objeler oluşturulur. Bu objeler genellikle belli bir kalıp içinde olmazlar ve soyuttururlar. Bu sanat "Driftwood Sanatı" olarak isimlendirilir. Bu işin zor olan kısmı ise ham maddesi olan ağaç dallarının herhangi bir yerden satın alınamaması. Vakit ayırmak, sahil ve nehir kenarlarını arayarak teker teker toplanmaları gerekmesi. Bu işi yapan kişilerin eline düşen bu odun parçaları birer sanat eserine dönüştükten sonra zevkli insanların evini deniz kokulu dekorasyon malzemeleri olarak süslüyorlar. Hatta bu odun parçalarından yapılan mobilyalar bile var.

Her ne kadar pek bilinmese de ülkemizde ve dünyada bu sanat ile uğraşan birçok insan mevcut ve hepsi de birbirinden güzel işler ortaya çıkarıyor. Jeffro Uitto da bu isimlerden bir tanesi. "Knock On Wood" ismini verdiği atölyesinde sanatını sürdürüyor. Aklındaki bütün fikirleri hayata geçirebilmem için en az 300 yaşına kadar yaşamam lazım diyen sanatçı lise yıllarından beri ahşap işleriyle uğraşıyor. Kimi zaman hayvan figürleri, kimi zaman mobilyalar bazen de kemer gibi mimari eserler üretebiliyor.

TIR ŞOFÖRLÜĞÜNDEN SANAT ATÖLYESİNE: DURUL BAKAN

Birbirinden güzel ve tamamen geri dönüştürülebilir eserleri tüm dünya tarafından büyük ilgiyle karşılandı.

Almanya, Yunanistan, Tayvan, Dubai ve Katar gibi birçok yabancı ülkede sanatseverin eserleri ses getirdi. Ortaya çıkardığı eserleri İnan Kırış gibi ünlü iş insanları da satın aldı ve bunun yanı sıra çevre projeleri uygulayan kurum ve kuruluşlardan da ilgi görüyor. "Bir süre kendimi tanıma yoluna gittim. Ticaret yapamayacağımı anladım. Sorgulayan ve çok okuyan bir kişiliğim var, hayalperest bir insanım. Bir arayış içindeydim ancak heykel yapayım arayışında değildim. Deniz kenarlarına ve kanyonlara gidiyor orada saatlerce düşünüyordum. Düşünürken de bu ağaç parçalarını gördüm bunların estetik durumları, şekilleri beni çok etkiledi. Bunları toplamaya başladım bir gün bir baktım ki bir kamyon dolusu odunum var."

Burdur'da 7 yıl önce şoförlüğünü de yaptığı tırını satıp aslında başta hobi olarak uğraştığı heykeltıraşlığı kendine meslek edinen Durul Bakan, özellikle İodos sonrası deniz kenarı ve kanyonlardan topladığı odun parçalarıyla devasa boyutlarda heykeller yapıyor.

Evli ve iki çocuk sahibi 47 yaşındaki Durul Bey, 12 yıldır icra ettiği meslek olan tır şoförlüğünü lojistik sektöründe beklediği ekonomik geliri bulamayınca 2011 yılında bıraktı ve kendisine ait tırı sattı.

Ticaretin mizacına uygun olmadığını düşünen Bakan, elindeki tüm birikimle küçüklüğünden beri tutkunu olduğu heykel sanatına yöneldi ama bu yola tüm dünyanın alışık olmadığı bir şekilde baş koydu.

Antalya'da deniz kenarı ve kanyonlarda gördüğü odun parçalarını çivi tabancasıyla birbirine sabitleyerek ortaya at, boğa, kartal başta olmak üzere birçok hayvan ve insan figürleri çıkardı.

Pek çok insana bu şekilde umut veren, pes etmemeyi gösteren, hayatta her şeyin mümkün olabileceğini ve bunu da sanatı kullanarak anlatan Durul Bey, heykellerini yaptığı hayvanların anatomik özelliklerinin gözlemini dahi yaptığını ve yaptığının aslında ona neşe kaynağı olduğunu, bu sanatı icra ederken bir çocuğun oyuncaklarıyla oynarken yaşadığı mutluluğu paylaştığını söylemiş. Elindeki siparişlerden dolayı çok yoğun olduğunu, bir eserin bir buçuk aydan önce bitmediğini, bugüne kadar yaptığı en düşük ücretli eserin 23 bin, en yüksekine ise 150 bin liraya sattığını belirten Durul Bey, çalışmalarında oyma, kesme, biçme olmadığını, her şeyin bir ritim halinde geliştiğini sözlerine eklemiştir.

HİPERREALİZM

Hiperrealizm; gerçeklik algımızla oynayan ve bize bir fotoğrafmış hissi veren resimlerdir. Ressam, öyle gerçekçi fırça darbeleri yapar ki fotoğraf mı çizim mi ayırt edemezsiniz. Gelen ışığın açısı, kırılmalar gerçeğinden farksız, kusursuz bir şekilde çizilir. 60-70'ler Amerikası'nda ortaya çıkmış bir akımdır. Postmodern ve hatta çağdaş sanatlar arasında değerlendirilebilecek bir sanat türüdür. Çok sayıda temsilcisi vardır. Günümüzde usta sokak sanatçıları bile hiperrealizmi kullanmaktadır. Hatta sadece resimlerde değil, hiperrealizmi heykellerde de kullanan sanatçılar vardır. Koleksiyoncular hiperrealist çalışmalara rağbet etmektedir.

Hiperrealizmin en önemli temsilcilerinden Alyssa Monks bu akımı kullanmakta ki amacını şöyle ifade ediyor: *"Benim amacım bir fotoğrafı yeniden yaratmak değil, dinamik ve keyifli bir resim tadı yakalayarak, o resmin, kendisine yaklaşıldığında yavaşça ayrılan bir illüzyona dönüşmesi."* Eserlerine bakınca illüzyondan kastını daha iyi anlayabiliyorsunuz.

Genellikle insan yüzleri kullanılan bu akım; eseri inceleyen kişi için alışılmışın dışında adeta bir illüzyon etkisi gösteriyor. Bu eserleri meydana getiren sanatçıların yeteneklerine hayran olmamak elde değil. Bir de bu akımı fırçalarla değil de heykel olarak yapanlar var ki olağanüstü bir yeteneğe sahip olduklarına hiç şüphe yok. İşte o heykellerden biri:

Hiperrealizm sanatın sadece bir resimden ibaret olmadığını güzel bir kanıttır. Sanatı basit bir fırça darbesi, birkaç notanın birleşmesi ya da hamurla oynamak olarak gören insanların görmesi gereken bir sanat akımı olduğunu düşünüyorum. Hem sanatçının hem de inceleyen kişinin sınırlarını zorlayan, gerçeklik algısıyla oynayan ve insanı kendine hayran bırakan mükemmel bir illüzyon...

ERTUĞRUL SÜVARİ ALAYI KÖPRÜDE, FAUSTO ZONARO'NUN 1901 TARİHLİ TABLOSU.

II. Abdülhamit (1876-1909) tarafından kurulan ve atlarının tamamı beyaz olan Ertuğrul Süvari Alayı'nın Galata Köprüsü'nden uğurlanışını gösterir. Zonaro'nun Galata Köprüsü'nden Cuma günleri geçen Ertuğrul Süvari Alayını gördüğünde çok etkilendiği ve bundan sonra her Cuma köprüye alayın geçiş saatinde giderek eskizler yaptığı bilinir. Tabloda alayın geçişini izleyen bir kadın ve çocuk da resmedilmiştir. Bir duman bulutunun arkasından bütün anıtsallığıyla Yeni Cami görülür.

Padişah, tahta çıkışının 25. yıldönümü kutlamaları nedeniyle saraya gelen ve tabloyu görüp çok beğenen Fransız Meclis Başkanı Paul Deschanel'e sarayın duvarındaki tabloyu armağan ettikten sonra ressamı aynı kompozisyonda ikinci eseri sipariş etti. Eser, ressamın 1896 tarihli tablosu ile aynı kompozisyondadır. 1896 tarihli tablo, padişah II. Abdülhamit'e sunulmuş ve çok beğenen Sultan onu Yıldız Sarayı'na astırmıştı. Söz konusu eserin, Zonaro'nun Osmanlı sarayına saray ressamı olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Eserin ilkinden farkı; ilk tabloda yalın ayaklı çocuk ve çingene kadınların, padişahı daha çok memnun etmek için yenisinde iyi giyimli olarak resmedilmesidir.

Ayrıca bu tabloya ressam kendisi ve eşi ile ve Serasker Rıza Paşa, alayın önündeki süvari olarak resmedilmiştir. Zonaro'nun başyapıtlarından biri olarak kabul edilen bu resim padişah tarafından çok beğenilmiş ve sanatçı Mecidi Nişan ile ödüllendirilmiştir.

Yalnız ressamın yaptığı ilk versiyon dışında bir de ortadaki versiyon vardır. Üstteki versiyon şu an Dolmabahçe Sarayında sergilenmektedir.

MAĞARALARI BİRER SANAT ESERİNE DÖNÜŞTÜREN ADAM: RA PAULETTE

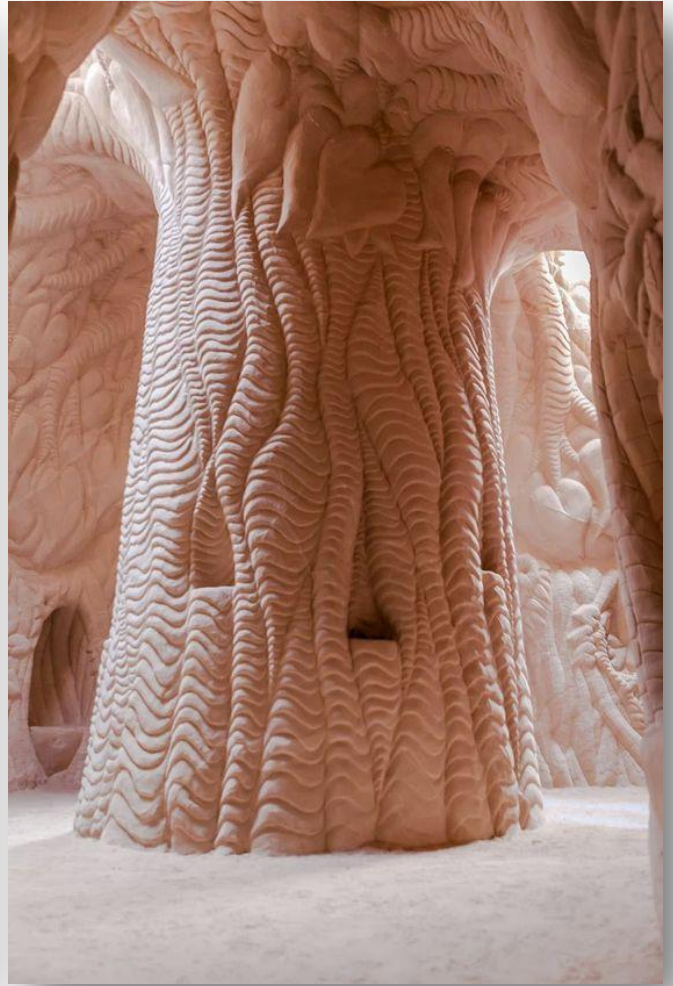
Amerika'nın New Mexico eyaletinde yaşayan Ra Paulette hayatının neredeyse yarısını mağaraları oyarak geçirdi. Kendi benliğini tanımak, hayatı yaşayarak öğrenmek isteyen Ra okulunu bıraktı ve 39 yaşında hayattaki en büyük tutkusunu buldu. New Mexico'da mağaraları oyarak sanat eserlerine dönüştüren Ra, yönetmen Jeffrey Karoff'un ilgisini çekti. Karroff 3 yıl boyunca Ra Paulette'yi gözlemledikten sonra 2013 yılında "Cavedigger" adlı, Ra Paulette'nin hayatını ve mağara oyma sürecini anlatan bir belgesel yayınladı. Belgesel kısa sürede pek çok kişinin ilgisini çekti ve çeşitli adaylıklar alıp ödüller kazandı.

Kendisini bir sanatçı olarak değil de merak algısını tutkulu bir biçimde betimleyen biri olarak tanımlayan Ra Paulette'nin eserleri, gören herkesin nefesini kesiyor. Bu mağaraları bu kadar değerli yapan nedenlerden biri de tamamen el emeği olmaları. Ra bu mağaraları oyarken hiç bir elektrikli alet kullanmıyor. Sadece balta, kürek gibi el aletleri kullanıyor ve köpeği ile birlikte yalnız çalışıyor. Bu sebeplerden

dolayı bir mağarayı bitirmesi iki yılı alabiliyor. Ama Ra tutkun olduğu bu işi yapmaktan her zaman zevk aldığını söylüyor.

Ra hakkındaki bir diğer ilginç bilgi ise daha önce hiç mimarlık veya heykeltıraşlık için bir eğitim almaması. Bir röportajında mağaraları oymaya başlamadan önce herhangi bir plan yapmadığını oymaya başladığı zaman kendisine ilham geldiğini, en büyük ilham kaynağının ise doğa olduğunu söylüyor. Ra eserlerini para için yapmadığını söylüyor. Onun en büyük amaçlarından biri yer altındaki bu mağaralarda, insanların benliklerine dönüp, içlerindeki huzuru bulabilmeleri. Ra'nın yaptığı bu mağaralar şu an önemli bir turizm değeri kazanmış durumda. Mağaralardan bazıları şahsi olarak kullanılsa da bir kısmı halka açık ve meditasyon, müzik tedavisi gibi amaçlar için kullanılıyor.

DADAİZM

Dada, Dadaizm veya Dadacılık I. Dünya Savaşı yıllarında başlamış kültürel ve sanatsal bir akımdır. Ancak sadece 6 yıl varlık gösterebilmiş ve 1922'de etkisini kaybetmiştir.

Dada Dünya Savaşının barbarlığına, sanat alanındaki ve gündelik hayattaki entelektüel katılığa ve erotizme bir protesto olmuştur. Mantıksızlık ve var olan sanatsal düzenlerin reddedilmesi Dada'nın ana karakteridir.

Jean Arp, Richard Hülsenbeck, Tristan Tzara, Jacques Magnifico, Marcel Janco ve Emmy Hennings'in aralarında bulunduğu bir grup genç sanatçı ve savaş karşıtı 1916 yılında Zürih'te Hugo Ball'ın açtığı kafede toplandı. Dada bildirisi de burada açıklandı.

Dada isminin nereden geldiği konusunda kesin bilgi olmamakla beraber Fransızca'da oyuncak tahta at anlamına gelen "Dada" bu kişilerin yarattığı edebi akımın ismi olarak seçildiği yönünde bir görüş vardır.

Bu akım, dünyanın, insanların yıkılışından umutsuzluğa düşmüş, hiçbir şeyin sağlam ve sürekli olduğuna inanmayan bir felsefi yapıdan etkilenir. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından gelen boğuntu ve dengesizliğin akımıdır. Dada'cı yazarlar, kamuoyunu şaşkınlığa düşürmek ve sarsmak istiyorlardı. Yapıtlarında alışılmış estetikçiliğe karşı çıkıyor, burjuva değerlerinin tiksinciliğini, pisliğini, iğrençliğini, berbatlığını, rezilliğini vurguluyorlardı. Dadaistler, bilinçli irrasyonellikle eserler ortaya koydular. Cephede binlerce insan ölür ve yaralanırken estetik içeren şeyler yapmanın manası yoktu. Yaptıkları bütün eserler bir "saçmalık" taşıyordu fakat yaptıkları her şeyin ortak noktası eleştiriydi. Onlara göre doğada mana olmadığına göre sanatta da olmamalıydı. Bu yıkıcı ortam elbette dadaizmi sadece sanat karşıtlığına değil sistem karşıtlığına da itmiştir. Çoğu anarşist olan Dadaist yazarlar yaptıklarıyla "burjuva değerlerin" iğrençliğine dikkat çekmişlerdir. Bu yıkıcı devrimciliğin yanında herhangi bir sistem önerisi getirmemişlerdir. Tristan Tzara "Dadanın Hiçbir Anlamı Yoktur" yazısında "Sistemlere karşıyım, sistemlerin en kabul edilebilir olanı, ilke olarak hiçbir sisteme sahip olmamaktır." demiştir. 1922 yılından sonra zamanla eski etkisini yitirmeye başlayan dadaizmin önemli sanatçıları ise şunlardır;

- Tristan Tzara
- Hugo Ball
- Jean Arp
- Marcel Duchamp
- Francis Picabia
- Hannah Höch
- Sophie Taeuber-Arp
- Marcel Janco
- Raoul Hausmann
- Kurt Schwitters

Bu sanat akımı ortaya çıkmadan önce Marcel Duchamp, Paris'te başlayıp New York'ta devam ettiği ve geliştirdiği "Ready Made" (hazır ürün kullanımı) tarzıyla, geleneksel sanata karşı bir anlayış ortaya koymuş ve zamanla bu hareketler Dadaizme kaynaklık ederek akım içerisinde yerini almıştır. Duchamp, kavramsal iletişimi vurgulamış, farklı ihtiyaçlar

için üretilen fabrika ürünlerini çeşitli malzemeler ile birleştirmiş ve asıl ürünün geleneksel gerçekliğini yıkmıştır.

Dadaistler neredeyse sanatın tüm alanlarında, büyük eserler üzerinde değişiklik yapıyorlar, orijinal ürünün üzerine farklı malzemeler ile eklemelerde bulunuyorlar ya da ihtiyaçlar doğrultusunda üretilen hazır kullanım ürünlerini alıp çeşitli malzemeler ile birleştirip farklı bir ifade şeklinde sanat eseri olarak sunuyorlardı. Kullanım için üretilmiş olan fincan ve tabağın kürkle kaplanması dikkat çeken örnekler arasındadır.

Meret Oppenheim,
"Kürkle Kaplı Fincan
ve Tabağı", 1923

BİLİNMEYEN SANATLAR: KÖPEKLİ DANS YARIŞMASI

Sanatın ne kadar çok dalı, çeşidi olduğunu hepimiz biliyoruz ama bu sanat dallarından kaçını biliyoruz? Resim, dans, heykeltıraş, mimari, müzik.... Ve daha niceleri.

Ben bugün dans çeşitlerinden yarışmaları düzenlenen "Köpekli Dans"ı tanıtmak istiyorum.

Köpekli dans spor müsabakalarına benzer yarışmaları düzenlenen bir dans çeşididir. Bir köpek partner ve kişinin üç dakikalık dans şovudur. Sahipler köpeklerini sıkı bir eğitimle eğitip onlara uygun dans hareketlerini öğrettikten sonra kendileri de bu hareketlere uygun birkaç hareket ekleyip koreografiler oluştururlar. Müzik eşliğinde köpeğin duyacağı şekilde komutlar vererek kendileri ile eş zamanlı köpeklerin de hareketleri yapması sağlanır. Koreografiye uygun kostümler giyilir. Jüriler değerlendirirken köpeğin komutları dinlemesini, havlamamasını(ki köpeğin yarışma esnasında havlaması büyük bir eksi olarak görülür), hareketleri uyumlu yapmasını değerlendirir. Aynı şekilde kişinin de yaptığı dans ve köpekle uyumu çok önemlidir. Köpekler çoğunlukla kişilerin kendi köpekleri olur fakat tabii ki sadece partner olanlar da vardır. Bu sanatı icraat eden ve yarışmaları uzun süredir başarılı şekilde kazanan ülkelerden biri Rusya'dır. Dünya çapında düzenlenen yarışmalara birçok ülke katılmaktadır.

İzleyenler için hem keyifli bir görüntü ve şov oluşturur hem de köpeğiniz ile bağınızı güçlendirir köpekli dans.

Avrupa'da düzenlenen köpek dans yarışmasına Kanada ve birçok Avrupa ülkesinden onlarca yetenekli köpek ve sahibi katıldı. İlk olarak ABD'de düzenlenen 'Köpek Dansı' adlı yarışmanın katılımcıları, hem serbest hem de diğer kategorilerde danslarıyla jüri önüne çıkıyor. Bu yılki yarışmada serbest dans kategorisinin şampiyonu Norveçli bir köpek, 'Müzikle dans' kategorisinin kazananı ise İtalya'dan katılan bir köpek oldu. Yarışma, köpeklerin hem komut dinleme ve uygulama becerilerini hem de sahipleriyle kurdukları iletişim bağıni sergilemelerini sağlıyor.

Edebiyat sanatı geçmişten günümüze birçok millet tarafından farklı farklı ortamlarla ilgilenilmiş ve ilgilenmekte olan bir sanattır. Edebiyat sanatı fonetik sanatlar grubunda müzik sanatı ile birlikte yer almaktadır. Günümüze kadar yapılan edebi çalışmalar kültürel ve siyasi ilişkiler sonucu ortaya çıkmışlardır. Edebiyat aynı zamanda birçok bilim dalı ve sanata da yardımcı olan bir sanattır. Mesela şiirler müzik sanatına yardımcı görevde bulunurlar. Makale türü yazılar ise birçok bilim dalına yardımcı olur. Edebiyat aynı zamanda kültürü de yansıtır. Çünkü o edebi olarak halkın neler ile uğraştığı, neler yaptıkları vb. unsurları anladığımız sanatlardan biridir edebiyat.

Edebiyat geçmişten günümüze birçok millet tarafından ele alınmış bir sanattır. İlk başta sözlü edebiyat olarak başlamıştır. Edebiyat gerek Türk kültüründe gerek başka milletlerin kültürlerinde şiirler, destanlar gibi her ulusta bulunan sanat eserleri ile başlarken. Türklerde özel olarak sagular ve savlar bulunmaktadır. Yazının bulunmasıyla birlikte ise yazılı edebiyat başlamıştır. Türklerde ilk edebi yazının Orhun Hitabeleri olduğu bilinmektedir. Sümerlerin Gilgamiş destanı ise dünyadaki ilk bilinen yazılı eserdir.

Milattın başlarında ise Roma İmparatorluğu'nda Yunan Alfabesinden esinlenerek Latin Alfabesi ortaya çıkmıştır. Bu da Roma İmparatorluğu'nda edebiyatın gelişmesini sağlamıştır. Latin Alfabesiyle yeni yeni eserler ortaya çıkmıştır. Bu eserlerin çoğu aslında Yunanlara ait olan eserlerin Latince versiyonları şeklindedir. Çin'de ise 1750 MÖ'lerde bir edebiyat tarihi başlamıştır. Genel olarak eserlerin ortak yanı Budizm, Taoizm, Konfüçyüsçülük gibi alanlarda sanat eserlerini yazılmıştır. Aynı zamanda yakınındaki Kore Prensliklerini de etkilemiştir.

Arap Edebiyatı ise İslam'ın yayılışı ile gelişmiştir. Bu dönemde hem birçok kelime Arapçaya eklenmiş ve birçok yazı türlerini kazanmış bir edebiyattır Arap Edebiyatı. Arap Edebiyatı birçok milleti etkileyen bir edebiyattır. Etkilenen milletler ise: Persler, Türkler, Urdular, Berberiler vb. milletler etkilenmişlerdir.

Avrupa Edebiyatı ise aralında en geniş olanları. Çünkü tarihte birçok savaş vermişler ve aynı zamanda kültürel etkileşimleri de bu sayede çok fazla olmuştur birbirleri arasında. Hatta geçmişten günümüze kadar bile Avrupa dışında birçok milletlerin edebiyatları da Avrupa edebiyatından etkilenmiştir. Avrupa edebiyatının doğum yeri olarak hep Yunanistan gösterilir. Hatta bu yüzden her Avrupa dillerinde ve çoğu dilde Yunanca en az bir kelime vardır. Roma İmparatorluğu ile gelen Latin Alfabesi çoğu Avrupa dilinin yazı sistemi olur ve bundan sonra onu kullanmaya başlarlar. Önce Roman dilleri bu alfabeyle geçiş yapar. Hatta Latin ve Yunan Alfabelerinden etkilenen yeni bir alfabe daha ortaya çıkar: Kiril Alfabesi. Kiril Alfabesi Slavlar tarafından Doğu Avrupa'da boy göstermiş bir alfabedir. Geçmişte birçok dil bilimci ve yazar kendi edebiyatlarına katkı sağlamış ve çoğu günümüzde birer klasik haline bürünmüşlerdir.

Örneğin:

İngiltere'de: William Shakespeare, Charles Dickens, Lewis Carroll, Charles Darwin, günümüzden ise J. K. Rowling

Fransa'da: Victor Hugo, Guy de Maupassant, Marcel Proust ve Voltaire bu vb. yazarlar varken

Avrupa'da: Johann Wolfgang Goethe, Dante Alighieri, Platon, Miguel de Cervantes, Lev Toljsoy gibi yazarlar yer almaktadır.

Bu yazarlar tarihin belirli zamanlarında yer almış ve kendi kültürlerine ve dünya edebiyatına katkıda bulunmuşlardır. Türk Edebiyatı ilk başta sözlü olarak başladıktan sonra Göktürk Alfabesiyle birlikte yeni yeni yazıtlar ve eserler yazılmaya başlanmıştır. Aynı zamanda Çin Edebiyatı'ndan çok etkilenmişlerdir. Bu zaman sürecinde Eski Türkçeye ve Çinceye birbirinden birçok kelime eklenmeye başlamıştır. Bu süreçte Moğollarla da sanatsal ilişkileri de olmuştur.

Daha sonra İslamiyet'in Kabulü ile Arap ve Fars Edebiyatlarından birçok eser ve aynı zamanda sözcükler almıştır. Bu süreçte Türkler Alfabelerini Arap-Fars Alfabesine çevirmişlerdir. O zamandan bu zamana birçok yeni tür ve yeni eserler ortaya çıkmıştır. Örnek olarak: Kaside, Gazel, Şarkı vb. nazım türleri ortaya çıkmışken, Su Kasidesi, Aslı ile Kerem gibi birçok eser ortaya çıkmıştır. Bu dönemde yaşamış ve eser vermiş kişilere örnek olarak Fuzuli, Yusuf Nabi, Mevlana gibi sanatçılar örnek olarak verilebilir. Tanzimat Dönemi'ne kadar ise Türkler Arap-Fars Edebiyatı etkisi altında kalmıştır.

Tanzimat Dönemi'nde ise yavaş yavaş batı etkisinde kalmaya başlamışlardır. Bu sebeple Fransızca, İtalyanca ve İngilizceden sözcükler almaya başlamışlardır. Bu dönem ise Batı Etkisinde Gelişen Edebiyat dönemidir ve bu dönem boyunca roman, hikâye gibi edebiyat eserlerinin türleri çıkmaya başlamıştır. Aynı zamanda bu dönem birçok yazar ve eserleri çıkmıştır. Yazarlara örnek olarak Namık Kemal, Ziya Paşa gibi isimler boy gösterirken, eser bakımından ise Küçük Şeyler, Kissadan Hisse gibi eserler ortaya çıkmıştır.

Bu Batılılaşmaya ve Araplaşmaya tepki olarak Milli Edebiyat dönemi ortaya çıkmıştır. Bu dönemde çoğunlukla Türkçe kelimeler ve Türkçeleşmiş kelimeler kullanılmıştır. Bu dönemde yazar olarak Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Halide Edip Adıvar-İlk kadın Türk yazar-, Mehmet Fuat Köprülü gibi isimler var iken, eser olarak Yalnız Efe, Efruz Bey gibi eserler yazılmıştır. Bunun ardından ise günümüzde bile halen devam eden Cumhuriyet Sonrası Edebiyat dönemidir. Bu dönemdeki yazarlar genel olarak Milli Edebiyat Dönemi yazarları ile aynı yazarlardır. Eserler bakımından ise Çalıkuşu, Yaprak Dökümü, Sodom ve Gomora, Nutuk gibi eserler yazılmıştır. Bu dönemdeki en büyük fark ise Arap-Fars Alfabesi değiştirilerek bugünkü Latin Alfabesine çevrilmiştir. Bu aynı zamanda birçok insanın Türkçe okuma ve yazmasına aynı zamanda Türk Edebiyatına olan ilgiyi teşvik etmiştir. Bu dönemde ise Atatürk tarafından kurulan Türk Dil Kurumu ile Türkçeyi korumayı hedeflemiştir. Türk Edebiyatı günümüze kadar birçok değişikliğin altında kalmış bir edebiyat.

AZRA BAYINDIR

TOPLUMDA KÜLTÜR HAKKI VE KÜLTÜR AKTARIMI

Kültür Hakkı : Kendi birikimi ile toplumun kültürel yaşamına özgürce katılma hakkına ve bu kültürü gelecek nesillere aktarabilmek için eğitim hakkını kapsar. Yine de kültürel olarak sınıflanmayan diğer birçok hak, özellikle toplum içinde azınlıkta kalan gruplar için özel kültürlerini korumak açısından son derece önemlidir. Örneğin ; ayrımcılığa uğramama ve kanunlar karşısında eşit biçimde korunma hakkına sahip olmak gibi.

Kültür Aktarımı: Bir millete ait kültürel özelliklerin yeni nesillere anlatılması, kavratılması ve benimsetilmesidir.

Yukarıda kültür hakkının ve kültür aktarımının ne demek olduğunu öğrendik ve ben bu konu hakkındaki görüşlerimi sizlere anlatacağım.

Kültür hakkı diyince benim aklıma tanımda da olduğu gibi kültürü gelecek nesillere aktarabilmek için gereken eğitim hakkı geliyor. Ve bizim bu kültürü gelecek nesillere aktarabilmemiz için bizim řu an o kültürleri çok iyi biliyor olmamız gerekir. Mesela tarih hakkında hiçbir bilgiye sahip olmayan biri tarih dersi anlatabilir mi?

Veya yemek yapmasını bilmeyen biri yemek tarifi verebilir mi? Tabiki hayır. Kültür aktarımı da aynen böyle eğer sen bilmezsen senden sonrakilere de aktaramazsın.

Peki sizce kültürümüzü nasıl daha iyi kavrayabiliriz ve nasıl daha iyi bir şekilde gelecek nesillere aktarabiliriz. Ben bu konuda bir kaç örnekten benim için en önemli olandan bahsedeceğim. Müzelerin ücretsiz olması. Daha önce müzelerin ücretsiz olması hakkında hiç düşündünüz mü veya hepsinin sanal olması hakkında.

Ben müzelerin ücretsiz olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bizden önce yaşıyan insanlardan kalma bazı nesneler, eşyalar belki de mumyalar var fakat biz onları para vermeden göremiyoruz. Yani dünyaya ait olan bir şey üzerinden ticaret yapılıyor ve biz de buna müsaade ediyoruz. Ve bu müzelere para vermek zorunda olduğumuz için çoğu insan “oraya vereceğim parayı başka yere harcarım” gibi bahanelerle müzelere gitmeyi erteliyor. Ve belki de hiç gitmiyor. şimdi gelelim müzelerin sanal olması konusuna. řu an içinde bulunduğumuz durum sebebiyle birçok müze sanal ortamda hizmet vermekte. İnsanlar oturdukları koltuktan kalkmadan müzeleri gezebilir hale geldiler. Belki de önceden müzeye gitmeye vakit bulamayan insanlar bu sebeple o zaman bulamadıkları müzeleri görmüş oldular.

Eğer önceden bu uygulama yapılsaydı belki de hemen hemen her insan müzeler hakkında az çok bilgi sahibi olurdu. En azından yaşadıkları şehirdeki tarihi yerler hakkında bilgi sahibi olurlardı.

şşte ben bu yüzden müzelerin sanal ve zaman bulup gitmek isteyen insanlar için de ücretsiz olması tarafındayım. En basitinden müzeler için bu uygulama gerçekleşirse gelecek nesiller için tarih önem kazanmaya başlayabilir. Çünkü böyle devam ederse tarih bilincimizi yavaşça kaybediyoruz ve bu da demek oluyor ki kültürel aktarım yavaşlıyor belki bir yerden sonra da duracak.

Gezegen, Marc Quinn

Bu büyük ölçekli bronz heykel, Quinn'in şiddetli süt alerjisi teşhisi konulduktan kısa bir süre sonra yedi aylık ilk oğlunun heykelsi bir portresi olan 'Innoscience' adlı eski bir çalışmaya dayanıyor. Marc Quinn'in anıtsal 2008 heykeli 'Gezegen', Singapur'daki Gardens by the Bay'de kalıcı olarak sergilenmek üzere bağışlandı. Quinn'in oğlunu uyuyan bir bebek olarak tasvir eden ve yerin üzerinde havada asılı gibi görünen çalışma, daha önce 2008'de Chatsworth House'da 'Sınırların Ötesinde' çağdaş heykel sergisinde ve 2012'deki 'The Littoral Zone

sergisinde büyük beğeni topladı.

Quinn, açılış vesilesiyle şunları söyledi: "bana göre, "gezegen" bir paradoks - son derece ağır, ancak Bronz ağırlıksız görünüyor; ezici bir şekilde büyük, ama aynı zamanda bir güvenlik açığı görüntüsü. Yaşadığımız üzerine kendimizi ve yerin de bir yansımasıdır."

Büyük bronz heykel, Bebeğin tam boyutlu 3B yüzeyini oluşturmak için bir araya getirilecek 2 boyutlu polistiren dilimlerini kesmek için CNC kullanılarak yapıldı. Bu, bronz kalıpları oluşturmak için kullanıldı. Bebeğin elin üst tarafında zahmetsizce dengeleniyormuş gibi görünmesi gerekiyordu. Bu yanılsamayı yaratmak için yapının etkili bir şekilde görünmez olması gerekiyordu. Vücudun içinden ele kadar en iyi yolu bulmak için 3B modelleme kullanıldı ve bebeğin yüküne direnmek için dairesel içi boş bölümlerden oluşan çelik bir çerçeve tasarlandı.

Gezegenin ana meydan okuması bebeğin yönelimiydi; Bu noktadan itibaren kütle merkezi eksantrik olduğundan, elin yere temas ettiği noktada büyük momentler üretildi. Heykel Madrid'de tamamen monte edildiğinden ve araçlarla Chatsworth'a taşındığından iç yapının da kolayca taşınabilir ve ayarlanabilir olması gerekiyordu.

Eser, yaklaşık 10 metre uzunluğunda ve neredeyse 4 metre yüksekliğindedir, ancak sanki imkansız bir şekilde asılıymış gibi zeminin üzerinde geziniyor ve ağırlıksızlık yanılsaması veriyor. Yaşamın kırılganlığına vurgu yapmasına rağmen, Planet'in muazzam ölçeği zaman ve mekan algımızı bozuyor.

İRLANDA'DAKİ İLGİNÇ HEYKEL PARKI

"Bizi böl ve gör hepimiz aynıyız. Bence bu gün ve yaşta, bizi ayıran şeye çok odaklandık"

Ruhsal bir yolculuk için Hindistan'a giden Victor Langheld, yolculuğu dönüşü 1989 senesinde bu parkı açmış. İrlanda Wicklow'da yer alan ve oldukça ilginç heykellerin bulunduğu Hint Heykel Parkı, ziyaret edenler tarafından ürkütücü olarak nitelendirilen ilginç bir heykel galerisi. Çoğu siyah granitten yapılan heykellerin her birinin farklı bir hikâyesi var. Nasıl hissedip ne düşüneceğimizin bize bırakıldığı bu sergideki heykellerin ortak paydası yani ana tema; insanı, kendisi ve var oluşu hakkında düşünmeye veya belki de yüzleşmeye itmesi. Heykellerin görenleri korkutacak kadar büyük bir etki gücü taşımasının sebebi, aslında insanoğlunun temelinde yatan soru ve sorunların aynı oluşu ve beraberinde getirdiği hisler ve çıkmazların da birbirinden çok da farklı olmayışdır. Yani bu heykeller, var olmaya çalışma çabamızı ve hepimizi aynı sonun beklediğini anlatır. Tabii bu durumun insan duygu dünyasındaki etkisini ifade etmek de eserlerin aslında temel olayıdır. Heykellerden sekiz tanesi Hinduizm'in önemli Tanrı figürlerinden biri olan Fil Tanrı Ganesha'ya adanmış. Bu heykeller de onun dans ettiği, okuduğu ve müzik aleti çaldığı heykeller. Tamamı Tamil Nadu'da yapılan heykellerin her biri beş heykeltıraşın bir yılını almış. 20 hektarlık bir alan kaplayan parkın tamamını görmek ise bir saat sürüyor. İşte parktaki heykeller:

KÜNDEKÂRİ

Kündekâri yıllar içinde unutulmuş geometrik biçimlerde kesilmiş küçük ahşap parçaların büyük bir yüzey oluşturmak üzere birbirleriyle geçmeli olarak birleştirildiği ağaç işleme sanatıdır.

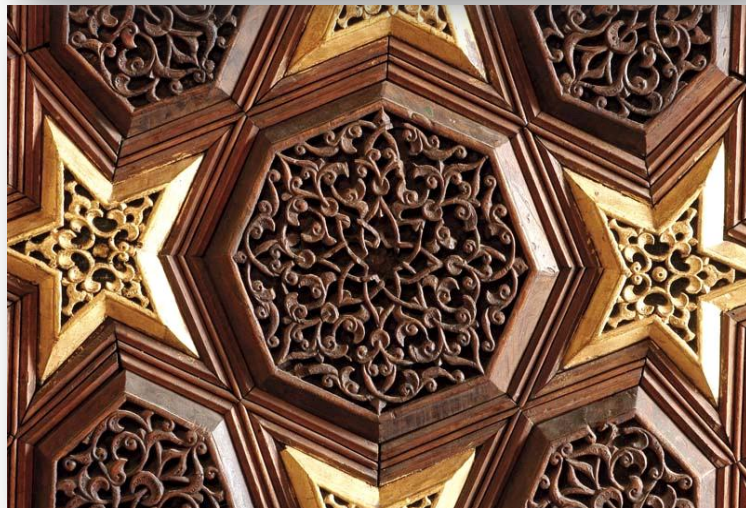
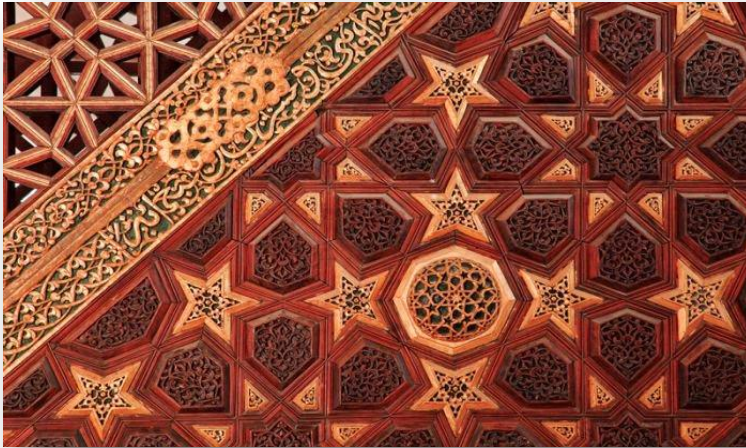
Anadolu'da ilk örnekleri Selçuklularda ve Osmanlı'da görünen bu sanat büyük ve dekoratif yüzeyler elde etmek için ağaç malzemenin ortamın nem ve ısısından en az etkilenecek şekilde küçük parçalar haline getirilerek yeniden birleştirildiği bir tekniktir. Bir çatma tekniği olan kündekâri, çokgen, baklava ve yıldız biçiminde olan içi arabesk kabartmalı ahşap parçalarla yapılır. Geometrik ahşap parçalar negatif veya pozitif geçmelerle birbirine bağlanır, yapılacak parça bir uçtan başlayarak sepet gibi örülür. Kündekârîde, bezeme kompozisyonu geometrik bir şemaya dayalıdır. Kündekârînin daha az ustalık isteyen taklidi uygulamaları da mevcuttur. Kündekârî sanatının en çok kullanıldığı yerler kapı kanatları, pencere kapakları, vaaz kürsüleri ve özellikle minber aynalıklarıdır.

İç mekânda kullanılacak kündekârî ürünlerde, ceviz, şimşir, armut, kiraz, maun gibi ağaçlar kullanılıp bezemelerde abanoz, maun, altın varak, bağa, gümüş, sedef, fildişi gibi malzemeler kullanılır. Dış mekânda ise sert hava

şartlarına dayanıklı meşe, maun, ireko, dişbudak gibi ağaçlar tercih edilir. Kündekârî eserler uzun ömürlü sanat ürünleridir; çünkü bu ürünler geçmeli teknikle yapılmaktadır. Burada ustanın ağaç bilgisi ve el becerisi önem kazanmaktadır.

Siirt Ulu Camii Minberi (1129), Ankara Arslanhane Camii Minberi (1289), Ankara Ahi Elvan Camii Minberi (1382) gibi eserlerde kündekârî örneklerine rastlanmaktadır. Günümüzde de yurt içinde ve yurt dışında çeşitli yapılarda uygulanmış örnekleri vardır.

Sabır gerektiren kündekârî sanatının icrasında günümüzde bazı ustalarca yeni teknikler geliştirilmesine, teknolojik kolaylıklardan yararlanılmasına rağmen bu işle uğraşan ustaların sayısı bir elin parmaklarını geçmemektedir.

ANKARA ARSLANHANE CAMİİ

DELİ AYTEN

Kimdi Deli Ayten? Neden bu hale gelmişti? Deli Ayten diye tanınırdı ama asıl adı Ayten Şenışık'tı. Hakkında çok çeşitli rivayetler vardır. Bazıları onun için çok zengin İstanbullu bir ailenin kızıyken, rahatsızlanıp Bursa'ya geldiğini söyler, bazıları Selanik'ten göçen bir ailenin çocuğu olduğunu ve anne babasını bir yangında kaybettikten sonra bu hale geldiğini.

Ayten Şenışık, 1935 yılında fakir bir roman ailesinin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. 3 yaşında menenjit hastalığı geçirmiş yaşı ilerledikçe bu hastalığın etkileri azalmıştır. Ama asıl hikâye bir aşka dayanıyor. Ayten'in büyük aşkına... Hikaye Bursa'nın Kız Yakup Mahalesi'nde başlıyor. Ayten henüz 16-17 yaşında gönlünü kaptırıyor bir adama. O adamın adı kendisinden 5 yaş büyük olan Cümbüş Hasan (Bayındıroğlu). O da sevmiş Ayten'i. Ancak Ayten'in annesi küçüklüğünden beri ateşli hastalıklar geçiren kızları için "Bu kız zaten garip, bir de bu alkoliğe varırsa nice olur halı" diye düşünüp Cümbüş Hasan'la evlenmesine izin vermemişler. Sevdığı adama kavuşamayan Ayten yemelerden içmelerden kesilmiş. Uyku uyumaz olmuş. Ayten'in durumunu görenler 'Aşktandır' demiş. "Kara sevda çekiyor" kız demişler. Aklıyla arasındaki mesafe, bu kara sevda dönemine denk gelmiş, doktorlar 'sevdığı adama kavuşursa belki düzelir' deyince ailesi 6 yılın sonunda izin vermişler bu kavuşmaya. Ayten ve Cümbüş Hasan sonunda evlenirler, ama Ayten'de bir türlü düzelme görülmez, sevda da iyi gelmez yanmış yüreğine.

Evlilikleri iyi kötü başlar. Çantalar hediye eder Hasan Ayten'e, rujlar alır güzel gözüksün diye. Ama Cümbüş Hasan bir yandan yoksulluk, bir yandan alkol, bir yandan da Ayten'in bu halleri dayanamaz 1 buçuk senenin sonunda bir sabah terk eder evi. Bir daha gelmez kısa bir süre sonra da meyhane masasında hayatını kaybeder. Hasan eve gelmez gelmesine ama kara haber Ayten'e tez gelir. İşte o an başlar bir deli aşk hikâyesi. Ayten alır Hasan'dan kalan cümbüşü eline, asar davulu boynuna, avare avare dolaşıp Hasan'ını arar. Kimileri avare der ona, kimileri deli. Kızdırılmadığı zaman kimseye zarar vermez, kendi halinde dolaşır. Esnaftan para toplar, mahallesindeki fakirlere dağıtır.

Deli Ayten'in Hikâyesi Yaz gelince Bursa halkı daha çok yazlık yerlere gittiğinden çarşı, pazar sakinleşir, sokaklardaki o koşturmacanın yerine sessizlik çökmüş. Bu sessizlikte esnaf çarşı başında davul sesini duyduğunda anlarım Deli Ayten'in geldiğini, Ayten davulunu çala çala kapalı çarşısı geçer, cümbüşünü çalarak geri dönermiş. Esnafın şahit olduğuna göre Ayten kimin dükkânının önünde durursa soluklanmak için o dükkâna çok müşteri gelirmiş. Ayten'i dükkânına çekmek için esnaf bir bir türlü şaklabanlık yaparmış. Ayten bunlara pas vermez, bazen de sinirlenip "Kız Yakup gibi kıvrıp duruyorsunuz, hoppalık yapıyorsunuz" diyerek azarlarlarmış esnafı. Deli Ayten Bursa sokaklarında yürüdüğünde tüm insanlar onu karşılamak için sokaklara çıkardı, mahalleden alkışlanarak uğurlanırdı. Peşinden çocuklar hiç ayrılmazdı. O Bursalılar için delilerin kraliçesiydi.

sonra esnaf tarafından Ayten'in hayalinin görüldüğü söylenmiş ve para toplanarak Ayten'e bir mezar düzenlenmiştir. Kamberler parkında heykeli bulunur ve hala Deli Ayten'in ruhunun Bursa sokaklarında gezdiği söylenmektedir.

Günlerden bir gün komşuları tarafından kulübesinde ölü bulunan Deli Ertesi gün defnedilen cenazesine 3 binden fazla Bursalı katılıyor Ayten'in. Ayten'in ölüm haberi yerel gazetede verilmiştir. 2009 yılında şimdilerde park olmuş olan yaşadığı yere heykeli dikiliyor Ayten'in. Ardında bıraktığı aşk hikâyesinden, tiyatro oyunları yazılıyor, belgeseli çekiliyor. Ölümünden bir sene

DELİ AYTEN

Bir gün çok yaramazlık yaptım ben
Çocuktum inandım ne yazık ki hemen
deli aytene vermekle korkuttu annem
sen bizim korku kahramanımızdın
bursamızın meşhur delisi,deli ayten

günlerden bir gün bayram arefesi
çarşı kalabalık herkesi sarmış alışveriş
telaşesi
koza hanın önünde denk geldik tesadüf
eseri

2 davul vardı biri göbeğinde diğeri sırtında
4 tane çanta sol,5 tane portmen sağ
omuzunda
Çok yük vardı üzerinde
Sanırsın garaj emanetçisi
Delilerin kraliçesi deli ayten

bursamızın bir çok şeyi meşhurdu o zaman
şeftalisi,keşanesi,iskenderi,zeki müreni
birde sen meşhurdun deli ayten

insanlarla iç içe yaşadın
boynumuza boğmak için değil
sevmek için sarıldın
sen aslında akıllı bir insandın deli ayten

ölüm haberiyle uyandı günlerden bir gün,
meşhur delisini kaybetmişti bursa
ağladık aytene onu toprağa değil yüreğimize gömdük

sen bizim annemizdin,halamızdın,teyzemizdin,ablamızdın
birde korku kahramanımızdın deli ayten

01.09.2007

ORHAN DOĞAN

EVRENİN OLUŞUMU VE CANILAR

Astrofizik teorisine göre yaklaşık 5-5,5 milyar yıl önce atom altı parçacıkların çarpışmasıyla çok büyük bir patlama (Bigbang) meydana gelmiş ve bugün bildiğimiz evren oluşmuştur. Teoriye göre söz konusu patlama halen sürmekte ve evrenin devamlı genişlemesi buna bağlanmaktadır. Patlamada hidrojen, oksijen, nitrojen gibi temel gazlar (elementler), milyarlar mertebesinde yüksek basınç ve ısı altında çeşitli formlara dönüştüler. Moleküller ve temel yapı taşı olan karbonun da devreye girmesiyle madde inanılmaz çeşitliliğe ulaştı. Hayatın ve canlılığın temel kaynağı su (H₂O), sadece 2 hidrojen ve 1 oksijen atomunun birleşmesinden ibarettir. Güneşimizin temel enerji kaynağı olan yanıcı ve patlayıcı özelliğe sahip hidrojen gazı, suya dönüşerek tüm canlıların temel besin maddesi haline gelmektedir.

Evrende gördüğümüz her maddenin içinde az ya da çok karbonla birlikte bu gazların değişik formlarına rastlarız. Kömür de elmas da karbondan oluşmaktadır, sadece farklı ısı, basınç ve gazlara maruz kalmışlardır. Temel yiyeceklerimiz karbonhidratlar da karbon ve sudan oluşmakta, fosil kaynaklı gaz olan metana maruz kalmış hidrokarbonlar da (petrol, doğalgaz v.b.) aslında aynı elementlerden oluşmaktadır. Bu anlamda Dünyamızda gördüğümüz bir taş veya toprak parçasının, örneğin Mars'tan getirilen bir taş veya toprak parçasından yapı maddesi itibarıyla farklılık oluşmayacaktır. Belki sadece içinde saptanacak mineral ve benzeri tuzların ya da su kalıntılarının farkı olacaktır. Çünkü Mars, diğer gezegenler veya güneş sistemimiz dışında olan gök cisimleri ne kadar uzayda ise Dünyamız da uzaydadır ve bunun bir parçasıdır. Bu anlamda alının aksine bizler de birer uzaylıyız.

Güneş sistemimizde gezegen oluşumu, okyanus suları sayesinde Dünyada farklı bir yol izlemiştir. Uygun sıcaklık, uygun karbondioksit (2 oksijen atomuna bağlanmış 1 karbon atomu) ve oksijen ortamı, ideal sıvı ortamı, fotosentez için yeteri kadar güneş ışını, aşırı olmayan sıcak-soğuk farkı, devamlı besin kaynağı gibi binlerce, belki de milyonlarca farklı parametrenin, uygun koşullarda bir araya gelmesi sayesinde, (ki burada bir yaratıcının ve adeta bu dev orkestrayı yöneten kusursuz bir şefin varlığı yadsınamaz.) cansız bildiğimiz maddelerden ilk defa okyanuslarda tek hücreli, mitoz bölünme ile çoğalan ve süresiz bir ömre sahip olan maya, alg tarzı ilk canlılar oluşmuştur. Mayoz bölünme ile çoğalma sayesinde hücrenin ömrü (sonu) olmuş ancak canlılık milyonlarca ve hatta milyarlarca çeşitlenmiştir. Bu canlılığın mikroskobik büyüklükte ve yaklaşık 1-1,5 milyar yıl önce ortaya çıktığı tahmin edilmektedir.

Bu canlıların bugün için kısmen yapabildiğimiz DNA ve RNA çözümlemesinde, Dünyanın neresinde olursa olsun, büyüğünden küçüğüne, sudakinden karada yaşayana ve uçabilene, bitkisine, sıvrisineğine hepsinin birbirine benzer yapıya sahip oldukları, aralarında çok az farklılıklar olduğu ve yapı maddelerinin aynı olduğu görülmektedir. Tıpkı uzaydaki tüm yıldızların ve gezegenlerin yapı taşı olan atom parçacıklarının aynı olması gibi. Aralarında sadece form farklılığı olduğu söylenebilir.

Bu çerçevede düşündüğümüzde, aslında canlı hayatın ve Dünyanın esasen sahibi, mikroskobik canlılardır. Tahminlere göre en fazla 1 milyon yıllık geçmişe sahip olan insan, milyarlarca yıla göre halen misafir statüsündedir. Covid 19 denilen Sars virüsü parçacığı (tohumu) da eskiden beri bildiğimiz grip-nezle virüsünün sadece form değiştirmiş (mutasyona uğramış) halidir. Virüs tohumu dedim çünkü, virüs aslında tohum gibi cansız bir varlıktır. Tohum gibi toprağa, suya ve uygun ortama ulaştığında canlanır. Covid 19'da canlı dışında iken aslında cansızdır. Herhangi bir hücreye tutunup içine girdiğinde canlı hale gelir ve kendini çoğaltmayı başarır. Peki bu virüs insan organizması içine girip hasta ettikten ve insan iyileştikten sonra o insanın bünyesinden tümüyle atılıyor mu? Çok şüpheli. Binlerce yıldır beraber yaşadığımız herpes (uçuk) virüsü, sinir hücrelerinde gizlenmeyi ve zaman zaman aktif hale gelmeyi başarabilmektedir. Halen bir çok sinir sistemi hastalığının (zona, Behçet hastalığı, Alzheimer) şüpheli durumu vardır. Bu virüsü tedavi edebilecek henüz bir ilaç da bulunmuyor. Bu virüs acaba bünyemize alışana kadar acaba kaç insanın ölümüne yol açmıştır. Aynı şekilde hepatit virüslerinin de bir kere karaciğere yerleşmesiyle ömür boyu kaldıkları ve ölümcül hastalıklara neden oldukları ortadadır. Yüzbinlerce kişinin ölümünü yol açan Aids virüsüne de kesin bir ilaç bulunabilmiş değil. Aslında virüsler ve bakteriler kendilerinden tam da bekleneni yapmaktadır. Milyarlarca milyonlarca yılda olduğu gibi.

Bizler sindirimimizi bakteriler sayesinde yapabiliyoruz. Sadece ağızımızda bine yakın bakteri türü yaşıyor. bu bakteriler aynı zaman bağışıklık sistemimizi de ayakta tutuyor. Biz de buna karşılık onları besliyor, çoğalmalarını ve hayatta kalmalarını sağlıyoruz. Şu anda yaşadığımız pandemi olayı da tamamen doğal bir olay. Dünyanın uzun geçmişine göre insan ömrü, belki de bir göz açıp kapatma kadar kısa sayılabileceği için ve insan yanılsama sonucu dünyayı yaşadığı çağlardan ibaret sandığı için, önceden yaşamadığı çok doğal olayları sanki olağandışı olaylarmış gibi sanabiliyor. Veba, sıtma, kolera, tifüs, dizanteri ve çeşitli bakteriyel enfeksiyonlar Dünya nüfusunun önemli bir bölümünü yok etmiştir.

Yaşam insandan çok önce vardı, belki onla belki onsuz da devam edecektir. Aynı anda milyonlarca yıldız oluşacak ve yok olacak, evrenimiz de Dünyamız da ufak değişikliklerle daha milyarlarca yıl devam edecektir. Güneş sistemimizin Güneşimizin hidrojen reaktör kaynaklarına göre daha 5-6 milyarlık yakıtının olduğu tahmin edilmektedir. Bu uzun yaşam sürecinde insanın kendini yok etmesi ya da diğer doğal (fiziksel) koşullar nedeniyle tamamen veya büyük oranda yok olması, demin belirttiğim ufak-tefek değişiklik kapsamında bile sayılabilecek bir öneme sahip değildir.

YÜZEN ADA: BİNGÖL

Solhan ilçesine bağlı Hazarşah köyü Aksakal göl mezrasındaki Yüzen Ada, o yörede yaşayan halk tarafından keşfedilmiştir. Bingöl-Solhan karayolunda 4.5 km uzaklıktadır. Yüzen Ada tamamen doğal bir oluşumdur. Gölün üç tarafı dağlar ve tepelerle çevrilmiş düz arazi üzerinde bulunan krater gölü konumundadır. Gölün şimdiki alanı 300 m²'nin üzerindedir. Gölün derinliğinin 50 metreden fazla olduğu düşünülmektedir. Yaz ve kış aylarında su seviyesi aynı kalmaktadır. Su tatlı ve berrak olup, herhangi bir madensel tuz ihtiva etmemektedir.

Gölün ortasında hareket eden üç ada vardır. Adalar göl içinde bağımsızdır. Üstüne binildiği zaman sal gibi her tarafa ağır ağır hareket etmektedir. Adanın üzerinde 4-5 tane bodur dişbudak ağacı mevcuttur. Çevredeki bitkiler gölün mevcut suyu ile beslenmektedir. Ada üzerinde bulunan ot kökleri sarılıcı olması nedeniyle toprak tamamen bitki kökleri ile kaynemiş ve yapışmış durumdadır. Ayrıca gölün ortasında bulunan adanın yapısı incelendiğinde çayır, ayırık ot ve suda yetişen çeşitli bitkilerin ada üzerinde mevcut olduğu görülmektedir. Çevresi meşe ve yeşil alan ile kaplıdır.

Turna Gölü üzerinden üzerinde bulunan bu adaları korumak ve turizme kazandırmak amacıyla başlatılan "Turizmin Anahtarı Yüzen Ada Projesi ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı aracılığı ile Doğa Koruma ve Mill Parklar Genel Müdürlüğü tarafından "Yüzen Adalar Tabiat Anıtı olarak ilan edildi.

KAĞIZMANLI HIFZI (D. 1893, KAĞIZMAN - Ö. 1918), TÜRK HALK ŞAİRİ.

Küçük yaşta kaval çalmayı öğrenen Kağızmanlı Hıfzı, antolojilerde yayınlanan şiirlerinde gerçekçi bir dil kullanarak, yaşadığı olayları konu edinmiş, Kağızman'ın işgalinde Ruslar tarafından öldürülmüştür.

Dokuz yaşındayken hafız olmuştur. 15 yaşında şiir söylemeye durmuştur. Kışın camilerde Kuran okumuş, yazın bahçelerde, bağlarda çalışmıştır.

1908 yılında bir komşu kızına tutulmuş onunla ancak üç yıl sonra evlenebilmiştir. Ne var ki, bir süre sonra ozan Hıfzı'nın gönlü kasabada çirkinliğiyle ün yapmış baldızı Ayşe'ye kaymış. Bu seviden de bir türlü kendini kurtaramamıştır. Söylendiğine göre Kağızmanlı Hıfzı'nın yazdığı şiirlerin çoğu bu seviden kaynaklanmıştır.

Kağızmanlı Hıfzı'nın asıl adı Recep'tir. Hafız oluşundan dolayı "Kağızmanlı Hıfzı" takma adıyla şiir söylemeye durmuştur.

Kağızmanlı Hıfzı, Kars'tan üç saat ırakta Şabanlar köyünde imamlık yaparken bir yandan da sevi türküleri söyler dururmuş. Kağızmanlı Hıfzı, daha yirmi beş yaşındayken, Erzurum'dan Sarıkamış'tan gelen Ermeni kuvvetlerinin kurşunlarıyla Şabanlar köyünde şehit edilmiştir (1918).

Kağızmanlı Hıfzı'nın bir şiiri;

YAZ EYYAMIDIR

Bir bölük turnalar müjde getirdi

Bugün ezel bahar yaz eyyamıdır

Hu çeker ötüşür sevdalı kuşlar

Muhabbet sefası saz eyyamıdır

Ne hoş hayallendi çimenli çöller

Ne sarhoş esiyor şu şirin yeller

Durmaz dalgalanır sonalı göller

Ötüşür ördekler, kaz eyyamıdır

Al yeşil giyindi dumanlı dağlar

Olur şad-ı revan çimenli çağlar

Seyreyle sevdiğim seyrangâh bağlar

Sallan kanlı zalim naz eyyamıdır

Eski sözdür arsız güleğen olur

HIFZI gibi dertli söyleğen olur

Her başa bir bela geleğen olur

Durma dertli diller söz eyyamıdır

GÜLTEN AKIN (1933-2015)

Şiirleri birçok dile çevrilen ve kırktan fazla şiiri bestelenmiş, yaşadığı dönemde yaşayan en büyük Türk şairi seçilmiş, şair, avukat, öğretmen Gülten Akin. 23 Ocak 1933 tarihinde Yozgat'ta doğmuştur. Yozgat'ın Sorgun ilçesinde ilköğrenimini tamamladıktan sonra 1940'lı yıllarda memleketi Yozgat'tan Ankara'ya göç etmiştir. Ortaöğrenimini burada tamamlamış, 1955'te Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Ankara Üniversitesi'nde Cemal Süreya, Sezai Karakoç, Ece Ayhan gibi Türk şiirine önemli katkı sunmuş isimlerle aynı dönemde okumuştur. İlk yazdığı şiirlerinin konusu daha çok doğa, aşk, ayrılık, özlem iken, ilerleyen dönemlerde toplumsal sorunların daha ağır bastığı görülmüştür. 1980 öncesinde halkın yaşadıkları, onun da hayatına ve şiirine yansımıştır. Halk şiirinin olanaklarını ve folklor öğelerini çağdaş şiirle birleştirerek kendine özgü bir şiir ortaya koymuştur. 'Deli Kızın Türküsü' isimli şiiri 1993 yılında Sezen Aksu tarafında bestelenmiş ve Sezen Aksu'nun aynı yıldaki albümüne ismini vermiştir. Şiir dışındaki edebi türlerle fazla ilgilenmemiştir. Kasım 2015'de yaşadığı şehir Ankara'da hayatını kaybetmiştir.

Gülten Akin, Gevaş, Alucra, Gerze, Saray ilçelerinde ve Kahramanmaraş'ta yardımcı avukatlık, avukatlık ve öğretmenlik yaparken Türk Dil Kurumu Derleme ve Tarama Kolu'nda çalıştı. Akin, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın Danışma Kurulu üyeliğinin yanı sıra Dil Derneği'nde kurucu ve yönetici olarak görev aldı.

2008'de bir gazetenin yaptığı kamuoyu araştırmasında 'Yaşayan en büyük şairler' kategorisinde en fazla oyu alan Gülten Akin'ın şiirleri pek çok dile çevrilirken bazıları bestelenerek şarkı haline getirildi.

Gülten Akin 4 Kasım 2015'te tedavi görmekte olduğu hastanede 82 yaşında hayatını kaybettikten sonra Karşıyaka Mezarlığı'na defnedildi.

İNANDIK VAZOSU

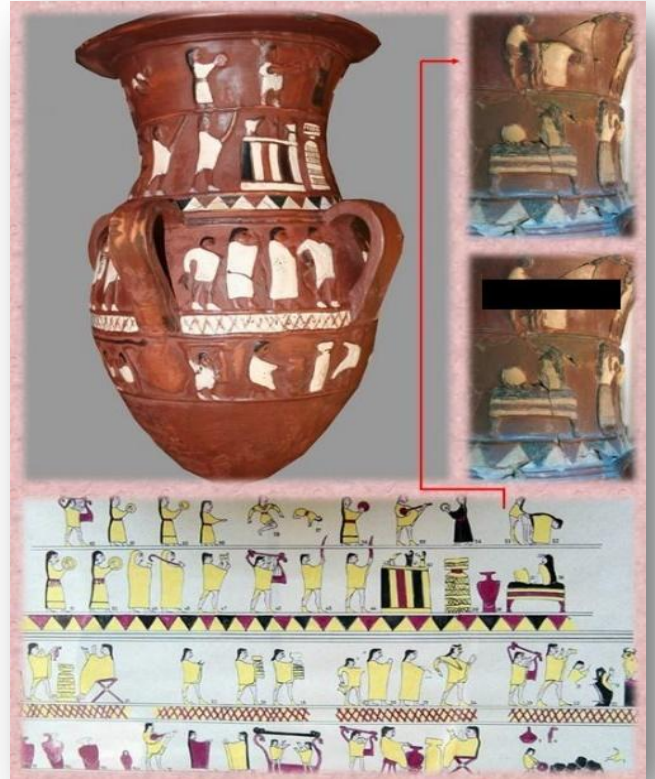
İnandık Vazosu Hitit devletinin Hanhana (Çankırı'ya yakın İnandık Köyü) adlı kült merkezinde bulunan ünlü vazodur. Üzerindeki resim kutsal tanrıların evlilik törenini anlatmaktadır. Hitit kültürünü çok iyi yansıtır.

Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda da görülen kabartmalı vazo yapma geleneği, Eski Hitit Dönemi'nde devam etmiş ve en iyi örnekleri Eskiypar Höyüğü, İnandık Höyük, Bitik Höyük ve Hüseyinde Höyüğü gibi merkezlerde ele geçmiştir. Kabartmalı motiflerin frizler halinde üzerine yerleştirildiği İnandık Vazosu, İnandık Höyüğü'ndeki yerleşmenin tarihini ve halkın yaşantısını aydınlatması açısından önemli bir buluntudur.

Dış yüzü kabartmalı ve renkli olan bu vazonun üzerindeki kabartmalı motifler tek tek incelendiğinde, her bir figürün ve motifin birbirini tamamlar nitelikte olduğu ve bütün olarak kutsal bir töreni, büyük olasılıkla dini bir evlilik törenini, yansıttığı görülmektedir.

Vazodaki figürlerin hemen hepsi tören için bir şeyler yapmaktadır. En alttan üste doğru çıkılacak olursa ilk frizde çanak çömlek hazırlayan erkek figürü, bir Tanrı ve dua eden figürler görülmektedir. Bu belli bir inançta sahip olduklarının göstergesidir. Bunların dışında lir çalan erkek ve yemek hazırlayan kadın figürlerine de rastlanmaktadır. İlk frizdeki figürlerden yola çıkarak erkek ve kadınlar arasında bir iş bölümü olduğundan söz edilebilir. II. frize bakıldığında bir boğa heykeli ve boğayı hançerleyen bir erkek figürü göze çarpmaktadır. Kutsal törenlerde kurban kesmenin o zamanlardan gelen bir gelenek olduğunun göstergesi olması açısından önemli bir ayrıntıdır. Tanrı ve dua eden figürler II. frizde de vardır. Ayrıca Tanrı'ya içki sunan erkeğin elindeki gaga ağızlı testiden yola çıkarak, kaplarını hayvan figürleriyle süsledikleri söylenebilir. Yine içkinin Tanrı'ya sunulması da içkinin kutsal bir önem ifade ettiğini göstermektedir. III. frizde görülen kutsal izdivaç yatağı üzerinde oturan tanrı ve tanrıça figürleri, vazodaki kabartmaların kutsal bir evlilik törenini anlattığını kanıtlar niteliktedir. Kerpiçten yapılmış mabet de o çağda o yerleşimde mimarının ne şekilde olduğunu örnekleyebilir. Bu frizde ellerinde kılıç tutan erkek figürleri de görülmektedir. Bu da savunmanın da ön planda olduğunu gösterir. Son frizde, en sağda, erkek ve kadının tasvir edildiği bir sahne göze çarpmaktadır. Burada neslin devamı için üremenin önemli olduğu vurgulanmaktadır denebilir. Aynı frizde birkaç tane akrobat çeşitli gösteriler yapmaktadır. Eğlenceye ne kadar önem verildiğinin bir göstergesidir. Aynı şekilde tüm frizlerin hepsinde görülen lir ve çalpara çalan figürler de müziğin ve eğlencenin o dönemlerdeki önemini gösterir niteliktedir.

İnandık Vazosu, Asur Ticaret Kolonileri Çağı'na geçişte, Eski Hitit Çağı ve devamındaki yaşam biçimi için tipik bir örnek teşkil etmektedir. Tek bir nesneden; o çağdaki inançlardan, kültürden, yaşam şekline söz edilebilmesini sağlamaktadır. Bu anlamda oldukça önemli bir buluntudur. Bugün Anadolu Medeniyetleri Müzesinde sergilenmektedir.

TRABZON HAKKINDA BİLİNMEYENLER

- ❖ Doğu Karadeniz'de yer alan yeşiliyle, doğasıyla insanı büyüleyen güzel şehir Trabzon. Trabzon Şehri **1461** yılında **Fatih Sultan Mehmet** tarafından alınmıştır. **Kanuni Sultan Süleyman** Trabzon' da doğmuştur. Yılın her mevsimi ayrı güzellikte olan Trabzon halkı da güzel insanlardan oluşur.
- ❖ Trabzon insanı sanıldığı gibi Laz değildir. Gerçek Lazlar, Rize'nin Fındıklı, Ardeşen, Pazar ve Çamlıhemşin ilçelerinde ayrıca, Artvin, Hopa, Arhavi ve Borçka'da bulunmaktadır. Toplumda yanlış bir anlaşılma vardır bununla ilgili. Hatta Trabzon'da çok az da olsa Rum soyundan gelme insanlarda vardır. Bu insanlar ve konuştukları Rum dili artık yavaş yavaş yok olmaktadır çünkü o insanlar da Müslüman olup Türkçe konuşmaya başlamışlardır.
- ❖ Birçok savaşa tanıklık eden şehre Cumhuriyet Döneminde Atatürk ziyarette bulunmuştur. Trabzon'a geldiği ilk gün olan 15 Eylül 1924 tarihi her yıl Trabzon halkı tarafından Atatürk Günü olarak kutlanır.
- ❖ Trabzon'da bazı bölgeler geçimini tarımla sağlarken bazı bölgeler de balıkçılıkla sağlamaktadır. Fındık ve çay en önemli tarım kaynaklarındandır.
- ❖ Trabzon' un meşhur müzik çalgıları şimşir kaval, kemençe, davul zurna ve tulumdur. En sevilen ve bilindik kadın ve erkek topluluğuyla birlikte oynadıkları geleneksel danslarının adı da horondur.
- ❖ Trabzon' da kurulan Türkiye'nin en eski 4. üniversitesi Karadeniz Teknik Üniversitesi'dir. Trabzon'daki üniversite ayrıca en büyük üniversitelerden biridir. Trabzon denilince akla bu güzel üniversite de gelmektedir. Şehrin dört bir yanından öğrencileri ağırlayan üniversitede çok sayıda bölüm, kampüs bulunmakta ve verdiği eğitimle de parmak ısıttırmaktadır. Bir de üniversitenin çok güzel deniz manzarası vardır.
- ❖ Kültür varlığını el sanatlarında da konuşturan Trabzon'da telkâri ve bakır işi objeler, özel yapım bıçaklar, altın ve gümüş tellerin sarılmasından yapılan kazaziye işi kolye, küpe ve bileklik yapılıyor. 1. Dünya Savaşı döneminde 50'ye yakın kazaz sanatı icra eden dükkân varken şimdilerde sınırlı sayıdadır. El dokumacılığının ön planda olduğu şehirde peştamallar her yerdedir.
- ❖ Ünlü yemeklerine gelirse hamsili yemekler başı çekerken Akçaabat köftesi, mısır ekmeği, Laz böreği ev yapımı tereyağı ve peynirler parmak ısırtan lezzetler arasındadır.

İlayda Ergün

APOSTO sitesinden

“İnternet, son 10 yılda fazlasıyla dağınık bir yere döndü. Görünürde sınırsız olan özgürlükler, bireylerin ve toplumların daha iyi yaşamasıyla sonuçlanmadı. Sosyal medya platformlarındaki içerik akışını kontrol eden algoritmalar spekülasyonları, dezenformasyonu ve anti-demokratik manipülasyonları körükledi. Bunun sonucunda bilgiye erişim araçları işlevselliğini kaybetti.

Bireyler ve topluluklar arasındaki bilgi aktarımı sorununun yeni bir platform kurarak değil, kullanıcı odaklı bir hizmet tasarlayarak çözülebileceğini savunuyoruz. Bu nedenle Aposto’yu Ethos’umuzun ve medya vizyonumuzun gerekliliklerini taşıyan yeni nesil bir dijital medya servisi olarak kuruyoruz. Platformlardan farklı olarak Aposto’da yayımlanan her bilginin ve hikâyenin sorumluluğunu üstleniyoruz. Bunun insanlar arasındaki işbirliğini güçlendirmek, güven ortamı oluşturmak ve toplumsal bilgi birikimini artırmak için tek yol olduğuna inanıyoruz.

Aposto olarak kullanıcılarımız için en iyi bilgi ürünlerini geliştirmeye çalışıyoruz. İnternette bilginin nasıl üretildiğine, derlendiğine ve dağıtıldığına odaklanıyoruz. Kullanıcılarımıza zihinlerini viral içeriklerinden, spekülasyonlardan ve dezenformasyondan arındırma sözü veriyoruz; bunun yerine dünyayı mümkün olan en güvenilir, tatmin edici ve kolay şekilde anlamlandırmalarına olanak sağlıyoruz.”

APOSTO kullanıcılarından

Sosyal medya platformları artık fazlasıyla hayatımızın içinde yer almakta, bu da haliyle bir sürü yanlış bilgiye sahip olmamıza neden oluyor. Ama bir uygulama var ki bu yanlış bilgi sirkülasyonu içerisinde bizi prangalarımızdan kurtarıyor; APOSTO

- Uygulamada bağımsız köşe yazarları bulunuyor.
- Tamamıyla ücretsiz olan uygulamada ilginizi çeken her konuya üye olup erişmek çok kolay.
- Kullanımı her yaş grubu için avantajlı, herkes kendine ait konuyu direkt olarak erişebilir.
- Geneli güncel ve doğruluğu kanıtlanmış durumlar üzerine yazılıyor, haliyle bu da ülke gündeminden haberdar olmanızı sağlıyor.
- Başka insanların düşüncelerini okumak, size yeni bakış açıları kazandırıyor.

WISER MEDIA sitesinden

“Değişen dünya ile insanların ihtiyaçları ve ürettikleri de analog formlardan, herkesin ulaşabileceği dijital dönüşmeye başladı. Bu kapsamda tüketilen ürünler de özellikle son dönemde podcast, video, sesli kitap üçgeninde karşımıza çıkıyor dersek yanlış olmayacaktır. Ancak bu üretimler içinde kaliteli içerikleri bulmak, üretimin fazlalığı nedeniyle kimi zaman bir hayli zor oluyor. Durum böyle olunca da belki çok sevebileceğimiz birçok içeriği ıskalayabiliyoruz. Wiser adlı platform, bu problemin önüne geçmeyi hedefliyor ve kullanıcıya kendi tabiriyle "entelektüel Pinterest" ortamı sunuyor.”

WISER MEDIA kullanıcılarından

Aposto kadar kullanımı basit olmasa da ilginizi çekebilecek pek çok konu hakkında size verimli dokümanlar ve podcastler önerebilecek, geneli konu hakkında bilgi sahibi olan eğitilmiş insanların yorumlarını okuyabileceğiniz kaliteli bir uygulama, Wiser Media.

- Hoş ve sizi kendine çekebilecek bir ara yüze sahip olması onu sıkıcı bir görünümünden kurtarıyor.
- Genellikle bir konu hakkında gerçekten derinlemesine bilgi sahibi insanların önerisini okuyabiliyorsunuz.
- Tamamen ücretsiz bir uygulama, üye olup içeriklere erişebilirsiniz.
- Önerilen makale ve yazılar genellikle düzgün ve güvenilir kaynaklardan oluyor.
- Harika podcastlerle başka başka konular hakkında okuyamadığınız zaman bile bilgi sahibi olmak mümkün.

DEDİKODU SADECE OLUMSUZ MU OLUR?

Dedikodu yapanları çoğumuz ayıplar ve kötü bir davranış olarak nitelendiririz fakat çoğu zaman da kendimizi dedikodu yapmaktan alıkoyamayız. Eğer dedikodular hakkındaki düşünceleriniz olumsuz ise sizlere iyi haberimiz var; yapılan yeni araştırmalar dedikodunun oldukça yaygın ve çoğu zaman da kötü niyetli olmadığını gösteriyor.

Dedikodu yapan birilerini gördüğümüzde veya hakkımızda çıkan bir dedikoduyu duyduğumuzda çoğu zaman ayıplar, üzülür veya öfkeleniriz. Dedikodu yapan kişileri kötü niyetli olarak betimleriz. Kimi zaman da dedikodulara karşı kendimizi savunma durumuna geçeriz. Dedikodu gerçek olmasa bile hakkımızda çıkan dedikoduyu kendimiz bile gerçekmiş gibi kabul ederek öyle olmadığına dair herkesi inandırmaya çabalarız. Dedikodu yapanlara “nefret dolu”, “özgüvensiz”, “yalancı”, “kıskanç” gibi sıfatlar yükleriz. Dedikoduya inananlara da “aptal”, “beyinsiz” gibi ithamlarda bulunuruz.

Oysaki birçok araştırma dedikoduyu normal bir davranış olarak nitelendirmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre dedikodular günlük konuşmalarımızın yaklaşık %14 ünü oluşturmaktadır. Her ne kadar dedikodu yapanları ayıplıyor da olsun hepimizin günlük konuşmalarının bir kısmını dedikodu kaplamaktadır. Özetle; dedikodu yapanlara fazla kızmayın çünkü hepimiz yapıyoruz.

Yapılan araştırmalar da dedikodu yapmanın arkadaşlar arasındaki ilişkiyi de güçlendirdiğine dair veriler bulunmaktadır. Peki, nedir dedikodu sınıfına giren konuşmalar? Örneğin; bir arkadaşınızın ilişkisi hakkında konuşmaktan tutun, bir yakınınızın sağlık durumunu konuşmak, güncel politik konulardaki politikacılar hakkında konuşmaya kadar hepsi dedikodu kapsamına girmektedir. Bilimsel ve akademik olarak kısaca dedikoduyu tanımlarsak; “O anda orada bulunmayan birinin hakkında konuşmak” diyebiliriz.

Sanılanın aksine olumsuz, kötüleyici dedikodular o kadar da yaygın değil. Yapılan dedikoduların önemli bir kısmını pozitif yani olumlayıcı dedikodular oluşturmaktadır. “Biliyor musunuz onu dün kiminle gördüm?” cümlesi sağlam bir dedikoduyu başlatıcı cümle olabilir fakat devamında “helal olsun sonunda istediğini aldı” diye devam ederek hakkında konuşulan kişiyi olumlamaya götürebilir. Burada kıskançlık duygusunun yerini takdir etme hissi veya davranışı almıştır.

Dedikodu davranışından ziyade dedikoduyu yapan kişileri stigmatize etme yani etiketleme davranışı dedikodunun kendisinden daha kötü olabilir. Bu konuda en yaygın etiketleme şekli kadınların erkeklere göre çok daha fazla dedikodu yaptıkları hakkındaki yanlış inanıştır. Böyle bir etiketleme sonucunda kadın cinsiyete sahip olmak otomatik olarak “dedikodu yapabilir” etiketini de beraberinde getirmektedir. Bu etiket yüzünden belki de kadın cinsiyete sahip olmak bir iş bulmayı zorlaştırabilir, işten çıkarılmayı kolaylaştırabilir, yargılanmayı beraberinde getirebilir. Herhangi bir dedikodunun sorumlusu olarak öncelikle o ortamda bulunan kadınlar suçlanabilir. Bu açıdan baktığımızda dedikoduya olan önyargılarımız dedikodunun kendisinden çok daha zararlı bir hal alabilir. Kadınlar bu konuda öyle bir etiketlenmiş durumdadır ki çoğumuz, neredeyse alınlarında “dikkat dedikodu yapabilir” yazıyormuş gibi davranıyoruz. Şimdi söyleyin, dedikodu mu daha tehlikeli yoksa dedikoduya olan bakış açımız mı?

Bilimsel verilere göre konuşursam, araştırmalarda kadınların olumlu veya olumsuz olarak erkeklerden daha fazla dedikodu yaptığına dair sonuçlar bulunmamaktadır. Erkekler de en az kadınlar kadar dedikodu yapmaktadırlar.

Yapılan araştırmalar dedikoduların %10 unun tamamen olumlu olduğunu göstermektedir (“ne kadar güzel”, “ne kadar yakışıklı”, “ne kadar zeki”, “ne kadar çalışkan” vs). Dedikoduların çoğunu zarar vermeyen, nötr dedikodular olarak değerlendirebiliriz.

Bazen dedikodular bazı durumlar için önlem almamızı dahi sağlayabilirler. Örneğin; hakkında sahtekar veya güvenilmez olarak duyduğumuz biri ile bir iş yaparken temkinli davranmamızı sağlayabilir. Olumlu dedikodular bizi o insana daha sıkı bağlanmamızı sağlayabilir. Dedikodular zihninizde önyargılar oluştururlar fakat o önyargıları nasıl kullanacağımız ise bizim elimizdedir. Zararlı olan dedikodunun kendisi değil bizlerin dedikodu malzemesine olan bakışımıza göre kendimizi yönlendiremeyişimizdir. Zihnini verimli ve farklı bakış açılarını görebilecek şekilde kullanan bir insan her tür dedikoduyu kendi lehine çevirmesini bilecektir.

Son olarak söylemek istediğim bir şey daha var. Dedikodu hepimizin günlük iletişim şeklimizin bir kısmını oluşturmaktadır. Dedikodu bir tür iletişim yoludur. Dedikodusuz bir hayat yerine önyargılarla yönetilmeyen bir hayat amacı güdebilirsek daha sağlıklı yaşayabiliriz. İnsan dedikodu yapan bir hayvandır. Düşünen insan ise dedikoduyu sağlıklı şekilde değerlendirebilen bir hayvandır.

Aleksitimi Nedir?

Aleksitimi ya da **duygu körlüğü**, duyguları tanımlama ve açıklama konusunda yetersizlik ile karakterize olan bir kişilik oluşumdur. Aleksitiminin temel özellikleri; duygusal farkındalıkta, sosyal bağlılıkta ve kişilerarası ilişkilerde bozukluk olarak sıralanabilir. Ayrıca yüksek düzeyde aleksitimili bireyler başkalarının duygularını anlamada ve empati kurmakta zorluk yaşamakta ve duygusal yanıt vermekte yetersiz kalmaktadırlar.

Yüksek düzeyde aleksitimi genel nüfusun yaklaşık % 10'unda görülmektedir ve herhangi bir nörogelişimsel bozukluğun yanı sıra bazı psikiyatrik hastalıklarla birlikte görülebilir.

Aleksitimi terimi 1973 yılında psikoterapist Peter Sifneos tarafından ortaya atılmıştır.

Kelime; Eski Yunanca'dan ἀλέξω (Alexo, "kovmak") ve θυμός (thumos, "ruh, duygu, düşünce") köklerinden oluşmakta ve "duyguyu kovmak" anlamına gelmektedir.

Belirtileri Nelerdir?

- Belirtinin ilk sırasında kişinin kendi duygularını anlaması/anlamlandırmasında güçlük çektiği ve kişinin kendi duygularını sözel olarak ifade edememesi
- Kişinin başkasının duygularını anlama/anlamlandırmasında güçlük çekmesi
- Empati becerisinden yoksun olması
- Vücudunun çeşitli bölgelerinde yaygın ağrıların olabilmesi
- Mide sorunları ile karşı karşıya kalabilmesi
- Sosyal ilişkilerde bulunamayıp yalnızlığa sürüklenmesi
- Sınırlı hayal gücüne sahip olması
- Duygusal farkındalığının yetersiz olması

Nedenleri Nedir?

- Aleksitimi, beyin duyguları tanıma ve tanımlamadan sorumlu olan bölgenin yetersiz işleyişi nedeniyle ortaya çıkabilmektedir.
- Aleksitimi genler yolu ile aktarılabilmektedir.
- Çocukluk çağında koşulsuz sevgi ve ilgiden yoksun bir ortamda yetişen kişilerde ortaya çıkabilmektedir.
- Sosyalleşme ortamının eksikliğinden kaynaklanabilmektedir.
- Toplumsal yapı da etkili olabilmektedir.

Kimlerde Görülür?

Kadınlarda aleksitimi görülme oranı erkeklere oranla daha azdır. Kadınların sözel dünyaları erkeklere oranla daha gelişmiş olduğundan kendilerini erkeklere kıyasla daha iyi ifade edebilmektedirler. Ayrıca erkek çocuklarının duygusal hayatları annelerince kontrol altındayken, kız çocukları çocukluk döneminde daha geniş bir duygu dağarcığına sahip olabilmeye şansı yakalayabilmektedir. Anca k aleksitimi, etkisini yaşla birlikte daha çok gösterir.

EKSTREM ÜTÜLEME

Ekstrem ütüleme (ya da kısaltması EI) insanların ütü masalarını ve ütülenecek kıyafetlerini alıp, ütü yapmak için alışagelmedik yerlere gittiği bir ekstrem spordur. Ekstrem ütüleme bürosuna göre, ekstrem ütüleme, açık havada ekstrem spor yapmanın verdiği heyecanla iyi ütülenmiş bir kıyafetin verdiği huzuru birleştiren en yeni tehlike spordur.

Medyanın ekstrem ütülemeye olan ilgisinin odak noktası, ekstrem ütülemenin gerçekten bir spor olup olmadığı üzerinedir. Yaygın olarak, yarım ağızla spor kabul edilir.

Performansların yapıldığı yerlere örnek olarak, tırmanması zor dağlar; ormanlar; kanonun içi; büyük bronz heykellerin tepesi; caddenin ortası; suyun altı; M1 Otoyolunun ortası; yarış esnası ve donmuş bir buz tabakasının altındaki göl verilebilir. Ekstrem ütüleme, kayak ya da snowboard yaparken de yapılabilir. Aynı zamanda, paraşütle atlama yapılırken yapıldığı da görülmüştür. Performanslar, tek başına ya da grup halinde yapılabilir.

AĞ(AK) GELİN EFSANESİ

Develi'den bir Türkmen obası, Erciyes'in güney eteklerinde bir yaylaya çıkarlar. Bu obada, ahlaki ve fiziki güzelliğinden dolayı Ağ (Ak) Gelin adı verilen bir gelin vardır. Kocas ve iki çocuğu ile beraber mutlu yaşarlarken, kocası gurbete çalışmaya gitmiştir. Develi çevresinde yaşayan bir eşkiya, güzelliği ile şöhret bulan Ak Gelin'e göz koymuştur. Sahipsizliğini de anlayınca, bir gece obayı basarak kaçırmak ister.

Namus timsali Ak Gelin, olayı anlar; gece karanlığında iki çocuğunu ve küçük sandığını yanına alarak, karışıklıktan da faydalanarak gizlice Erciyes'e doğru kaçar. Erciyes'in ortalarında öyle bir yere gelir ki, ilerisi uçurum gidilmez. Geriye dönse eşkiya. Gözyaşları ve çaresizlik içerisinde ellerini açar ve Allah'a yalvarır: "Allah'ım! Beni ve çocuklarımı ya taş et, ya da kuş."

Duası, kabul edilir. İlk defa taş et dediği için, onlar taş kesilir. Güneş doğunca oba sakinleri ve eşkiya; Ak Gelin, iki çocuğu ve çeyiz sandığının hayretle ve şaşkınlıkla taş kesildiğini görürler.

Günler sonra obaya dönen kocası olayı annesinden öğrenir. Koşarak ailesinin taş kesildiğini görür. Uzaklardan bir ses duyar: "Yiğidim namusunu bir eşkiyaya çiğnetmedim. O eşkiyadan ahtımı koma."

Bu ses Ak Gelin'in sesidir. Delikanlı taş kesilen ailesine bakarak: "Alırım ahtını, koymam Ak Gelin!" diye haykırır.

Türk milletinin gönlünün sesi olan Dadaloğlu, Ağ Gelin türküsünde de kendini göstermiştir. Dadaloğlu tarafından söylendiği belirtilen Ağ Gelin'in, Kaman'da söylenen bir hikayesi de şu şekildedir. Ağ Gelin'in gerçekte Hamitli Cerit kızı olduğu, aynı zamanda da Dadaloğlu'nun karısı olduğu belirtilmektedir. Dadaloğlu eve gelmemiş, karısına bakmamış. O da aşiretine dönmüş. Hamit'e yerleşmiş. Dadaloğlu, uzun yıllar karısını arayıp sormayınca, o da evlenmiş. İş isten geçtikten sonra Dadaloğlu, çıkıp gelmiş. Yanmış, yıkılmış. Oba oba gezip çalıp söylemiş. Kaman'da Mamalı değirmeninde bir bağ evinde öldüğü söylenen Dadaloğlu'nun Tomarza ilçesi Dadaloğlu kasabasında da mezarı bulunmaktadır.

"Koçgun Devri" adı verilen 1603-1607 yıllarındaki isyan ve soygun hareketlerinde Develi'de etkilenmiştir. 1603 yılında ünlü eşkiya Taval Mehmet'in yine Han Mehmet adındaki eşkiyanın yaptığı kötülükler ile aşiretler arasındaki kanlı çatışmalar meşhurdur. Ağ gelin efsanesi de bu kötü günlerin izlerini taşımaktadır.

Bir ağıt olan "Ağ Gelin", Kayseri'nin birçok yerinde bilinmekle beraber, özellikle Avşarlar arasında çok sevilerek söylenip dinlenmektedir. Kızlar gelin giderken kınalarında bu ağıt söylene gelmiş; birçok genç kız, annesinin sıcak bağrından ayrılırken bu ağıt ile ağlatılmış, bu ağıt ile erinin evine yollanmış. Bu ağıt, gönüllerde sevgi olmuştur.

"Ağ gelin de indim ola yayladan Ağ gelin sürmelim oy.
Kaşı değil gözü beni ağlatan Ağ gelin sürmelim oy.
Bu güzellik sana kadir Mevlâ'dan Ağ gelin sürmelim oy.
Ölürüm de ahtımı koymam sende Ağ gelin sürmeli sevdiğim.

Ağ gelin de oturmuş çorap örüyor Ağ gelin sürmelim oy
Çorabın üstüne güller deriyor Ağ gelin sürmelim oy
Zalim anan uzaklara veriyor Ağ gelin sürmelim oy
Alırım ahtımı koymam sende Ağ gelin sürmeli sevdiğim

Sarı yazma pek yakışır güzele Ağ gelin sürmelim oy.
Sarardı gül benzim döndü gazele Ağ gelin sürmelim oy.
Ben gidiyom da sen yârini tazele Ağ gelin sürmelim oy.
Ölürüm de ahtımı koymam sende Ağ gelin sürmeli sevdiğim.

Irma kenarında biter yosunlar Ağ gelin sürmelim oy
Yosunun üstünde bizi yusunlar Ağ gelin sürmelim oy
İkimizi de bir mezara kosunlar Ağ gelin sürmelim oy
Ağ gelin de biri yari desinler Ağ gelin sürmeli sevdiğim

Bir taş attım karlı dağın ardına Ağ gelin sürmelim oy
Düştü mola Ağ gelinin yurduna Ağ gelin sürmelim oy
Senin ile şu beylerin derdine Ağ gelin sürmelim oy
Alırım ahtımı koymam sende Ağ gelin sürmeli sevdiğim

Ağ gelin oturmuş taşın üstüne Ağ gelin sürmelim oy
Taramış zülfünü kaşın üstüne Ağ gelin sürmelim oy
Bir selamın gelmiş başım üstüne Ağ gelin sürmelim oy
Alırım ahtımı koymam sende Ağ gelin sürmeli sevdiğim."

The screenshot shows the KayseriKent.com website. The header includes the site name and a navigation bar with categories like 'SERİ FİRMA REHBERİ', 'SERİ İLANLAR', 'EĞLENCE', 'KÜLTÜR & SANAT', 'SPOR', 'HABER ARŞİVİ', 'Çocuk & Bebek', 'Bilim Teknik', 'Finans', 'Sağlık', 'İş & Eğitim', 'Hava & Yol', and 'Resimler'. The main content area features a headline 'AĞ GELİN EFSANESİ ARAŞTIRILYOR' and a sub-headline 'Kayseri Kent Portalı > Kayseri ve dair her şey burada Kayseri Kent Haberleri kayseri firmaları kayseri spor / AĞ GELİN EFSANESİ ARAŞTIRILYOR'. Below the headline is a small image of a person and a text block stating: 'Halk kültürü araştırmacıları ve televizyon yapımcıları, somut olmayan kültürel mirasın araştırmaları çalışması kapsamında, Develi'de yaygın bir efsane şeklinde anlatılan, taş kesilme motifindeki 'Ağ gelin' (Ak gelin) efsanesini araştırıyor.' The text continues: 'Kayseri'nin efsanesi 'Ağ gelin', Erciyes Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nden öğretim üyeleriyle TRT program yapımcıları tarafından araştırılıyor. Develi ilçesine gelen ekip, araştırmasını burada sürdürecektir. Efsane araştırmasında TRT de program yaparak, Ağ gelin efsanesini hakkında araştırma heyetinden bilgiler sundu. Programa katılan Araştırmacı-yazar Yrd. Doç. Dr. Kadir Özdamarlar, "Koçgun devri" adı verilen 1603-1607 yıllarındaki isyan ve soygun hareketlerinde Develi'de etkilenmiştir.'

UZAY VE ZAMAN FELSEFESİ

Uzay ve zaman felsefesi, uzay ve zamanın ontolojisi, epistemolojisi ve karakterini kapsayan konularla ilgili felsefe dalıdır. Bu tür fikirler başlangıcından itibaren felsefenin merkezinde yer alırken, uzay ve zaman felsefesi erken dönem analitik felsefenin hem esin kaynağı, hem de merkezi bir yönü olmuştur.

Konu, zaman ve uzayın,

- zihinden bağımsız olarak var olup olmadığı,
- birbirinden bağımsız olarak var olup olmadığı,
- zamanın görünüşte tek yönlü akışını neyin açıkladığı,
- şimdiki andan başka zamanların var olup olmadığı,
- kimliğin doğası (özellikle zaman içinde kimliğin doğası)

gibi bir dizi temel konuya odaklanmaktadır.

Antik ve ortaçağ dönemleri

Kaydedilmiş en eski zaman felsefesi, eski Mısırlı düşünür Ptahhotep (c. MÖ 2650–2600) tarafından şöyle ifade edilmiştir: *‘Yaşadığın sürece isteklerinin peşinden git, istenilenden fazlasını yapma, süresini kısaltma; çünkü zamanın boşa harcanması ruhu bulandırır...’*

Şekil-1’de Dünya tarihinde antik ve ortaçağ dönemlerine ait bazı örnekler gösterilmiştir.

Realizm ve anti-realizm

Ontolojide geleneksel realist bir konum, zaman ve uzayın insan zihninden ayrı bir varlığa sahip olduğudur. İdealistler, aksine, zihinden bağımsız objelerin varlığından şüphelenirler veya reddederler. Ontolojik konumu zihnin dışındaki objelerin var olduğu yönündeki bazı anti-realistler, yine de zaman ve uzayın bağımsız varlığından şüphe ediyorlar. (Şekil-2)

Mutlakîyetçilik ve ilişkiselcilik (Absolutizm ve relasyonalizm)

Uzay ve zaman kavramlarını gerçek objelerin kendileri (absolut) veya yalnızca gerçek objelerdeki sıralamalar (relasyonal) olarak tanımlama arasındaki büyük tartışma, fizikçiler Isaac Newton ve Gottfried Leibniz arasında başladı. Bu tartışmadaki bir diğer önemli bir bilim adamı da 19. yüzyıl fizikçisi Ernst Mach’tır.

Albert Einstein, fizik yasalarının rölativite ilkesine dayanması gerektiğini öne sürdü. Bu ilke, kullanılan referans çerçevesinden bağımsız olarak fizik kurallarının tüm gözlemciler için aynı olması gerektiğini ve ışığın tüm referans çerçevelerinde aynı hızda yayıldığını kabul eder.

Gelenekselcilik (konvensiyonalizm)

Gelenekselcilik, uzay ve zamanın geometrisine ilişkin hiçbir gerçek olmadığını, ancak buna uzlaşımla karar verildiğini belirtir. Böyle bir görüşün ilk savunucusu Henri Poincaré, yeni Öklidyen olmayan geometrinin yaratılmasına tepki göstererek, bir uzaya hangi geometrinin uygulanacağına geleneksel olarak karar verildiğini savundu; çünkü farklı geometriler bir dizi objeyi onun küre-dünyasına dayanan düşüncelerle daha iyi tanımlayacaktır.

Uzay-zamanın yapısı

Mutlakîyetçilik ve gelenekselciliğin tarihsel tartışmalarından edinilen kavrayışların bir karışımından yola çıkarak uzay-zamanın yapısına ilişkin ayrıntılar, tartışmanın büyük bir bölümünü (uzay ve zaman felsefesinin yanı sıra) fizik felsefesinde oluşturmuştur. Başlıca tipik konular: eşzamanlılığın göreliliği, invaryans ve kovaryans, tarihsel çerçeveler ve deliklerdir.

Zamanın yönü

Zamanın yönü sorunu, doğrudan doğruya iki çelişkili olgudan kaynaklanır. Birincisi, temel fiziksel yasaların zaman-tersinir değişmezliğidir. İkincisi, makroskopik seviyede zaman deneyimimiz, zaman-tersine çevrilmesiyle değişmez olmamasıdır. Bu problemin temel çözüm grubunu, nedensellik, termodinamik ve yasalar oluşturur.

Zaman akışı

Analitik felsefede ele alındığı şekliyle zamanın akışı sorununun başlangıcı, J. M. E. McTaggart’ın iki ‘zamansal dizi’ önerdiği bir makaleye dayanır.

İkilikler (Dualiteler)

Kuantum alan teorisi modelleri, AdS/CFT veya T-duality gibi iki farklı uzay-zaman arka planındaki teorilerin eşdeğer olmasının mümkün olduğunu göstermiştir.

Şimdıcilik ve ebedicilik (presentizm ve eternalizm)

Presentizm’e göre zaman, çeşitli gerçekliklerin bir sıralamasıdır. Öte yandan bir eternalist, zamanın üç uzamsal boyutla eşit bir gerçeklik boyutu olduğunu, dolayısıyla her şeyin şimdiki zamandaki şeyler kadar gerçek olduğunu söylenebileceğini savunur.

Endurantizm ve perdurantizm

Objelerin kalıcılığı üzerindeki konumlar bir dereceye kadar benzerdir. Bir endurantist, bir objenin zaman içinde devam etmesi için tamamen farklı zamanlarda var olması gerektiğini savunur. Öte yandan bir perdurantist, bir şeyin zaman içinde var olması için sürekli bir gerçeklik olarak var olması gerektiğini ve bir şeyi bir bütün olarak ele aldığımızda, tüm ‘zamansal parçalarının’ veya var olan örneklerinin bir toplamını göz önünde bulundurmamız gerektiğini ileri sürer.

DOĞDUĞU ŞEHRİN İSMİNİ TAŞIYAN TEK ZANAAT : EDİRNEKÂRİ

Edirnekari Nedir?

XIV-XIX. yüzyıllar arasında Osmanlı ahşap işlerinde "Edirnekârî" veya "Edirne işi" diye adlandırılan gelişmiş bir bezeme tekniği görülmektedir. İlk defa Edirne'de ortaya çıkan ve Edirneli sanatçıların elinde başlı başına bir özellik kazanan bu teknik daha sonra İstanbul, Bursa, Diyarbakır ve Erzurum başta olmak üzere Anadolu'nun birçok yerinde yaygın biçimde uygulanmıştır.

Özellikle Edirne ve İstanbul'da atölyeler kurulmuş ve sanatçılar kolektif olarak çalışmışlardır; bundan dolayı eserlerin çoğunda sanatçı imzası bulunmamaktadır. Edirnekârî özellikle ahşap eserlerde, trabzan ayaklarında, dolap kapaklarında, çekmecelerde, tavanlarda, lambalıklarda, kavukluklarda, sini (sofra) ve şamdan altlıklarında, duvar saati kutularında, hokkalarda, her cins rubu' tahtalarında, menşur mahfazalarında, yazı takımlarında, cep ve koyun kuburlarında uygulanmış, mukavva ve deri eşya üzerinde, cilt kapaklarında da kullanıldığı görülmüştür Edirnekârî bezemeler, ahşap işlerinde oymalarla süslenmiş veya düz bırakılmış zeminler üzerine tatbik edilmiştir.

Geometrik motiflere çok az yer verilmiş, özellikle bu tekniğin revaçta olduğu geç devirlerde rûmî gibi klasik motiflerin yanı sıra Avrupa'nın etkisiyle biçimlenen barok ve rokoko üslûplarında lâle, sümbül, karanfil, çiçek buketi ve çeşitli meyve motifleri tercih edilmiştir. Bu arada yer yer gölge veren renklerle çiçeklere boyut da kazandırılmıştır. Edirnekârî bezemeli ahşap eserlerde oyma tekniği daha çok sini altlıklarında, kavukluklarda, tavanlarda ve trabzan ayaklarında uygulanmıştır. Sini altlıkları tamamıyla Edirne'ye has bir oyma tekniğinde yapılmış, çok köşeli alt kısmın üzerine düz ve bezemesiz bir tahta oturtularak yan cephelerde oyma motifler belirli aralıklarla tekrarlanmıştır. Kavukluklarda zemin yeşil renge boyanmış, üzerine altın yaldızla çiçekler yapılmış, ayrıca küçük bir çerçeve içerisine de "mâşallah" yazılmıştır. Edirne evlerinin en belirgin özelliği olan tavanlarda XIX. yüzyıldan itibaren rokoko üslûbu hâkim olmuş ve bitkisel motiflere geniş yer verilmiştir.

Edirne'de bu üslûpta yapılmış en eski eseri bulmak çok güçtür; Edirne Sarayı'nda, Cihannümâ Kasrı'nda ve Kum Kasrı'ndaki edirnekârî tavanlar günümüze ulaşmamıştır. Oyma motifli edirnekârî ahşap işlerinin en güzel örnekleri trabzan

ayaklarında görülür. Bunlarda oyma veya alçak kabartma olarak bütün yüzeyler bitkisel motiflerle süslenmiş, parlak renklerle boyanmıştır. Bunun yanı sıra Edirne Müzesi'nde pek çok örneği görülen divanlar, pencere pervazları, yükükler ve köşe dolapları da açık yeşil, kirli sarı, mavi renklerde bitkisel motiflerle bezenmiştir. Ahşap eserlerde daha çok altın yaldız, yeşil, susam yeşili, mor, sarı, safran, kahverengi ve kırmızı renkler değişik tonlarda bitkisel bezeme üzerinde kullanılmıştır.

Edirnekârî yazı çekmeceleri de XVIII-XIX. yüzyıllarda çok meşhur olmuştur. Bu çekmecelerin yapılarındaki incelik, boyalarındaki parlaklık ve uyum dikkat çekmektedir. Bazılarının kapaklarına madenî parçalar yerleştirilmiş, böylece ahşap ve maden birleştirilerek daha güzel bir görünüm sağlanmıştır.

Kökeni Osmanlı saray nakkaşlığına ve tezhipçiliğine dayanan bu bezeme tekniği yer yer halk sanatına da yaklaşmıştır. Edirnekârî lake kap ve kutular Edirne'de özellik kazanmış, ülkenin birçok yerinde de kopya edilmiştir. Bununla beraber Edirne'de yapılanlardaki sadelik ve sanat olgunluğu diğerlerinde görülmemekte, ancak İstanbul'da yapılanların da nisbeten itinalı oldukları dikkat çekmektedir. Ahşabın yanı sıra cilt kapaklarında da edirnekârî kullanılmış ve bezemeler vernikle parlatılarak ortaya daha gösterişli eserler çıkarılmıştır. Ciltlerdeki edirnekârî çiçek ve buketler ilk bakışta kaba görünürlerse de terkip ve renk hususlarında büyük bir olgunluğa erişmişlerdir. XVIII. yüzyıldan itibaren dinî ve tasavvufî eserlerin baş ve sonralarındaki sayfaların edirnekârî üslûpta çiçek ve buketlerle bezenmesi de âdet haline gelmiştir. Günümüze ulaşabilen en eski örnekler III. Murad döneminde (1574-1598) yapılmış ciltlerdir.

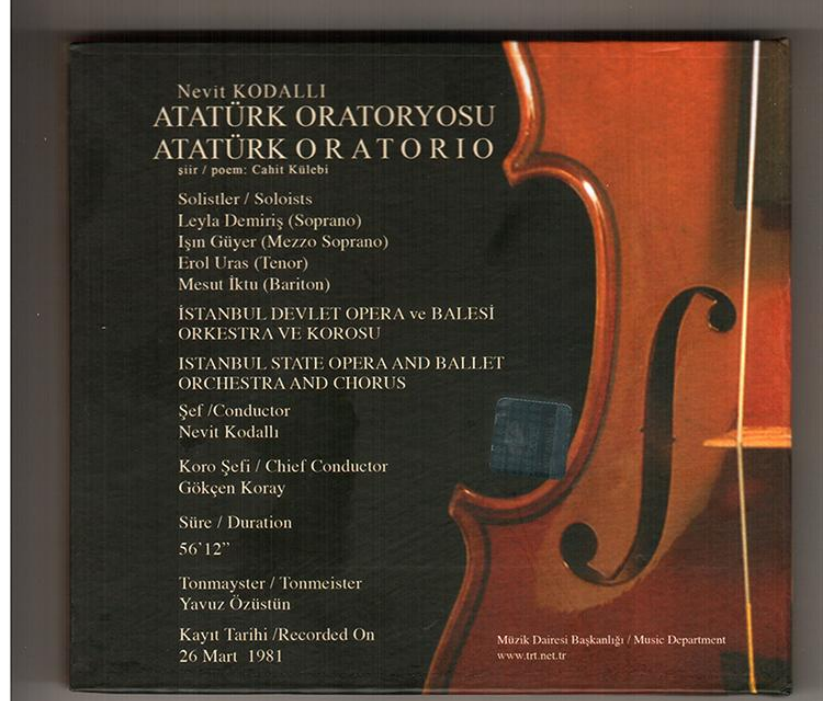

ATATÜRK ORATORYOSU EFE TOPÇUOĞLU

Op. 13 Atatürk Oratoryosu, Nevit Kodallı tarafından, Cahit Külebi'nin Atatürk Kurtuluş Savaşında adlı eserine dayandırılarak soprano, tenor, bariton, koro ve büyük orkestra için bestelenmiş bir destan oratoryosudur.

Cumhuriyet Dönemi'nin en önemli müzik yaratıları arasında yer alır. Ankara Devlet Konservatuvarı 'da edebiyat öğretmeni olan Külebi, öğrencisi Nevit Kodallı'nın isteği üzerine librettoyu 1950'de yazmış; Kodallı Paris'te öğrencilik döneminin sonunda kendisine ulaşan metni bestelemeyi 1951 sonunda tamamlamıştır. İki sanatçı da eseri "Atatürk'e, birlikte savaşanlara ve çocuklarına" ithaf etmiştir.

Eser, ilk olarak 9 Kasım 1953'te Ankara Devlet Operası solistleri ve Hans Herner yönetimindeki Cumhuriyetbaşkanlığı Senfoni Orkestrası tarafından Ankara'da seslendirilmiştir. Bu seslendirmenin tarihi, Atatürk'ün naaşının, Ankara Etnografya Müzesi'nden, Anıtkabir'e nakledilmesinden bir gün önceye denk gelmektedir. Oratoryo daha sonra pek çok Türk operası tarafından icra edilmiştir.

Konusu 1. Dünya Savaşı'nın hemen bitiminde büyük yabancı güçlerin Türkiye'yi istilası ile başlar. Atatürk'ün önderliği ve kumandası altında milletçe Türk Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması, istilacı güçlerin ülkeden kovulması, Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve çağdaşlaşması anlatılır.

Epilog ve Prolog ile birlikte 13 parçadan oluşur. Prolog, Türkiye'nin güzelliklerini dile getirir ve derin bir yurt sevgisini anlatır. 2. ve 3. Parçada 1. Dünya Savaşı sonu yurdun bitkin hali, düşmanlarca her yerinin istilası ve acılar dile getirilir. IV. parça halkın kendilerini kurtarması için padişahlara seslenişidir. 5. Parça halkın Çanakkale Savaşı zaferlerinin galip kumandanı Mustafa Kemal Paşa'ya kendilerini kurtarması için türkülerle seslenişidir. Kuşun kanadında türküler Kemal Paşa'nın gönlüne varır. 6. Parça, İstiklal Savaşı'nı başlatmak üzere Samsun'a çıkış, coşkuyla karşılanma anlatılır. 7. parça, Sivas ve Erzurum kongreleri ile Kurtuluş Savaşı'nın başlamasını anlatır. 8. parça, ulusun kendine ve Kemal Paşa'ya güvenini yansıtan bir yiğitlemedir. 9. parça, Birinci ve İkinci İnönü Meydan savaşlarını dile getirir. 10. parça, Türk ordularının savaştaki yüksek moralini, kahramanlıklarını anlatır. 11. parça, Büyük Taarruz ile başlayan Büyük Meydan Savaşı sonucu zafere kavuşmayı, yurdun kurtuluşunu dile getirir. 12. parça, Atatürk'e duyulan şükran ve devrimlerle Türk milletinin yükselişini anlatır. 13. parça (Epilog), Türk ulusunun her an her yerde onu hatırladığını, sonsuza dek yaşayacağını anlatır.

Bilgi konuřur
Ama
bilgelik dinler.

Tek bildiğim
hiçbir şey
bilmediğimdir.

Tek iyilik bilgi,
Tek kötülük cehalettir.

